

Pohľady

Z OBSAHU:

**INGRID KONRAD
ŽIVOT NA MIERU**

**MOZAIKA SLOVENSKÝCH
OSUDOV V RAKÚSKU (3)**

**KLUBOVÉ VEČERY:
JOZEF VAJDA
GALANTSKE TRIO PLUS**

**PETRA BENOVSKY
KALENDÁR RSKS 2012**

KLÁŠTOR MELK

**MÁRIA KOLEK
BÁSNIČKY NIE NA KAŽDÝ DEŇ**

**VÝSTAVA
KERAMIKA ZO SLOVENSKA
FINÁLE TENISOVEJ SEZÓNY VO VIEDNI**

Melk – barokový skvost Rakúska. O architektonických a umeleckých zaujímavostiach tohto kláštora sa dočítate na stranách 20 – 23

NA VIANOCE S KNIHOU

Neviem ako vy, ale ja si neviem predstaviť Vianoce bez knihy. Hovorí sa, že dnes ľudia už málo čítajú, radšej surfujú na internete. Možno som staromódna, ale listovanie v skutočnej knihe, šušťanie jej strán a dokonca aj zažltnuté rohy vyvolávajú vo mne úplne iné pocity než zrak nalepený na počítačovom monitore.

Tieto pocity si naplno vychutnávam práve v období okolo Vianoc, keď sa konečne aspoň na chvíľu spomalí čas, keď všade rozvoniava vianočné pečivo a v televízii vysielajú takmer samé rozprávky. To je ten správny okamih siahnuť po dobrej knihe. Hádám sa nejaká nájde aj pod vianočným stromčekom. Veď kniha ako darček ešte stále nestratila na svojom význame.

Možno namietate, že v zahraničí nemáme prehľad o tom, aké knihy na Slovensku vychádzajú. Práve preto organizuje náš spolok každý rok literárny večer s Dadom

Ilustračné foto: Ingrid Žalneva

Čakanie na Vianoce

Dni sa nám krátia, ráno odchádzame do práce pri slabých lúčoch slnka, ak sa nám vôbec ukáže, domov sa vraciame za šera. Noci sú dlhé a studené, v práci zhon – posledná možnosť zlepšiť ročnú bilanciú – treba pridať. A predsa je to najkrajšie obdobie v roku.

Advent znamená príchod. Kto k nám prichádza a s čím? Básnik Rainer Maria Rilke raz povedal: „v advente som vždy katolíkom“. Mal tým na mysli, že v tomto období sa nás tajomstvo našej existencie dotýka omnoho viac ako v ostatnom čase roka, väčšími sme otvorení vnútorným hodnotám, sme oveľa bližšie k Bohu, ku ktorému sa kresťania vo svojom živote približujú.

Každé obdobie má svoje čaro a svoje špecifickú. Počas adventu sme koncentrovaní na svetlo, radi si zapálime sviečku pri stole, vonku horia sviece v lampášoch, elektrické ozdoby na domoch, osvetlenie všade, kam sa pozrieme. Prvú adventnú nedeľu zapálime sviečku na venci. Deti sa začnú tešiť. Veľmi dobre vedia, že nepotrva dlho a prídu Vianoce. S deťmi zažívame tieto chvíle ešte intenzívnejšie. Od prvého decembra deti otvárajú okienka adventného kalendára, sladkosťami spríjemňujú čakanie na veľký deň. Všetci čakáme na Vianoce, na príchod Ježiša Krista.

Čas adventu a Vianoc je o to krajší, keď ho zažívame spolu so svojimi najmilšími. Tento pocit blízkosti a spoločného domova sa nedá nahradiť žiadnou

bohatou veselicos. Pripravujeme sa na spoločné prežitie sviatkov. Deti pomáhajú pri pečení zákuskov, medovníčkov, učia sa pesničky, malé modlitby, v očiach majú iskričky. Vôňa čaju, vareného vína, koláčiky, vianočné trhy, plné obchody darčiekov – dá sa tomu vyhnuť? Ale to je len pozlátka našej doby. Čím je Štedrý deň bližšie, tým viac sa chceme o toto všetko s niekým podeliť, sme ochotní, ako Rilke spomína, stať sa katolími. Preč sú kritické pohľady na platenie cirkevnej dane, dokonca aj do kostola zavítame. Však polnočné omše na Štedrý deň ostanú nezabudnuteľným zážitkom – vŕzgajúci sneh, ticho na uliciach, už žiadny zhon neruší atmosféru pokoja a mieru.

Advent je čas zamyslieť sa nad svojím životom. Kam ideme? Život nám prebehne ako film pred očami – beží všetko tak, ako má, ako sme si to predstavovali, alebo ako by to malo byť? Sme naozaj takí, akí chceme byť? Vždy sa môžeme spoľahnúť na mäkké objatie milosrdného Boha, ktorý je nám v tomto čase taký blízky.

K pekným Vianociam patrí aj príprava na ne. Už v okamihoch prípravy prežívame najdôležitejšie chvíle. U detí sa prejavujú radostným očakávaním pri každom otvorení okienka na adventnom kalendári. Vychutnajme si tieto chvíle aj my ako pomyselný denný kúsok sladkého prekvapenia z kalendára. Nikto z nás nevie, koľkokrát budeme takto spolu Vianoce oslavovať, nezhodme túto možnosť znovu začať. Niektorí v tomto živote, iní až na druhej strane, po tomto živote?

Vlado Mlynár

Foto: Jozef Macura

Nagyom – odborníkom na slovenské knižné novinky. Inak to nebolo ani tento rok. Dado nám 12. mája priviedol Henrietu Moravčikovou, autorku viacerých odborných publikácií o slovenskej architektúre 20. storočia – zaviedol nás aj na slovenský knižný trh a predstavil nám najnovšie knihy, ktoré sa oplatí vziať do ruky.

Veríme, že aj v nasledujúcom roku sa na podobnom podujatí budeme môcť oboznámiť s knižnými novinkami a možno práve z nich si vyberieme, keď budeme zháňať vianočné darčeky pre svojich blízkych, priateľov či pre seba, pretože kniha jednoducho patrí k Vianociam...

Ingrid Žalneva

Obsah

- 4 INGRID KONRAD | Život na mieru | *Martina Víglašská*
- 8 MOZAIKA SLOVENSKÝCH OSUDOV V RAKÚSKU | 3. pokračovanie | *Ingrid Žalneva, Vlado Mlynár*
- 12 PÚŤ DO MARIAZELLU | *Jana Gregor-Rogler*
- 14 GALANTSKÉ TRIO PLUS | Klubový večer | *Edith Veith*
- 15 JOZEF VAJDA | Klubový večer | *Ingrid Žalneva*
- 16 MÁRIA HELIENEK | Mladý spevácky talent | *Edith Veith*
- 17 VO VIEDNI OPĀŤ CHUTILA SLOVENČINA | *Olga Škvareninová*
- 18 KALENDÁR RSKS 2012 | *Vlado Mlynár*
- 20 KLÁŠTOR MELK | *Jana Gregor-Rogler*
- 24 BÁSNIČKY NIE NA KAŽDÝ DEŇ | *Mária Kolek*
- 26 PREHLIADKA PALÁCA HORNÝ BELVEDÉR | *Jozef Macura*
- 27 PRECHÁDZKA IMPERIÁLNOU VIEDŇOU | *Ingrid Fux*
- 28 KERAMIKA ZO SLOVENSKA | Výstava | *Katharina Richter-Kovarik*
- 30 MÓRIC BEŇOVSKÝ | 265. výročie narodenia | *Martina Víglašská*
- 32 ZA SLÁVNIMI MESTAMI UKRAJINY | *Jana Gregor-Rogler*
- 36 FUJARA | Kráľovná medzi ľudovými nástrojmi | *Ingrid Žalneva*
- 41 KRÍŽOM-KRÁŽOM PO SLOVENSKU | Slovenská mládež z Viedne na návšteve Slovenska
- 43 PRI PREŠPORKU NA DUNAJI | *Elena Mandik*
- 44 FINÁLE TENISOVEJ SEZÓNY VO VIEDNI | *Vlado Mlynár*
- 46 TROCHU ŠTATISTIKY | *Vlado Mlynár*

Naše milé, verné čitateľky a čitatelia,

budúci rok je v živote Slovákov žijúcich v Rakúsku jubilejný. Rakúsko-slovenský kultúrny spolok vo Viedni bude sláviť svoje 30. narodeniny.

Hoci sa nestretne-
me hned v januári na tradičnom plese viedenských Slovákov, ktorý bude až v roku 2013, iste sa stretneme začiatkom leta na majálese, kde to naše okrúhle výročie poriadne oslávime.

Máme za sebou rok obnovovania spolkových priestorov, ktorý sme zavřili výmenou podlahy, kde nás, veď ako ináč, čakali mnohé prekvapenia. Ale koniec dobrý, všetko dobré. Pospomínajte si spolu s nami na podujatia rakúskych Slovákov za uplynulý polrok, navštívte spolu s čerstvo vydatou Jankou Gregor-Rogler (Pohľady srdečne gratulujú) dolnorakúsky Melk a prijmite to ako pozvánku na budúci rok na jedno z už medzičasom vychytených programových podujatí.

Ingrid Žalneva nám prezradí, aký status získala vo svete slovenská fujara a Martinka Víglašská nám v pravidelnej rubrike o slovenských osobnostiach prezradí známe aj neznáme fakty o tajupnej postave Mórica Beňovského. Dočítate sa o našich mladých talentoch, Pohľady vám predstavujú Martina Kacvinského, talentovanú fotografku Petru Beňovskú, ktorá má „na svedomí“ náš nový kalendár, a mladučký talent – opernú speváčku Máriu Helienek. Ďakujem všetkým, ktorí prispeli do Pohľadov, ale najmä Ingrid Žalneva, ktorá sa výrazne nielen autorsky, ale aj redakčne podieľa na tomto čísle.

Krásne vianočné sviatky, veľa zdravia a radosti v kruhu svojich blízkych

za redakciu Pohľadov
Ingrid Konrad

Martina Víglášká

Život na mieru

INGRID KONRAD

Osud človeka je spojený s jeho koreňmi. Ľudia však nie sú stromy, aj keď sa od svojich koreňov odtrhnú, zostávajú s nimi previazaní neviditeľným putom. Návraty ku koreňom vlastnej identity sú návraty často neplánované, spontánne, niekedy ani nie fyzické, ale len v spomienkach, možno ďaleko od domova. Návraty Slovenky, architektky a výnimočnej ženy Ingrid Konrad sú aktívne, premošujú a obohacujú dve kultúry, dva národy, dve susediace krajiny. Na životodarné korene nadviazala ako šéfredaktorka slovenského časopisu v Rakúsku Pohľady, aktívna šéfkla Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku aj, ako ju pre pol rokom spoznali obyvatelia Bratislavy, hlavná architektka mesta.

Foto: Alena Poremsky

Ako sa dá stíhať toľko spoločenských, kultúrnych a pracovných aktivít?

Je to pre mňa nová situácia v pracovnom živote, moje záujmy vo voľnom čase sa radikálne nemenia. Naučila som sa v živote stíhať veľa vecí (smiech). Myslím, že všetko so všetkým súvisí. Moje aktivity pre slovenskú národnostnú skupinu v Rakúsku ma naučili vážiť si prácu dobrovoľníkov, ktorí vo svojom voľnom čase vytvárajú pre spoločnosť nezameniteľné hodnoty. Práca s časopisom je časovo veľmi náročná a postupne odovzdávam žezlo mojej nástupkyňi, pani Ingrid Žalneva, s ktorou spolupracujem už dlho a veľmi si vážim jej spôsob práce a zaangażovanosť vo veciach pre rakúskych Slovákov.

Čím ste začali po nástupe do novej funkcie?

Slovenské porekadlo hovorí, že každý začiatok je ťažký. Prečo by ten môj mal byť výnimkou? Prvé týždne som sa potrebovala akoby spamätať z toho, kde som sa vlastne ocitla. Musela som revidovať moje predstavy o aktívnej tímovej práci, na ktorú som zvyknutá – čo považujem za najväčšiu škodu celého systému správy mesta. Ale nevzdávam sa a pokúšam sa okolo seba budovať tím odborníkov, ktorí chcú veci zmeniť k lepšiemu, pretože navonok vnímajú Bratislavčania aktivity na území svojho mesta ako veľmi netransparentné a v konečnom dôsledku neuspokojivé. Následne

sa s nimi nevedia identifikovať, čo je veľký problém tohto mladého hlavného mesta.

Veľmi sa odlišujú vaše predstavy od reality, ktorú ste našli?

Žiaľ, áno. Chcem, aby sa veci pohli dopredu. Moja predstava je, aby ľudia spolupracovali, aby sa o veciach otvorene rozprávalo, aby sa otvorila komunikácia medzi investormi a mestom, medzi občanmi, investormi a mestom. Zatiaľ začínam diskutie s investormi o projektoch, ktoré boli odsunuté a neriešili sa. Usilujem sa veci dať do súvislosti a pochopiť ich. Vždy musím zastávať pozíciu mesta, ktorá bola v minulosti zanedbaná. Verejná správa má byť hlavnou

Snímka historického centra mesta, Hradného vrchu a televíznej veže Kamzík

hybnou silou v meste, ona má skvalitňovať verejné priestranstvá, chodníky, zastávky autobusov, budovať príjemné prostredie pre človeka v rámci mestskej štruktúry.

Druhý okruh problémov predstavuje doslova slabý stavebný zákon a prekonštruovaný územný plán mesta. Ten napriek svojej komplikovanosti jasne nevymedzuje základné pojmy pri regulovaní zástavby – funkciu, spôsob a výšku zástavby. S takouto zákonnou bázou, kde majú úradníci veľkú škálu možností výkladu, sa mesto rozvíjať nedá.

Váš predchodca poukazoval na slabé kompetencie, na „postavenie hlavného architekta do ústrania“. Zmenilo sa niečo od vášho nástupu do úradu?

Situácia je nová – bola som zvolená mestským zastupiteľstvom, a tým spĺňam literu §14a Zákona o Bratislave, kde sú právomoci hlavného architekta a jeho základné kompetencie jasne definované. Mojou úlohou je organizovať spracovanie územného plánu Bratislavy a jeho aktualizácia, koordinovať územnoplánovacie činnosti na území Bratislavy a zabezpečovať vypracovanie záväzných stanovísk mesta k investičnej činnosti. Pre ich plnohodnotné plnenie krôčik za krôčikom budujem kompetentný úrad a definujem metodiku jeho práce, ktorej základným kameňom má byť transparentnosť a tímová práca.

Čo vám v Bratislave chýba?

Kvalitné plánovanie – to znamená územný plán s jednoduchou a jasnou metodikou. Treba si stanoviť, aké mesto chceme mať. Bratislave chýba vízia a nad územným plánom nadradený a pravidelne aktualizovaný plán rozvoja mesta. Niečo podobné ako je vo Viedni STEP (Stadtentwicklungsplan). Vieme, čo stavajú developéri, čo potrebujú a ako sa riadia trhom. Ale keby sme mali plán rozvoja mesta, mohli sme sa vyhnúť mnohým problémom. Je to ako so sťahovaním. Ak sa niekto sťahuje z jedného bytu do druhého, vždy si povie: toto vyhodím a toto si kúpim nové. V tom chaose a neprehľadnosti sa zbúrali staré veci – napríklad staré továrenské haly, ktoré

by sme dnes potrebovali na kultúrne domy alebo dielne pre mladých. Mestské nájomné byty sa predali, nemáme sociálne byty, začiatnícke byty pre mladých ľudí. Kapitalizmus sa tu definoval tak, že všetko musí byť v súkromných rukách. Asi to tak malo byť. Kedysi bolo všetko všetkých, teraz, po dvadsiatich rokoch je vzťah k súkromnému vlastníctvu už ukotvený. Situáciu možno prirovnať k starému viedenskému vinohradu, ktorý stáročia opatruje jedna rodina, dorába v ňom kvalitné víno a je to pre ňu prirodzené. U nás sa reštitúciami vrátil vinohrad, na ktorom však už dve generácie nepracovali a súčasní majitelia si vďaka nemu chcú riešiť finančné problémy a nemajú k nemu srdcový vzťah, ani dostatočnú odbornosť. Preto je u nás situácia špecifická, musíme si nájsť vlastný model a pochopiť samých seba. Je tu celkom odlišné verejné aj investorské prostredie ako inde.

Vzťah Bratislavčanov k svojmu mestu je veľmi vlažný. Ako by sa to dalo zmeniť?

Myslím, že ich vzťah k mestu nie je vlažný, ale rezignovaný... Za posledných vyše 20 rokov sa ich nik ani raz nespýtal, v akom meste chcú žiť a keď sa to urobilo, tak to bolo alibistické zavádzanie a dezinformácia. Tak sa dnes mestá netvoría, to sme zažili aj v druhej polovici 20. storočia. To poznáme. Ľudia sa spoľahli na demokraciu, mysleli si,

že ju získali v roku 1989. Nik im nepovedal, že si ju treba po krôčikoch budovať a chrániť, že nie je samozrejmosťou ani pri slobodných voľbách. Veď vieme, ako je to v Rakúsku, a to sú trochu ďalej, pokiaľ ide o participáciu obyvateľov na tvorbe mesta. V Rakúsku som ten proces zažila a tí, ktorí si tu tiež zvykli sami rozhodovať, ho dosť brzdili, nezapájali sa doň dobrovoľne.

Centrum Bratislavy je rozbité, popri kvalitných stavbách sú tu celkom zanedbané oblasti. Mohol by ich zmenu iniciovať hlavný architekt?

Do politických rozhodnutí musí vstúpiť odbornosť. Práve populistické sľuby alebo rozhodnutia slúžiace malej skupine ľudí v tomto meste spôsobili jeho súčasný vzhľad a kvalitu. Preto nájdete ulice, ktoré majú každú stranu inú, rozdielnu dlažbu, na jednej strane domy chátrajú – na druhej strane je moderná neosobná novostavba. Tu chýbal záujem rozvíjať verejný priestor. Vzniklo mesto prvej a druhej kategórie okolo jednej ulice. Hlavný architekt musí mať na zreteli mesto ako celok a spolu s investormi pozerať aj za hranice ich pozemku, pretože aj tam je mesto, ktorého kvalita ovplyvní aj investorov zámer a dotvorí kvalitné mesto ako celok – pretože práve takéto mesto, príjemné pre život si všetci spolu želáme.

Konverzia priemyselnej haly na multifunkčný výstavný priestor

Nostalgia za „pekným mestom“ nezastaví beh dejín. Skôr je dôležité dať rozvoju jasné pravidlá, ktoré budú akceptovať tak investori, ako aj občania. Zmene by vždy mala predchádzať otvorená diskusia, ako to v civilizovaných krajinách a mestách býva. Aká je súčasná realita?

S prvou vetou súhlasím, ale nostalgia, to nie je nijaká nepodstatná kategória. Odzrkadľuje osobný vzťah k mestu, spomienky na šťastné chvíle spojené s priestormi mesta, identifikáciu s nimi a ich pozitívne vnímanie, tak vzniká historická pamäť mesta. Nostalgia je aj smútok nad stratou niečoho dôležitého, strata priestoru a väzieb s ním alebo (aj) strata väzby priestoru na čas. Súčasná realita participácie obyvateľov na tvorbe svojho mesta je nekoordinovaná alebo prakticky neexistuje. Participácia potrebuje mediátorov – odborníkov na strane magistrátu, a tých nemá... Verejnosť má dnes dojem, že pár ľudí si uzurpuje právo za ňu hovoriť, a na druhej strane nevie, ako môže s mestom a investormi komunikovať.

Spolu s rakúskou krajinárskou architektkou Gisou Ruland ste nakrútili filmový dokument Brány do mesta (2005), v ktorom upriamujete pozornosť na okrajové časti miest Bratislavy a Viedne. Vzdialenosť medzi týmito dvoma hlavnými mestami sa neustále nenápadne znižuje. Kam by sa mala Bratislava vlastne rozvíjať?

Za hranicou s Rakúskom ležia malebné Dolné Rakúsko a Burgenland, kde podobne ako na maďarskej strane v Rajke nachádzajú mnohí obyvatelia Bratislavy to, čo sa na území mesta stalo medzičasom finančne pre mnohých nedostupným – pozemok na stavbu rodinného domu. Dokonca na území Rakúska aj so štátnym príspevkom na ekologickú architektúru. V príhraničí nastane prirodzené miešanie obyvateľov Rakúska a Slovenska tak, ako je to v mnohých iných európskych príhraničných regiónoch. Ale centrom biznisu, vzdelania a kultúry bude Bratislava, mesto na druhej strane hranice...

Bratislava sa bude rozvíjať na území Slovenska ako hlavné mesto štátu, mesto s mestskou zástavbou a novou kvalitou, ktorú si v konkurencii okolitých metropol musí nájsť. Mala by využiť blízkosť Viedne tak, ako Viedeň a Rakúsko využilo vo svoj prospech, že sa na jeho severovýchodnej hranici otvorili nové možnosti, nové trhy a noví zákazníci. A pritom využiť vlastný potenciál a budovať si vlastný imidž.

Ako vnímate rozdiel medzi prácou architektov na Slovensku a v Rakúsku?

Hoci sa ich činnosť vyvinula z rovnakého monarchistického základu, kde civilní inžinieri predstavujú predĺženú ruku štátnej správy, 20. storočie veľa zmenilo. Celé stredo-európske komorové zázemie je stavovské a vo Viedni aj v istom zmysle prísne. Určite prísnejšie ako na Slovensku. Napríklad architekt vo Viedni nemôže stavbu vykonávať, len navrhovať. Vývoj stavovského architektonického poslania ako predĺženej ruky štátnej správy ju má zároveň odľahčiť. Preto sú okrúhle pečiatky a sľuby pod prísahou. Aj ja som zložila sľub, že neporuším zákony. Ako architekt musím stavbu nielen navrhnuť, ale aj ustrážiť dodržiavanie zákona a aj developerovi alebo stavebníkovi vysvetliť zákon. Aj v jeho záujme je, aby zákon nebol porušený.

Nakoniec je architekt aj ten, ktorý stavbu skolauduje. Svojím dobrozdaním s okrúhlo pečiatkou potvrdí jej zhotovenie podľa stavebného zákona v súlade s vydaným stavebným povolením. Architekti spolupracujú priamo s úradníkmi stavebnej polície a hľadajú spoločne zo zákona prechodné riešenia. Inžiniering, ako ho poznáme zo Slovenska, tu nemá miesta a je to tak dobre. Len autor návrhu vie spolu so zodpovedným úradníkom domyslieť, ako sa stavba pozitívne implementuje do zložitého mestského organizmu.

Ako ste po emigrácii v polovici 80. rokov vnímali nový domov – Viedeň – z pohľadu architekta?

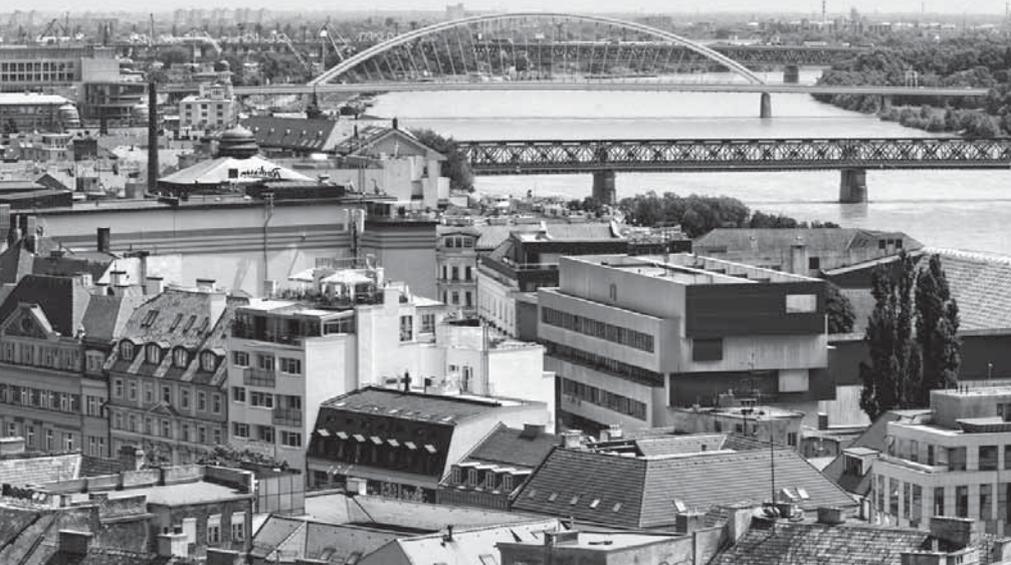
V roku 1986 som našla Viedeň šedivú s prestarnutou populáciou, trochu akoby v tieni bývalého Západu. Ale našla som tu slobodu a potenciál, aby som si vlastné veci mohla riadiť sama. Chodila som po Viedni s malým fotoaparátom, dala vyvolávať malé (čo najlacnejšie) farebné fotky, ktoré mám doteraz v albume... Pozorovala som mesto, ktoré sa kompaktné rozvíjalo a ešte v polovici 80. rokov bolo cítiť tragické stopy druhej svetovej vojny. Viedeň urobila za posledných 22 rokov neuveriteľný pokrok. Otvorenie hraníc k bývalému východnému bloku vrátilo Viedeň do toho stredo-európskeho priestoru, kam začiatkom 20. storočia patrila. Mesto omladlo, príchodom mnohých obchodných spoločností a firiem, ktoré začali expandovať na európsky východ, zatraktívnelo a otvorili sa mu nové možnosti. Viedeň sa však nedala týmto booom strhnúť a vďaka svojej príslovečnej štipke pokojného konzervativizmu si zachovala šarm imperiálnej stredo-európskej metropoly.

Vo Viedni ste pracovali v ateliéri Dr. Jána Kočího. Aká bola spolupráca s týmto známym viedenským architektom slovenského pôvodu?

Dr. Kočí bol architekt, ako sa hovorí, telom i dušou. Veľmi dobre sme si porozumeli, pracovala som v jeho ateliéri na domove

Porovnanie charakteru pôvodnej zástavby Bratislavy so zástavbou najväčšieho slovenského sídliska

dôchodcov a na viedenskej škole módy. Dr. Kočí študoval architektúru vo Viedni, lebo v Bratislave škola vtedy nebola, potom učil na novovzniknutej fakulte v Bratislave a za veľmi konšpiračných okolností emigroval. O jeho osude som v Pohľadoch už písala. Svojou architektonickou tvorbou významne zasiahol do revitalizácie vnútorného viedenského mesta. Bojoval za to, aby sa zachovalo všetko z minulosti, čo je kvalitné.

Práve Dr. Kočí na začiatku 90. rokov minulého storočia vyvinul iniciatívu za znovuoživenie bratislavského Podhradia. Je tento projekt už odložený ad acta, alebo sa ešte môže realizovať?

Architekt Kočí veľmi ťažko znášal, aký osud stihol bratislavské Podhradie. Ako študent zažil Rybné námestie, býval na Vydrici... Ťažko si predstaviť, čo zažíval po návrate po nežnej revolúcii, keď miesta svojej mladosti jednoducho neňašiel, akoby boli zbombardované. Chcel obnoviť pôvodnú výstavbu a zastavať ňou aj súčasnú Staromestskú ulicu. Nový most mal mať podľa jeho návrhu zjazd len na nábrežie.

Na zástavbu Podhradia bolo od jeho zburania vyhlásených niekoľko urbanistických súťaží. Všetky predpokladali zástavbu súčasnou architektúrou. Ale všetky návrhy, aj ten

súčasný, platný podľa územného plánu zóny, trpí zásadnou chybou – tým, že doň vyúsťuje bývalý Most SNP – dnes Nový most, je Podhradie odrezané od Starého mesta, s ktorým bolo pôvodne spojené. Tu treba hľadať nové dosiaľ nevyslovené riešenia.

Pôsobili ste na Technickej univerzite vo Viedni na Inštitúte pre krajinnú architektúru a záhradné umenie. Ako si spomínate na toto obdobie?

Pozvanie učiť na Fakultu architektúry mi veľmi pomohlo spoznať Viedeň z tej pre cudzinca najvýhodnejšej polohy – z akademickej pôdy. Nielenže som za 15 rokov pôsobenia na fakulte spoznala významných odborníkov v oblasti architektúry a urbanizmu a niekoľko generácii študentov, ale zoznámila som sa aj s mestskou správou, pretože pri hľadaní tém sme vždy úzko spolupracovali s mestom. Toto obdobie mi dalo veľmi veľa – definitívne som sa doučila to, čo mi nedala fakulta v Bratislave, že domy nestoja vo vzduchoprázdne, ale sú ukotvené na mieste, kde sú okrem svojich základov aj prepojené s pamäťou miesta, jeho materiálom, mestskou krajinou, atmosférou a klimou. V súvislosti s miestom som sa zaoberala aj feng šuej a geomanciou, zvykla som si pracovať v interdisciplinárnych tímoch spolu s kunsthistorikmi, krajinármi, stavebnými odbornými exkurzií po Európe a projektov so zahraničnými univerzitami. To všetko ma upevnilo v presvedčení, že zodpovednosť za mesto síce nesú politici, ale len tí, ktorí presadzujú kvalitné odborné riešenia. Príklady na to sú Paríž, Barcelona, Mníchov alebo aj Brno a Praha.

Ak by ste mali porovnať Bratislavu s inými európskymi hlavnými mestami, v čom zaostáva a v čom vidíte jej jedinečnosť?

Od začiatku 20. storočia sa Bratislava počtom obyvateľov rozšírila 7,5-krát, Praha 6-krát, Brno len 2,3-krát a Viedeň, tá ešte

stále nedosiahla počet obyvateľov, aký mala, keď bola hlavným mestom monarchie. Mestá na veľkých riekach majú charizmu a potenciál. Bratislava má jedinečnú polohu, z ktorej akoby za posledné desaťročia zabudla ťažiť. V 20. rokoch minulého storočia mala prívlastok brána do Orientu. Mesto vzniklo na významných križovatkách historicky významných obchodných ciest. Odrezaním jej vplyvu po druhej svetovej vojne sa v Bratislave zabudlo rozmýšľať v stredo európskom kontexte. Po roku 1989 bola zahľbená do svojich transformačných problémov a v tejto polohe zahľadania do seba si znovu nebudovala medzinárodný vplyv. Veľmi negatívne to ovplyvnilo zmareny projekty spolupráce Bratislavskej rafinérie Slovnaft so schwechatským OMV a najmä aktívne prepojenie bratislavského a viedenského letiska.

Váš názor na bratislavskú architektúru?

V Bratislave je dosť kvalitnej architektúry, ale málo z nej pochádza z dielne slovenských architektov. Teda skutočne slovenskej architektúry, kde by bolo cítiť pozadie historickej kontinuity, citlivé prepojenie s miestom, kde vznikla, je v meste málo. To je veľká slabina. Mnohé budovy by mohli stáť aj v iných mestách, nemajú však ekologické kvality a asi by ich v tej podobe ani inde neprijali. V meste, na miestach, kde sa náhodným alebo vylobovaným spôsobom dostali investori k pozemkom, vznikli enklávy moderného a čistého mestského prostredia, orientovaného na automobilovú dopravu a okolo nich ostali zanedbané verejné priestory a mesto druhej kategórie. Verejná správa a zákony to umožnili.

Existuje niekto, o kom môžete povedať, že výrazne ovplyvnil vaše profesijné smerovanie?

Architekt Sir Norman Foster, ktorého tvorba je od začiatku spojená s ekologickým rozmyšľaním a ktorý ma naučil, že ekologická stavba nezačína technikou, ako sú tepelné čerpadlá, fotovoltaiky a slnečné kolektory, ale v samotných priestorových architektonických riešeniach, v spôsobe cirkulácie vzduchu a svetla v budove.

Máte v Bratislave svoje obľúbené miesto, ulicu alebo zákutie?

V emigrantských snoch sa utečenečtvacia na stratené miesta svojho bývalého života, ktoré mu prirástli k srdcu. Vo sne si uvedomí, že mu v jeho rodnej vlasti hrozí zatykač a uprostred noci sa spotený prebúda v novej realite... Takéto stratené miesta bývalých životov sú v našom podvedomí zakódované ako miesta spojené so šťastnými zážitkami. Mojm bratislavským miestom v emigrantských snoch bolo námestíčko z bočnej strany Modrého kostolika – keď som sa vrátila, našla som tam parkovisko... ■

Barokový Mariánsky stĺp na Františkánskom námestí

MOZAIKA SLOVE

Ingrid Žalneva

EDITH VEITH CELÝ ŽIVOT V KULTÚRE

Keď máme v spolku nejaký zaujímavý kultúrny program, umelcov zvyčajne víta Edith Veith, s mnohými si tyká a všetkým je jasné, že sa navzájom poznajú už nejaký ten rôčik... Aj ja sa s Edith poznám dlho – ešte z čias, keď vládol socializmus, obe sme mali iné priezviská, ona – vtedy ako pani Mistríková, zástupkyňa Slovkoncertu – mi ponúkala kultúrne programy. Objednávala som ich ako kultúrna referentka v Kúpeľoch Sliač na spríjemnenie voľného času pacientov i obyvateľov. Potom ale nastali radikálne celospoločenské zmeny, naše životy nabrali úplne iné obrátky, mnohé väzby sa prerušili...

Fotografie: Ingrid Žalneva a archív Edith Veith

Edith Veith

So vzácnymi hosťami na programe "Na spoločných vlnách hudby"

Hneď na začiatku svojho pobytu vo Viedni som sa vybrala na program Slovenského inštitútu a ani vo sne mi nenapadlo, že po takej dlhej odmlke sa my dve stretne práve tu. Môžeš nám prezradiť, ako si sa z Banskej Bystrice ocitla v hlavnom meste Rakúska?

Cez mojich príbuzných, ktorí tu už predtým žili, som sa po revolúcii zoznámila s mojím budúcim rakúskym manželom. Bolo to koncom apríla a 8. augusta som sa vydávala! Znie to síce romanticky, ale začiatky neboli

ľahké. Mala som diplom z pedagogickej fakulty, ale vzhľadom na moju nie celkom perfektnú znalosť nemčiny som sa musela uspokojiť s prácou učiteľky v materskej škole.

Priznám sa, že ma to prekvapuje. Poznám ťa ako oddanú kultúre telom i dušou...

Áno, moja „kultúrna niť“ sa v roku 1990 príchodom do Viedne na čas prerušila, avšak nie na dlho. Hneď som sa skontaktovala s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom a ponúkla spoluprácu, najprv to boli podujatia na

Mikuláša, ale čoskoro sa rozsah kultúrnych programov rozšíril...

... vďaka твоjim starým kontaktom zo Slovkoncertu? Mohla by si našim, hlavne mladším čitateľom vysvetliť, čo to vlastne Slovkoncert bol?

Slovkoncert bola na Slovensku jediná štátna agentúra (v Čechách zas mali Prago-koncert) zastupujúca umelcov koncertného i zábavného žánru a sprostredkujúca ich vystúpenia. Jej pracovníci vlastne akoby

NSKÝCH OSUDOV

V RAKÚSKU

3. pokračovanie

robili umelcom manažérov – dojednávajú im vystúpenia, dohliadali na kvalitu... Slovkoncert spolupracoval so špičkovými umelcami, tým bol zároveň aj značkou kvality. Na jednej strane dával umelcom príležitosť vystupovať, na druhej strane dbal na kvalitu jednotlivých programov. Ja som pracovala v pobočke v Banskej Bystrici ako vedúca Koncertného a zábavného oddelenia. Počas svojej tridsaťročnej činnosti som mala tú česť sprostredkovať koncerty v Stredoslovenskom kraji všetkým popredným umelcom z oblasti vážnej hudby, mnohým vlastne úplne na začiatku ich umeleckej kariéry – napr. opernej speváčke Edite Grúberovej a Petrovi Dvorskému, huslistovi Petrovi Michalícovi, klaviristovi Marianovi Lapšanskému, či Slovenskému komornému orchestru Bohdana Warchala a mnohým iným. Pod našimi „krídlami“ začínala aj skupina TEAM s Paľom Haberom a vystupovali speváci, ako Miro Žbirka, Pavol Hammel, Helena Vondráčková – ani ich tu nemôžem všetkých vymenovať.

Tvoje slová môžem potvrdiť, pretože takmer všetkých týchto umelcov sme mali možnosť uvidieť aj v Kúpeľoch Sliač... Slovkoncert však organizoval aj vystúpenia zahraničných umelcov na Slovensku?

Áno, v Stredoslovenskom kraji som mala česť sprevádzať takých popredných umelcov, ako boli ruský huslista a dirigent Pavel Kogan, klavirista Sviatoslav Richter, svetoznámy huslista Igor Oistrach a iní. Z populárnej hudby zas napríklad Udo Jürgens a Paul Anka.

Celý život sa pohybuješ medzi umelcami. Sú to síce tiež len ľudia z mäsa a kostí, ale predsa sú čímsi výnimoční, aké máš s nimi skúsenosti?

Nuž, umelci sú svojskí. Majú na to však plné právo, ich životný štýl je úplne iný, stratili svoje súkromie, sú slávni... Samozrejme, že sa nájdu aj takí, s ktorými je ťažká spolupráca, ale väčšinou sa našťastie správajú normálne a férovo.

Nezatúžila si niekedy vymeniť si to s nimi – byť na scéne, a nie v hľadisku?

(Smiech) Pravdaže, zatúžila! Vieš, hudba a umenie boli u nás doma vždy samozrejmu súčasťou. Už ako malé dieťa som s otcom, hoci bol právnik, spievala dvojhlasne. Neskôr som to skúšala aj so sestrou, ale ona nevedela udržať prvý hlas, tak som jej nadávala, niekedy aj ručne... Od šiestich rokov som chodila do Baletnej školy Elly Fuchsovej

Edith Veith so svojou dcérou Ingrid (vľavo), s Ladislavom Chudíkom a jeho manželkou Alenou

(mamy speváka Jana Lehotského), neskôr do Pripravného baletného štúdia pri SND pod vedením Evy Jaczovej a aj na umeleckú gymnastiku k Herme Jochovej. Ale viac ma priťahovala hudba a spev. Spievala som v Detskom speváckom zbore pri Čsl. rozhlas, v hudobnej škole som absolvovala 8 ročníkov hry na klavíri, ale nechcelo sa mi cvičiť etudy, lepšie mi išli pesničky a slágre. Keď som ukončila štyri ročníky sólového spevu, začala som sa pripravovať na opernú dráhu u vtedy jednej z najuznávanejších pedagogičiek Anny Korínskej. Lenže som sa zamilovala... Počúvala som hlas svojho srdca, vydala som sa, presťahovala za manželom do Banskej Bystrice, prišli deti, a bolo po opernej kariére...

Napriek tomu sa ti kultúra predsa len stala osudnou. To vlastne musela byť pre teba odmena – začať nový život v takej kultúrnej metropole, akou je Viedeň?

Kultúrne dianie vo Viedni si naozaj užívam. So svojím priateľom – bývalým hudobníkom v Radio Symfonieorchester Wien máme abonenty do Musikvereinu, Theater an der Wien, Kammerspiele, Josephstadtheater... Minimálne raz do týždňa ideme spolu na nejaké podujatie, no nebýva zriedkavosťou, keď vyrazíme za kultúrou aj trikrát v jednom týždni. Navštevujem pravidelne aj podujatia v Slovenskom inštitúte a samozrejme aj v našom spolku...

V spolku si pracovala 10 rokov aj na sekretariáte...

Áno, ale úprimne povedané, administratívna práca nie je pre mňa to pravé. Som veľmi rada, že už druhý rok sa môžem venovať len organizovaniu podujatí ako kultúrna referentka spolku. Mám tak viac času púšťať sa aj do náročnejších programov, ako bol napríklad pred rokom koncert Na spoločných

vlnách hudby, na ktorom účinkovali rakúski aj slovenskí umelci. A svojou prítomnosťou nás poctil aj rakúsky herec Klaus Maria Brandauer. Podobným projektom bolo aj spomienkové podujatie o Lucii Popp, kde okrem predstaviteľov slovenskej kultúry účinkoval aj popredný rakúsky režisér Otto Schenk. Mám veľkú radosť z toho, že sa nám takto podarilo prehĺbiť umelecké kontakty medzi oboma krajinami.

Takže sa môžeme tešiť na ďalšie zaujímavé programy v našom spolku?

Určite, pokiaľ mi to zdravie dovolí. Toto je práca, ktorá ma naplňa, ktorú som robila takmer celý život, ktorej rozumiem a baví ma. Okrem toho považujem za dôležité, aby naši ľudia mali možnosť aj tu vo Viedni navštevovať podujatia v slovenčine, udržiavajú si tak svoj rodný jazyk a sú v priamom kontakte so slovenským umeleckým dňom.

Navštívila si toľko koncertov, divadelných predstavení a iných vystúpení vo Viedni, Paríži či New Yorku... Je medzi nimi nejaké podujatie, na ktoré keď si ešte dnes spomenieš, tak ti behá mráz po chrbte?

Mala som šťastie, že som zažila naozaj veľa vydarených koncertov a predstavení. No ak by som spomedzi nich mala vybrať tie najzaujímavejšie, tak určite to bol novoročný koncert vo viedenskom Musikvereine 1. januára 2010, na ktorom som bola s mojou dcérou. Patria medzi ne aj koncertné uvedenie Belliniho opery Norma s Editou Grúberovou v Bratislave a hosťovanie Petra Dvorského na Zvolenských hrách zámockých. Ale hlavne to bol koncert s Luciou Popp – po revolúcii, keď po dlhom čase mohla opäť vystúpiť na svojej niekdajšej domovskej scéne v Bratislave. To bola taká zvláštna a dojemná atmosféra, že na ňu určite nikdy nezabudnem. ■

Vlado Mlynár

Tá

DNEŠNÁ MLÁDEŽ...

Foto: archív Martina Kacvinského

Generácia Y – Martin Kacvinský

V mozaike slovenských osudov dávame priestor zástupcovi mladej generácie Slovákov žijúcich v Rakúsku. Naším hosťom je 25-ročný Martin Kacvinský, Stredoeurópan v pravom zmysle slova, ktorého môžete stretnúť v Brne, vo Viedni, v Bratislave... alebo na virtuálnych miestach internetu. Všade je doma...

Podľa mňa je generačný konflikt niečo samozrejmé. Každý z nás ho zažil na vlastnej koži, keď nás v mladosti rodičia nechápali. Takže všetko po starom? Možno z pohľadu o 20 rokov. Ale dnes? Bol som na konferencii v Londýne, kde ma upútala jedna z referentiek z USA svojou analýzou situácie na pracovnom trhu. Mladí ľudia, ktorí vyrastajú v digitálnej kultúre, obklopení najnovšími technológiami, dostali pomenovanie „generácia Y“ alebo „miléniová generácia“. Mladí paralelne pracujú, píšú krátke správy pre priateľov, dávajú svoje rozumy na Internetové fórum a medzitým jedia sendvič alebo odhrýzajú z jablka.

E-mail je asynchronická komunikácia, to bolo včera. Teraz musí ísť všetko v „real-time“. Život, v ktorom nie je miesto na autority, štruktúry, prácu od 9. do 17. hodiny a poriadok. Táto generácia si nerobí veľké plány – čudujeme sa? Čím chceme motivovať našu mládež v podmienkach politickej apatie, hospodárskej globalizácie, ktoré pripomínajú plavbu Titanicu? Bezmocné vlády s podpriemernými lídrami, s neschopným parlamentom odsúhlasia populistické rozhodnutia s krátkodobým účinkom na úkor mladej generácie, len podľa politického zamerania na ďalšie voľby.

Tak na to sa nemôžem pozeráť ani ja, ale čo na to mládež? Zväčša je proti rutine, všetko zabehané je fádne. Mladí sa nudia, a preto skúšajú nové veci, ale veľakrát odmietajú zodpovednosť. Neangažujú sa. Samozrejme, česť výnimkám, a preto som sa dnes stretol s Martinom. Absolventom štúdia informatiky na Masarykovej univerzite v Brne, technickým autorom nejednej webovej stránky. Niektoré z nich aj sám dlhé roky administruje, ako aj našu www.slovaci.at. Okrem toho má ďalších tisíc iných záujmov, jedinečné sú jeho fotografie a fototechniky... Ale pre mňa zostáva príjemným spoločníkom, spoľahlivým technikom.

Martin, čo sú tvoje životné priority? Orientuješ sa viac na súčasnosť? Chceš byť slobodný ako vták? Nejde to všetko príliš rýchlo?

Mojimi súčasnými prioritami je stále sa učiť niečo nové, zdokonaľovať sa a udržiavať si dostatočný prehľad. Zároveň však chcem byť v každom okamihu šťastný. To sa snažím dodržiavať, nerád by som neustále čakal na niečo, čo nemusí prísť. Keby som chcel ostať žiť po celý život sám, asi by som si chcel udržať úplnú nezávislosť. Väčšina ľudí z mojej generácie však bude žiť pod ťarchou hypotéky a v tomto prípade by nezávislosť mohla byť riziková a nezodpovedná. Aktuálne sa za nezávislého nemôžem považovať, túto otázku ešte nemám úplne vyriešenú.

Tvoja generácia vníma prácu skôr ako zábavu. Tvoji rovesníci kladú dôraz na vyrovnaný pomer medzi prácou a súkromným životom. Mám dojem, že stíhajú za rovnaký čas omnoho viac ako my, starší. V akom pracovnom prostredí chceš pracovať?

si v rámci svojho voľného času zijdeme na prechádzku s fotoaparátom a počas prechádzky pošleme na Facebook tri nové krátke správy, ak to preženiem. Druhým podstatným faktom je, že kedysi si sa musel roky učiť, aby si napríklad dokázal spraviť lepšiu fotografiu. Dnes ti stačí digitálny fotoaparát, počítač a môžeš sa považovať za umelca. Teoreticky teda môžem robiť oveľa viac ako kedysi... Musím si však každý deň zložiť organizovať, vyhodnocovať priority a podľa toho efektívne využívať čas. Moje pracovné prostredie nesmie byť sterilné, nemám rád prácu v šedivých kanceláriách. Toto sa však vo veľkých spoločnostiach dá splniť iba veľmi ťažko.

Médiá majú úžasnú moc. Ja osobne, aj keď veľa čítam, vidím informácie veľmi skepticky a rodí sa u mňa nedôvera voči faktom. Ako si ty tvoríš tvoj svetonázor? Kde nachádzaš pokoj, kde čerpáš svoj obraz o svete? Kolko hodín pozeráš TV?

Televízor nemám už niekoľko rokov. Úplne všetky informácie ku mne prúdia z in-

no v poslednom čase si uvedomujem aj negatíva. Napríklad som si vypol internet v mobile, pretože som začal paradoxne cítiť, že ma to ruší a neumožňuje mi to sústrediť sa na podstatné veci. Ľudia si ľahko zvyknú, že si nonstop k dispozícii a ty potom nemáš nikdy pokoj. Takto je to asi so všetkým. Naša efektívnosť a produktivita idú na úkor psychohygiény. Taký rybník pred 150 rokmi mohol počas svojej práce veľa relaxovať, premýšľať a venovať sa vnútorne sám sebe. Nevieť, či sa cítil šťastnejší ako ja a aká bola kvalita jeho života... No občas by som si to s ním rád vymenil. (smiech)

Mne rodičia hovorili – „dojedz, ľudia v Číne hladujú!“ Dnes skôr platí – „Uč sa, lebo ľudia v Číne a Indii sa nevedia dočkať, kedy dostanú tvoju prácu.“ Máme v Európe šancu?

My sme ich iba naučili manuálne vykonávať činnosti, ktoré nás nebavia. Dlhobudeme o krok vpred a máme tiež potenciál si náskok udržať, hoci určite sa to ešte oveľa

Foto: archív Martina Kacvinského

Martin a jeho pracovný nástroj – tri obrazovky

Pre mňa nemá význam tráviť denne v práci hodiny nadčasov, pretože to, čo tým získam – primárne peniaze – by som nemal kedy využiť. Myslím, že nie som jediný, kto si uvedomuje, že nie je dobré veľa pracovať, aby som si mohol nakúpiť „mašinky“, ktoré mi umožnia ešte viac „pracovať“. Nemyslím si, že by sme toho stíhali viac. Iba viac využívame internet a sociálne siete, pomocou ktorých efektívne propagujeme výstupy našej činnosti. Zober si, koľko mladých na sociálnej sieti prezentuje banality, ako napríklad informácie o ich obede a podobne. Radi prezentujeme, že niečo robíme. Starší človek si možno zájde na prechádzku, my

ternetu alebo od známych. Sociálna sieť má obrovskú silu, často sa veci dozvieš oveľa skôr ako hocikde inde. Problémom však je kvalita týchto informácií, no zatiaľ sa mi darí udržať si dobrú mieru objektivity v tom, čo prijímam. Máš však pravdu, že takýmto spôsobom sa dá veľmi ľahko spropagovať nejaká zavádzajúca myšlienka a ľudia jej ľahko uveria – internet nie je žiadna overená autorita.

Môžeš žiť bez techniky? Čo keď nám vypnú prúd?

Ostal by som bez práce... Ale nebol by som jediný! Obklopujem sa technikou,

viac premieša. Ľudia v IT, no bez vzdelania, nemôžu očakávať, že ich bude zamestnávaťel' v Európe školiť a súčasne plniť ich nadmerné platové očakávania.

Martin, vďaka a všetko dobré na tvojej ceste životom.

Na pár minút sa naše cesty stretli. Odchádza plný plánov, nových motívov a ja s mojimi myšlienkami – ako bude vyzeráť naša slovenská komunita vo Viedni o 10 rokov? Budeme už len jedna malá virtuálna skupinka, čo sa stretáva v globálnej sieti ľudských vzťahov? ■

17. septembra si podľa liturgického kalendára pripomíname svätú mučenicu Sofiu a jej tri dcéry Vieru, Nádej a Lásku. Mená dcér sa stali mottom púte viedenských Slovákov do Mariazellu, ktorou Rakúsko-slovenský kultúrny spolok obnovil tradíciu týchto pútí. Duchovným sprievodcom na ceste nám bol Lic. theol. Pavol Dubovský, farár Muttergotteskirche starajúci sa o slovenských veriacich vo Viedni už 26 rokov.

Na internetovej stránke baziliky je napísané, že Mariazell je svednicou Rakúska. Pripomeňme si, že do Mariazellu putovali aj Habsburgovci. Mária Terézia tam mala prvé sväté prijímanie. Otto von Habsburg, prvorođený syn posledného rakúskeho cisára, teda korunný princ, slávil v Mariazelli s manželkou Reginou striebornú aj zlatú svadbu. Zomrel 4. júla tohto roku v Bavorsku. Predtým, ako ho uložili na miesto posledného odpočinku, do cisárskej hrobky pod kostolom kapucínov vo Viedni, rakvu s jeho telesnými pozostatkami podľa poslednej vôle vystavili v bazilike, kde sa s ním 13. júla 2011 rozlúčili aj obyvatelia Mariazellu a jeho pútnici.

Naším želaním bolo pripraviť sa na púť spoločnou modlitbou ruženca a porozmýšľať nad jej úmyslom už v autobuse. Zodpovedný vodič jemne zvládal zákruty prechodom cez Annaberg s dreveným kostolíkom, krásna okolitá príroda s miernym nádychom farieb skorej jesene a slnečné lúče dodali ceste osobitné čaro. Po príchode do pútnického miesta sa štyri dámy

Rakúski Slováci pred bazilikou

PÚŤ VIEDENSKÝCH SLOVÁKOV

do Mariazellu

a dve dievčatká prezliekli do slovenských krojov. Hneď sa stali fotomodelkami spolu s krojovanými pútničkami z Tirolska, čím spontánne nadviazali rakúsko-slovenské priateľstvo. Ešte chvíľe súkromnej modlitby, nahliadnutie do kaplnky svätého Michala za bazilikou, kým sa zídeme na fotografovanie do Pohľadov a s krajanmi zo Slovenska aj do Katolíckych novín.

Superior Mariazellu Karl Schauer otvoril bránu baziliky a slávnostne nás priviedol dovnútra pred hlavný oltár, aby nás srdečne všetkých privítal a vyjadril spokojnosť z možnosti Slovákov navštíviť toto pútnické miesto, čo pred rokom 1989 nebolo samozrejmosťou. Slovenskú svätú omšu v mariazellskej bazilike celebraval ThDr. Marián Červený spolu s otcom Pavlom a ďalšími dvomi kňazmi. V bazilike bolo cítiť atmosféru radosti zo spoločného slávenia svätej omše, miništranti rozdali všetkým na pamiatku obrázky so sochou mariazellskej Panny Márie a modlitbou k Sedembolestnej Panne Márii, patrónke Slovenska, v slovenskom jazyku.

Takto posilnení duchom a spievaním slovenských mariánskych piesní sme sa cestou z Mariazellu rozhodli prísť aj o rok 15. septembra, a to vo viacerých krojoch, aby sme tak našu slovenskú kultúru zviditeľnili.

Jana Gregor-Rogler

Mariazell

Vstup do baziliky

Púť sa uskutočnila 17. septembra, dva dni po veľkom sviatku Slovákov, ktorý je zasvätený Sedembolestnej Panne Márii, patrónke Slovenska, a na Slovensku je 15. september uznaný ako štátny sviatok. Slovenský rozhlas na okruhu 1 poskytol počas celodenného vysielania dostatočný priestor katolíckej cirkvi. Redaktori ponavštevovali všetky pútnické miesta, besedovali s erudovanými teológmi, prostredníctvom krátkych reportáží informovali poslucháčov o význame tohto veľkého dňa.

Púť do Mariazellu pripravila Janka Gregor a naozaj vložila srdce do jej organizácie, ako aj do výkladu, aby nám občerstvila históriu tohto pútnického miesta. Pre každého účastníka vytlačila letáčik s presným programom. Perfektné. Napriek tomu jedna naša spolupútnička prišla pol hodinu po plánovanom odchode z Mariazellu. Poplietla si program. Priznám sa, že všetci sme boli už nervózni, ale bravúrne to vyriešila pani Gregor: pretože sme veriaci a sme na púti, máme odpúšťať, tak jej odpustime.

Na späťcestnej ceste nám ešte pani Janka Gregor stihla porozprávať aj o niektorých viedenských kuriozitách, o ktorých som nič nevedel, hoci žijem vo Viedni vyše 30 rokov. Kde má až do

Mariazell

POSTREHY JEDNÉHO Z ÚČASTNÍKOV PÚTE

Slováci opakovane prichádzajú na toto pútnické miesto. Za hlbavou modlitbou putovali do Mariazellu aj iné národy bývalého Rakúsko-Uhorska, predkladali svoje prosby, vzdávali vďaku a úctu našej Nebeskej Matke. Kroniky hovoria, že medzi dvomi svetovými vojnami putovalo zo Slovenska naraz až 20 – 30 tisíc ľudí. Pešo, na vozoch. Púť trvala týždeň tam a týždeň späť. Dnes si to ani nevieme predstaviť. Hoci aj dnes sa putuje pešo. Každoročne organizuje pešiu púť z Viedne do Mariazellu aj Ing. Vlado Mlynár. Je pre zdatnejších pútnikov, trvá štyri dni. Nebohý páter Čík organizoval každoročne púte z Viedne do Mariazellu v máji, pretože práve tento mesiac je zasvätený Panne Márii. Po mnohých rokoch sa Rakúsko-slovenský kultúrny spolok rozhodol spolu s terajším duchovným otcom Slovákov vo Viedni pátrom Pavlom Dubovským tieto púte obnoviť.

Veriaci v bazilike

Zľava: Lic. theol. Pavol Dubovský a ThDr. Marián Červený

dnešných čias reliéf J. V. Stalin, prečo v meste valčíkov ešte stoja ohyzdné profíleťské bunkre, prečo tragicky zahynuli dvaja vynikajúci architekti Viedenskej opery, ktorý cech kúpil viedenskú burzu, prečo vo viedenskom veľkom divadle zhorelo 400 ľudí, ako aj mnoho iných zaujímavých vecí sa dozviete, keď prídete na niektorú prehliadku mesta, organizovanú našim kultúrnym spolkom.

Tým, ktorí ešte len hľadajú cestu, pani Janka Gregor pomohla odhaliť pravý význam púte, pútnického miesta, modlitby. Spolu s pátrom Pavlom pomohli vytvoriť atmosféru, aby sa neznámi ľudia po niekoľkých hodinách spoločnej modlitby stali bližšími. Rozchádzali sme sa s pocitom, že nám všetkým bolo spolu dobre a chceli sme si púť predžiť.

Vďaka, páter Pavol, a mimoriadna vďaka i vám, pani Janka Gregor. Páter Marián Červený na záver omše poznamenal – ak dožijeme, zídeme sa o rok 15. septembra 2012, na sviatok Sedembolestnej patrónky Slovenska tu, v Mariazelli.

Dr. Martin Jančuška

Edith Veith

GALANTSKÉ TRIO PLUS

Ak si niekto myslí, že hudobný život a kvalitné umelecké telesá sa nachádzajú len v metropole Slovenska, v Bratislave, je na omyle. Aj také mestá ako Galanta a Sereď žijú bohatým hudobným a spoločenským životom.

Práve umelcom pôsobiacim mimo centra sme dali možnosť prezentovať sa na koncerte v našom spolku 28. apríla 2011, do Viedne sme pozvali Galantské trio Plus. Jeho členkami sú mezzosopranistka Jitka Sapara-Fischerová, sólistka Opery SND v Bratislave, huslistka Jana Csampiová a klaviristka Beata Tomčányiová, pedagogičky na Základnej umeleckej škole v Galante. Plus v názve tohto komorného zoskupenia sa vzťahuje na Marcelu Hochedlingerovú-Tomčányiovú, ktorá žije v Sereďi, kde má teleso silné umelecké zázemie, lebo v tomto meste sa vďaka

Vystúpenie tria bolo aj scénicky zaujímavé

Teleso je zložením nástrojov atypické, ale zvukovo farebné, ich repertoár zahŕňa komorné diela svetových a slovenských skladateľov rôznych období od baroka až po súčasnosť.

Umelkyne sa u nás prezentovali zaujímavým a pestrým programom s precíznym a vysoko umelecky hodnotným profesionálnym výkonom. Jitka Sapara-Fischerová piesňami V. Figušu Bystrého Noc a Už jara vánok, áriou Ježibaby z Dvořákovy opery Rusalka, ktorá bola priam scénicky vtipne upravená aj za spoluúčinkovania jej dcéry Zuzky. Najväčší úspech zožali piesne A. Lara Granada a Bizetova Zingarella, tiež štylizované a prednesovo podané. Inštrumentalisti sa

blysi Kubíčkovou sonátou Odchádzam do hôr, Schumannovým cyklom Láska a život ženy v úprave pre klavír, Rachmaninovou Vokalizou a skandovaný potlesk publika si vyslúžilo Tango Adios Nonino a Street tango pre husle a klavír od A. Piazzollu.

Naše vyspelé spolkové koncertné publikum ocenilo dlhotrvajúcim potleskom perfektné výkony tohto komorného súboru a vyžiadalo si aj prídavok s pránim vypočuť si takýchto koncertov u nás čo najviac. Pre vašu informáciu - môžeme sa len tešiť na ďalšie koncerty aj s najmladšou umeleckou generáciou, ktoré máme pre vás už pripravené na budúci rok. ■

Huslistka Jana Csampiová

aktivite a iniciatíve Občianskeho združenia Krásna hudba pod jej vedením konajú už 12 rokov pravidelne koncerty vážnej hudby.

Galantské trio Plus sa na hudobnej scéne objavilo roku 2002, vzniklo z prostej túžby spoločne si zamuzicírovať a odvtedy pravidelne účinkuje na koncertoch, vernisážach, besedách a iných kultúrno-spoločenských podujatiach. Z domácich vstúpení uvedme napríklad Festival komornej hudby Divertimento Musicale v Spišskej Novej Vsi (2004), Galantské hudobné dni (2005), otvárací koncert Kultúrneho leta v Sereďi (2007), v zahraničí si Galantské trio Plus mohli vypočuť na Festivale umeleckých škôl Vyšehradskej štvorky v Moháči, v Albignasego v Taliansku (2006), na Festivale Zoltána Kodályja v Budapešti (2007) a od roku 2008 je hudobným telesom mesta Galanta. Na niektoré koncerty si prizývajú aj fagotistu Borisa Červeňanského.

Fotografie: Vladimír Tomčányi

Kultúrna referentka spolku Edith Veith ďakuje účinkujúcim

JOZEF VAJDA NOSITEĽ DOBREJ SPRÁVY

V divadle nás má herec presvedčiť o postave, ktorú hrá. Predstavenie sa skončí, zaznie potlesk, spadne opona, lampy zhasnú, herec aj divák sa poberú domov. Na besede s hercom však chceme stretnúť človeka, bez naučených replík, bez líčidiel a divadelnej masky.

Po skončení besedy sa nikto neponáhľa domov, veď stále sa ešte nájde nezodpovedaná otázka, nevyjadrený názor, obdiv, nezodpovedaná myšlienka...

Jozef Vajda so svojimi viedenskými obdivovateľkami - Helenou Cadilekovou (vľavo) a Vilmou Zubek

Foto: Ingrid Žalneva

Tak to bolo aj 20. októbra 2011, keď do našich spolkových priestorov zavítal slovenský herec Jozef Vajda (1955), ktorý sa v poslednom čase dostal do širšieho diváckeho povedomia hlavne ako doktor Mažár v televíznom seriáli Ordinácia v ružovej záhrade. Ako nám prezradil – to, že si teraz tak často oblieka biely plášť, by určite potešilo jeho otca, ktorý bol lekár a vždy si želal, aby si toto povolanie vybral aj prvorodený syn. Jozef však vyhrával všetky možné recitačné súťaže, kde si ho všimli také herecké osobnosti, ako Viliam Záborský a Mikuláš Huba, ktorí ho prehovorili, aby sa dal na hereckú dráhu. Na prvýkrát ho prijali na VŠMU a po jej skončení nastúpil do Činohry Slovenského národného divadla, kde pôsobí dodnes. Za 35 rokov tu účinkoval v 150 inscenáciách.

V Národnom divadle vtedy rozšíril skupinku hercov Jozefov na deväť členov (dnes je jediný...). Nielen že si rád zaspomínal na starú gardu významných slovenských hercov – bardov, ako ich sám nazýva, ale ich aj výborne imitoval, takže chvíľami to vyzeralo, ako by s nami v spolku boli prítomní aj Július Pántik či Karol Machata. V spomienkach sa vrátil k svojim hereckým začiatkom, spomenul i búrlivé obdobie, kaskadérske skúsenosti, veselé príhody z divadla, svoju rodinu, tanec, cestovanie i svoje záľuby, medzi nimi je na prvom mieste jednoznačne šport. Prezradil tiež, že jeho najobľúbenejšou postavou v doterajšej kariére je Randl Patrick McMurphy

– hlavná postava z Wassermanovho Preletu nad kukučkiným hniezdom na scéne SND. Za túto úlohu dostal aj najviac uznání a cien.

Na svoju domovskú scénu nedá Jozef Vajda dopustiť, všetky súbory SND a ich inscenačné zložky považuje za európsku špičku. Veľmi si váži aj pôvodnú slovenskú tvorbu v televízii, nielen „Ordináciu“ a nielen preto, že v nej hrá, no hlavne preto, že je „o našom živote, o ľuďoch, ktorí žijú na Slovensku, a nie niekde v Južnej Amerike...“, ako sám hovorí. Oboznámil nás aj s najnovšími slovenskými projektmi – v televíziách i na divadelných doskách. A ako čerešničku na torte nám zarecitoval monológ zo Shakespeareovej hry Sen noci svätajánskej...

Herecké povolanie má mnoho úskalí, jedným z nich je, že diváci často zaškatulkujú

herca podľa toho, aké úlohy hráva. Až pri osobných stretnutiach si však môžeme vytvoriť pravdivý obraz. Do spolkového kresla zasadol sympatický švihák, ktorý má nielen veľký zmysel pre humor, ale aj triezvy pohľad na život a na jeho hodnoty. Nikdy pred tým by som si nepomyslela, že práve s Jozefom Vajdom sa bude dať rozprávať aj o liečivých bylinách, o homeopatii a pod. Toto bolo témou rozhovorov ešte dlho po skončení besedy. Jozef Vajda nám prezradil, že pripravuje life-stylovú knihu, v ktorej by chcel čitateľov nasmerovať k tomu, aby si udržiavali dobrý zdravotný stav a pohodu nie pomocou chemickej medicíny, ale inými prostriedkami. Veď už aj jeho otec, lekár, hovorieval, že sa človek nemá napchávať antibiotikami, ale liečiť sa prirodzenejšími spôsobmi. Jozef Vajda by túto „dobrú správu“ chcel pomocou svojej knižky šíriť ďalej... ■

Rozhovory pokračovali aj po skončení besedy

Edith Veith

Mária Helienek

MLADÝ TALENT

Intenzívny kultúrny život v našom spolku prináša svoje ovocie a s potešením konštatujeme, že úrodu zberá práve mladá generácia.

Azda nám rastú nové operné hviezdičky a hviezdy ako Karolína Halát a Mária Helienek.

Mária Helienek už mala za sebou začiatky operného spevu vo Viedni, keď sa jej mama Daniela, moja kamarátka, obrátila na mňa s prosbou, či by som jej nevedela dať kontakt na opernú pedagógičku pani prof. Dr. Evu Blahovú, ktorá sa zúčastnila na našom spolkovom podujatí k nedeľnému narodeninám Lucie Popp. Je všeobecne známe, že vďaka vynikajúcim pedagógom je slovenská operná škola na vysokej úrovni a medzinárodne uznávaná a cenená. Vychovala rad operných spevákov svetového formátu, ako Luciu Popp, Editu Grúberovú, Petra a Miroslava Dvorských, Lubicu Orgonášovú, Gabrielu Beňakovú. To podnietilo aj Máriu, aby začala študovať u prof. Blahovej, ktorá mi po jej predspevaní zavolała, že Mária sa javí ako tmavší soprán, má nádherný hlas, úžasný hlasový fond a že si ju ako žiačku ponechá, čo je veľké vyznamenanie. Paralelne študuje ďalej aj na Viedenskom konzervatóriu. A prvé výsledky sa dostavili nečakane rýchlo.

Mária Helienek vystupovala 14. júna 2011 na verejnom koncerte mladých umelcov v Bratislave a bez akéhokoľvek zveličenia môžem potvrdiť, že patrila medzi najlepších. Pre Máriu sa však začali ťažké časy, veď zvládnuť rodinu, dieťa, štúdium na dvoch školách, intenzívne hlasové cvičenia, prípadné koncerty... Nič ju však od spevu neodradilo.

Vtom prišla možnosť zúčastniť sa na súťaži Grandi Voci v rámci Festivalu Oper im Berg v hudobnej mekke – Salzburgu, ktorej porota mala prominentné obsadenie – predsedal jej operný spevák Ingo Kolonic, členmi boli skladateľ Jeppe Nørgaard Jakobsen a operný spevák Isik Belen. Na súťaži sa zúčastňuje približne 80 speváckych adeptov z Európy a USA. Do druhého kola sa dostane 18 finalistov, ktorí na verejnom koncerte súťažia o 1. cenu Nachwuchspreis (cena mladých) a o Cenu publika. Mária dlho uvažovala a rozmýšľala, či je už dostatočne pripravená na takú významnú súťaž s medzinárodným obsadením, ale pevne verila svojmu zodpovednému štúdiu a nespornému talentu a do súťaže sa prihlásila na poslednú chvíľu.

Fotografie: Verein Opera & more Salzburg

Mária na Festivale Oper im Berg

Výsledok jej snaženia sa nečakane, ale zaslúžene dostavil. Spoločne sme sa tešili, že postúpila do druhého kola a držali jej palce ďalej. S kvapkami potu sa vrátila aj hůzvnatosť. Na finálovom verejnom koncerte, pred hľadiskom obsadeným do posledného miesta, získala Mária Helienek 1. cenu Nachwuchspreis, ktorej súčasťou je prijatie do súboru a ponuka účinkovať v Oper im Berg Salzburg (zastupovať ju bude agentúra Opertainment) a peňažná odmena 500,- eur.

Mária, gratulujeme ti, je to fantastický výsledok za taký krátky čas získať také

vyšoké ocenenie! Nie je to však náhoda, vďačíš za to usilovnému štúdiu, veľkému odriekaniu, sebadisciplíne a neklamnému talentu. Prajeme ti veľa síl na tvojej ceste na „dosky, ktoré znamenajú svet“, ktorá sa touto súťažou úspešne začala. Určite aj ty vieš a si na to pripravená, že táto cesta je veľmi dlhá, s mnohými úskaliami, ale aj očarujúca, plná svetlých a nezabudnuteľných chvíľ. Ty budeš určite ďalej úspešne pokračovať tak, že túto cestu zdoláš a tvoje meno sa nebude skloňovať len na slovensko-rakúskych operných scénach, ale aj na významných svetových javiskách a koncertných pódiiach, na čo budeme všetci nesmierne hrdí. ■

Slávnostné odovzdávanie cien v Salzburgu

VO VIEDNI OPÄŤ CHUTILA SLOVENČINA

V rezidencii slovenského veľvyslanca v Rakúsku vo štvrtok 16. júna 2011 sa druhý raz prezentoval Inštitút slavistiky Viedenskej univerzity pod názvom *So schmeckt Slowakisch* (Tak chutí slovenčina). Slávnostné podujatie opäť spolu pripravili Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Rakúsku, Slovenský inštitút vo Viedni a Inštitút slavistiky Viedenskej univerzity.

Poslucháči slavistiky Simona Kajtazová (vpravo) ako Červená čiapočka a Mario Wolf ako Mr. Wolf

Na úvod sa prítomným prihovorili slovenský veľvyslanec v Rakúsku JUDr. Peter Lizák a vedúci Inštitútu slavistiky prof. Fedor Poljakov. Po prečítaní pozdravného listu zástupkyne Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Ing. Olgy Lajčiakovej už pódium patrilo rakúskym a zahraničným poslucháčom slavistiky. Študenti v 90-minútovom programe spievali slovenské

populárne piesne, recitovali básne Lubomíra Feldeka a Jána Smreka, predviedli svoje herecké nadanie v divadelných scénkach. Postupne odkrývali nielen rozličné chute a vône slovenčiny, ale aj chute a vône Slovenska, s ktorým sa oboznamujú na exkurziách. Spoluprácu slavistikých pracovísk Viedenskej univerzity a Univerzity Komenského v Bratislave predstavila spolu s poslucháčmi Mgr. Viera Wambach.

Čerešničkou na torte večera bolo uvedenie moderného naštudovania rozprávky Karkulka alias Červená čiapočka a Mr. Wolf. Autorkou scenára a režisérkou predstavenia bola Dr. Mária Zatkaliková, účinkovali v ňom poslucháči z Rakúska, Slovenska a iných krajín, ktorí sa učia slovenčinu od októbra minulého roku.

Celý program odznel v slovenskom jazyku – nemeckú verziu bolo možné paralelne sledovať na projekčnom plátne. Moderovanie i texty básní a piesní preložil do nemčiny poslucháč Inštitútu slavistiky Christian Kersch.

Vynikajúcu atmosféru druhého ročníka podujatia *So schmeckt Slowakisch* si vychutnalo takmer 90 hostí. Na paneloch pri vstupe do hlavných priestorov rezidencie sa mohli bližšie oboznámiť aj s projektom spolupráce slavistikých pracovísk Viedenskej univerzity a Univerzity Komenského a prečítať si výroky študentov o slovenčine.

Slávnostné podujatie poskytlo ucelený obraz o slavistike na Inštitúte slavistiky, o práci pedagógov i študentov. Je ďalším dôkazom záujmu Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Rakúsku o slavistiku na Viedenskej univerzite.

*PhDr. Olga Škvareninová, PhD.,
hostujúca lektorka slovenského jazyka
a kultúry na Inštitúte slavistiky Viedenskej
univerzity, koordinátorka podujatia*

Foto: Christian Gregorich

Podujatie poctili svojou návštevou aj veľvyslanec Českej republiky v Rakúsku RNDr. Jan Koukal (v prvom rade v strede), veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku JUDr. Peter Lizák (vpravo) a riaditeľka Slovenského inštitútu vo Viedni PhDr. Viera Polakovičová (vľavo)

Petra Benovský

Petra Benovský

V roku 1983 ako dvojročná emigrovala so svojimi rodičmi z bývalého Československa najskôr do Kanady a neskôr do Viedne. Ako 13-ročnú ju objavili pre svet modelingu, v ktorom úspešne pracovala niekoľko rokov. Avšak nečakaná smrť matky zmenila Petre jej životné postoje. Zanechala kariéru modelky a začala pracovať ako bookerka pre agentúru „Stella Models“ vo Viedni. Čoskoro

objavila svoju vášeň k fotografovaniu. Od roku 2007 nasledovali objednávky z renomovaných módných domov, ako Liska alebo Calvin Klein. V roku 2008 vytvorila Petra Benovský spolu so svojou priateľkou, modelkou Juliou Horvath, projekt „Modelroadtrip“ – dokument o módnjej brandži, kvôli ktorému obe pochodili Európu a neskôr vycestovali aj na Kubu.

Vlado Mlynár

KALENDÁR RSKS 2012

Už len niekoľko dní nás delí od uvedenia nášho nového kalendára na rok 2012. Vždy sa snažíme dať kalendáru nový leitmotív, ideu, ktorá nás bude sprevádzať celý rok. Aj tento rok sme sa pokúsili kalendár stvárniť tak, aby len neodratúval naše dni a mesiace, ale aby bol aj naším dôverným spoločníkom, zrkadlom našej každodennosti. Spolu so slovenskou fotografkou Petrou Benovský sme tento rok pripravili kalendár, ktorý svojím obsahom a zameraním presahuje hranice našej národnostnej skupiny v Rakúsku. Posolstvom tohtoročného kalendára je pozrieť sa, kto žije v rovnakých podmienkach, v akých vyrastáme aj my, tunajší Slováci.

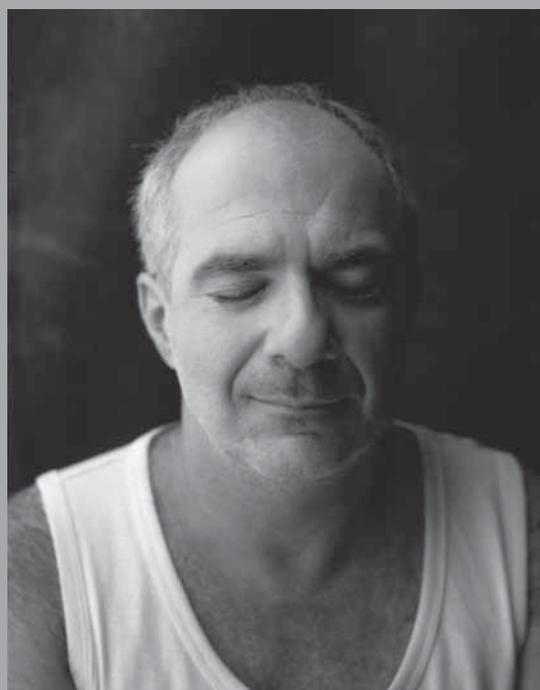
Petra vybrala 12 osobností s koreňmi mimo tunajšieho prostredia, ktoré nepatria medzi väčšinové obyvateľstvo. Portrétuje ľudí, ktorých vidíme na televíznej obrazovke, stretávame na ulici alebo v divadle, ako Michael Niavarani, Stefano Bernardin, Alamande Belfor, Marcos Valenzuela alebo Barbara Kaudelka. Oni všetci majú korene mimo Rakúska. Každý, kto na kalendári pracoval, je, ako sa tu hovorí, „bunter

Hund“. Tak textár Georg Blume (matka Španielka, otec Holanďan a sám sa narodil v Rakúsku), ako aj všetci ostatní – sú svetobežníci. Tenká vrstva bielej šminky na tvárach portretovaných vytvára masku, ktorá nám poskytuje symbolicky ochranu. Potrebujeme ju v spoločnosti, ale nezakrýva emócie, ktoré má každý z nás, ktorými sa vyznačujeme a s ktorými sa môžeme identifikovať. Petriny fotografie – na každý mesiac jeden portrét – ukazujú človeka: Kto som, aký chcem byť? Čo je pre mňa dôležité? Som akceptovaný taký, aký som? Som integrovaný do tejto spoločnosti? Obohacujem svoje okolie svojou existenciou? Nezáleží na tom, odkiaľ sme, naše emócie sú osobné. Sme ešte ako národnostná menšina niečo výnimočné, alebo sme asimilovaní – nieto rozdielu, ale ani jedinečnosti v nás. Ale nie je z času na čas taká malá tenká maska veľkou výhodou?

Viedenský Slováci chcú týmto kalendárom spájať menšiny, chceme stavať, a nie búrať mosty, je to náš príspevok k integrácii, náš recept, že to ide. ■

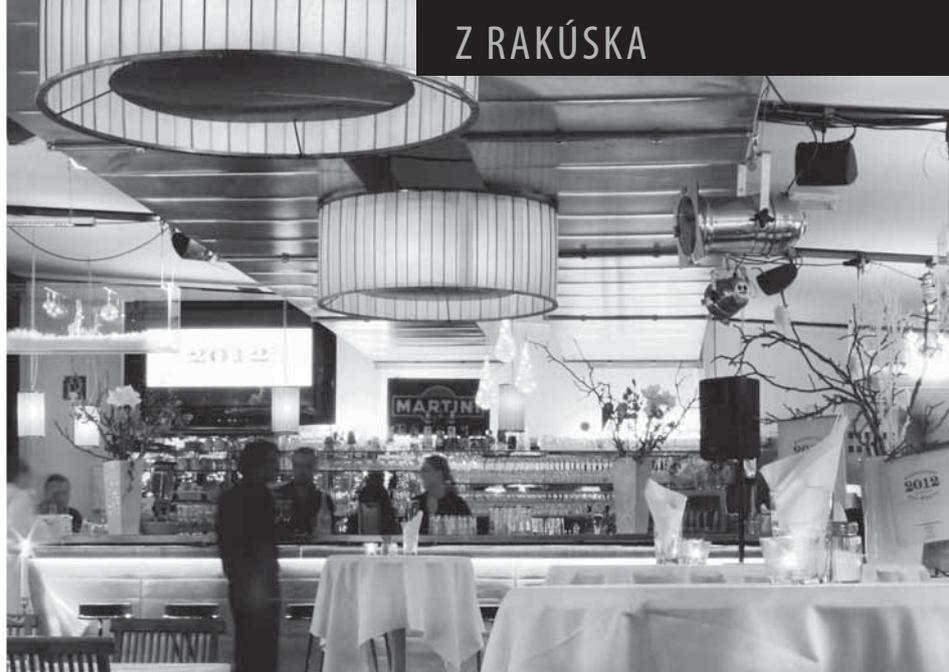
Sabina

Nia

Franziska

Prijemný interiér v Summerstage

Nový kalendár sme predstavili verejnosti 26. novembra 2011. Červeným kobercom, punčom a pečenými gaštanmi sme privítali našich hostí v oblúbenom podniku Summerstage v samom centre Viedne. Vianočne vyzdobený interiér – anjelské krídla, biele páperie, teplé svetlo sviečok – dotváral príjemné prostredie... Autorka kalendára Petra Benovský pripravila všetko na jednotku. Bolo to veľmi profesionálne predstavenie jej práce. V krátkom videofilme „making of“ nám priblížila, ako vznikali fotografie do kalendára. Po príhovoroch majiteľa Summerstage pána Schellmanna, predsedníčky Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku Ingrid Konrad a samej autorky sme ešte dlho oslavovali toto vydarené dielo, ktoré nás bude sprevádzať celý rok 2012.

Kto mi neverí – tak môžem len povedať – „frag doch mal den Inder!“ Okrem tvorcov kalendára boli totiž medzi účastníkmi našej párty naživo nielen takmer všetci, ktorí sú v ňom zobrazení, ale aj populárny Ramesh Nair – televízna hviezda súťaže Dancing-Star a tvár reklamy jedného z mobilných providerov v Rakúsku.

Oswald Schellmann a Petra Benovský

Predsedníčka RSKS Ingrid Konrad s autorkou nového kalendára

Kláštor

SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO UNESCO

Kláštor Melk získal roku 2008 podľa časopisu National Geographic svetové prvenstvo medzi 108 historickými pamiatkami. Umiestnil sa pred Canal corridor Ontario v Kanade aj pred historickým centrom Ženevy. Z Viedne vedie do Melku romantická cesta malebným údolím chránenej krajiny oblasti Wachau. Už z diaľky upúta 360 metrov dlhá fasáda kláštora, ktorý sa rozprestiera na ploche 2,2 hektára, má 1 365 okien a 497 miestností. V minulosti sa hovorilo, že z každého okna vykúka jeden mních, ale dnes ich tu žije len 33. Tu našiel inšpiráciu na román Meno ruže aj známy taliansky spisovateľ Umberto Eco.

Torwarthof - prvé nádvorie kláštora

Dvaja veľkí otcovia tohto skvostu barokovej architektúry sú stavitel Jakob Prandtauer a predstavený kláštora Berthold Dietmayr. Jakob Prandtauer majstrovsky skĺbil viaceré stavby kláštora do jednotne pôsobiaceho celku, harmonicky zakomponovaného do prírody (pôvodnej a novovytvorenej). Berthold Dietmayr bol opäť kláštora štyridsať rokov (1700 – 1739) a bol aj významným poradcom cisárov Leopolda I., Jozefa I. a Karola VI.

V posledných rokoch celý kláštorný komplex aj park renovovali. Nainštalovaná moderná technika zaujímavo približuje jeho históriu.

Miesto okolo Melku bolo osídlené už v rímskej dobe, keď tu bol opevnený tábor Namare. Po sťahovaní národov prišli do tejto oblasti Slovania, ktorí mu dali súčasný názov podľa rieky Medziljica, čo znamená pomaly tečúci potok. Zároveň túto oblasť osídlili

Bajuvári a spoločne so Slovanmi tu mierumilovne nežili. Po bitke na Lerchenfelde v roku 955 Otto Veľký daroval vtedajší Východný kraj Leopoldovi z Babenbergu a zriadil tzv. Ostmark (Východnú marku). Leopold I. sa roku 976 stal markgrófom v juhozápadnej časti dnešného Dolného Rakúska a za svoj sídelný hrad si zvolil Melk. V roku 996 sa táto oblasť prvý raz písomne označuje menom Ostarrichi, z čoho sa zachoval dnešný názov Rakúska Österreich. Po Leopoldovi I. sídlili v Melku ďalší z rodu Babenbergerovcov: Heinrich I. Adalbert, Ernst Statočný a Leopold II. Podľa Melských análov Leopold II. v roku 1089 kláštor opustil a povolal do Melku benediktínov z Lambachu. Benediktíni boli spolu s cisterciánmi v tomto období jedinými mníšskymi rádmami. Jeho nástupca Leopold III. daroval benediktínom ako existenčný základ majetok na periférii

Melk

Stropná freska od umelca Rottmayera

Fotografie: autorka článku

vtedajšej Východnej marky a sídlo Babenbergerovcov presídlil do Klosterneuburgu, kde sú uložené telesné pozostatky sv. Leopolda, ktorého Rakúsko oslavuje ako svojho patróna (15. novembra).

900 rokov benediktínov v Melku

Benediktíni pôsobia v tamojšom kláštore nepretržite už 900 rokov. Prečo si hovoria benediktíni? Podľa sv. Benedikta z Nursie, ktorý žil v 6. storočí. V talianskom Monte Cassine zriadil namiesto Apollónovho chrámu kláštor. Je pochovaný v miestnom Kostole sv. Jána Krstiteľa. Jeho relikvie sú aj v iných kláštoroch, napríklad v Kostole sv. Ulricha vo Viedni, ale aj v Kláštore vo Vyššom Brode.

Benedikt napísal regulu, podľa ktorej sa malo riadiť spoločenstvo jeho bratov. Medzi niektorými členmi sa stal neoblúbený, pretože im padlo ťažko pravidlá regule dodržiavať. Dokonca sa ho pokúšali otráviť, ale vo chvíli, keď Benedikt požehnal smrtiaci nápoj, čaša sa rozbila.

Zakladali sa ďalšie kláštory na základe jeho pravidiel. Karol Veľký určil benediktínsku regulu ako povinnú vo všetkých kláštoroch vtedajšej Karolínskej ríše. Tým mala regula sv. Benedikta podstatný podiel na kultivovaní Európy.

Vo Viedni je Benediktínske opátstvo Panny Márie Škótskej – Schottenstift. Kláštor vo Viedni založil knieža Henrich II. v roku 1155 a existuje dodnes, benediktíni sa v ňom venujú najmä vyučovaniu a pastoračnej službe. P. Georg Braulik OSB, ktorý je emeritným profesorom biblických vied na Viedenskej univerzite, viackrát prednášal aj na Slovensku.

Benediktíni na Slovensku

Z najstaršieho slovenského benediktínskeho Kláštora svätého Hyppolita na Zobore, založeného v 9. storočí z iniciatívy rakúskeho St. Pöltenu, sú dnes už len ruiny. Za vlády Gejzu I. v 11. storočí bol založený benediktínsky kláštor v Hronskom Beňadiku. Hronský Beňadik sa volal do roku 1948 Svätý Benedikt a do roku 1960 Svätý Beňadik, to je slovenská forma mena Benedikt. Odtiaľ pochádza Nitriansky kódex, latinský evanjeliár, najstarší text napísaný v latinčine na slovenskom území. V súčasnosti sa využíva ako charitný domov, pôsobí tam rehoľa pallotínov. Na Liptove bola v minulosti strediskom pustovníckeho pôsobenia Svätá Mara. Benediktíni sa zjavili aj na Pohroní (Radvaň nad Hronom), v Turci, na Spiši (Spišské Podhradie, Štiavnik), na Považí (Nové Mesto nad Váhom). Po veľkom rozmachu však nastal úpadok spôsobený rôznymi okolnosťami, ktorý dovŕšil príchod komunistickej totality. V roku 2003 sa „čierni mnísi“ – pre svoj čierny rehoľný odev boli benediktíni nazývaní aj čierni mnísi (monachi nigri) opäť na Slovensko vrátili, aby tu v roku 2010 otvorili nový Kláštor Premenenia Pána v Sampore v okolí Sliača.

Svätý Koloman – patrón Melku

Do kláštora v Melku sa vchádza pomedzi dve mohutné bašty. Severná bašta je od júna tohto roku sprístupnená verejnosti. Na vysokých podstavcoch stoja sochy sv. Leopolda a sv. Kolomana.

Koloman – írsky kráľovský syn putoval v roku 1012 do Svätej zeme, ale pretože mu obyvatelia pri Stockerau nerozumeli, mysleli si, že je špión, umučili ho a obesili na bazovom kríku. Dva roky po tejto smutnej udalosti ho našiel istý poľovník a bol prekvapený, že jeho telo bolo neporušené, dokonca z neho kvapkala krv. To sa považovalo za zázrak, a preto Kolomana dodatočne dôstojne pochovali. Čoskoro ho uctievali ako svätca a Heinrich I. dal jeho pozostatky doviezť (r. 1114) na vtedy ešte Babenberský hrad v Melku. (Vo Viedni v Dóme sv. Štefana v časti s predajom suvenírov je na stene za dverami Kolomanov kameň. Veriaci sa ho v minulosti dotýkali pri vstupe do chrámu.)

PRECHÁDZKA KLÁŠTOROM

Cisárske izby

Nad oblou bránou prvého nádvorja sa nachádza malý balkón, z ktorého predstavený kláštora vítaval hostí. Cez takzvanú benediktínsku halu sa prechádza do prelátovho nádvorja.

Cisárske schodište s nápisom „constancia et fortitudine“ – za stálosť a statočnosť – obľúbeným výrokom cisára Karola VI., vedú k reprezentačným miestnostiam kláštora. Karol VI. – otec Márie Terézie bol priateľom kláštora, za jeho vlády sa uskutočnila baroková prestavba. Mária Terézia a jej manžel cisár František Štefan Lotrinský boli v Melku častými hosťami. Na stenách pozdĺž cisárskej chodby dlhjej 196 metrov sú umiestnené portréty rakúskych panovníkov od rodu Babenbergerovcov až po Habsburgovcov.

V prvej z jedenástich „cisárskych izieb“ sú moderne inštalované, podľa návrhu architekta Hansa Hofera, úryvky z pravidiel svätého Benedikta na pergamene. Veľké písmená na stene pripomínajú prvé pravidlo z regule sv. Benedikta „Počúvaj“. Pretože vo vzájomnom počúvaní, vo vernosti spoločenstvu a kláštora a v neustálom sebazdokonaľovaní spočíva benediktínska spiritualita.

Poklady Melku prezentuje videoanimácia: Kolomanovu monštranciu s relikviou sv. Kolomana, presnejšie časťou sánky, a Melský kríž. Rudolfovi IV., nazývanému Rudolf der Stifter – darca, vďačí kláštor za umelecky hodnotný zlatý rám vykladaný drahými kameňmi a perlami pre časť dreveného kríža. Má to byť čiastočka z kríža, na ktorom bol ukrižovaný Ježiš Kristus. Pôvodne bol uchovávaný v relikviári, ktorý patril k pokladom uhorského kráľa Štefana (sv. Štefana). Kráľ ho v 11. storočí daroval markgrófovi Adalbertovi, aby udržal mier, a ten ho venoval Božiemu stánku v Melku. Dvakrát z Kláštora v Melku zmizol a za obdivuhodných okolností bol opäť vrátený.

Ďalšie miestnosti oboznamujú návštevníkov s vzostupmi a pádmi kláštora, s poslaním melských benediktínov v oblasti školy, kultúry, vedy, duchovnej starostlivosti. Kláštorňa škola a pisárska izba vznikli v tunajšom kláštore už v 12. storočí. Konvikt (internát) je čoraz menší, ale gymnázium sa v posledných rokoch rozširuje. Momentálne je

Kláštorný Kostol sv. Petra a Pavla

V kaplnke kláštorneho kostola sa nachádza sarkofág s telesnými pozostatkami sv. Kolomana.

Sv. Koloman bol až do polovice 17. storočia uznávaný ako patrón Rakúska, kým ho nevystriedal sv. Leopold. Dnes je Koloman ešte patrónom Stockerau a mestečka aj kostola v Melku. 13. októbra sa začal jubilejný miléniový rok svätého Kolomana.

Prälatenhof - druhé nádvorie kláštora

Triumf sv. Benedikta - chrámová stropná freska od umelca Rottmayra

gymnázium navštevuje vyše 900 chlapcov aj dievčat. Do Kláštora v Melku sa možno prihlásiť aj na jazykový kurz. Slováci sa tiež chodia do Melku učiť nemčinu. Umožňuje to jazykový inštitút Alpha Austria pri Kláštore Melk.

Kláštor Melk finančne podporuje sirotu v Sanio-be v Rumunsku. Projekt sa nazýva AURO Danubia. Ďalším spoločným projektom Kláštora Melk, katolíckej charitatívnej organizácie Caritas a Rakúskej kongregácie benediktínov je pomoc Kosovo.

Cieľom je duchovná a materiálna pomoc albánskym a rómskym rodinám v Kosove pri výstavbe ich vojnovou zničených domovov. Tento projekt existuje už od roku 1999.

Mramorová sála

Nápisy nad dverami mramorovej sály odkazujú na jej účel: Hostia nech sú prijímaní ako Kristus a každému nech je preukázaná primeraná úcta. Sála slúžila hosťom ako jedáleň pri oslavách, predovšetkým pre cisársky dvor. Iba trámy dverí sú zhotovené z pravého mramoru, steny sú zo štukového mramoru vytvoreného technikou štuko lustro. Architektonická maľba pochádza od Gaetana Fantiho, stropná freska od tirolského maliara Paula Trogera z 18. storočia (1731). Troger vyjadril touto freskou filozofiu doby: svetská moc so svojou múdrosťou zaháňa tmú, zlo a brutalitu a vedie do ríše svetla, dobra a krásy, ktorú otvára veda a umenie.

Mramorovú sálu spája s knižnicou mohutná terasa s výhľadom na fasádu kostola. Práve toto riešenie odlišuje Melk od podobných barokových stavieb. Kostol s vežami a 64 metrov vysokou kopolou dominuje jednoznačne nad celým komplexom kláštorných budov. Zaujímavé a príznačné je, že Prandtauer v 17. storočí pôvodne celú rekonštrukciu opátstva začal barokovou prestavbou dovtedajšieho

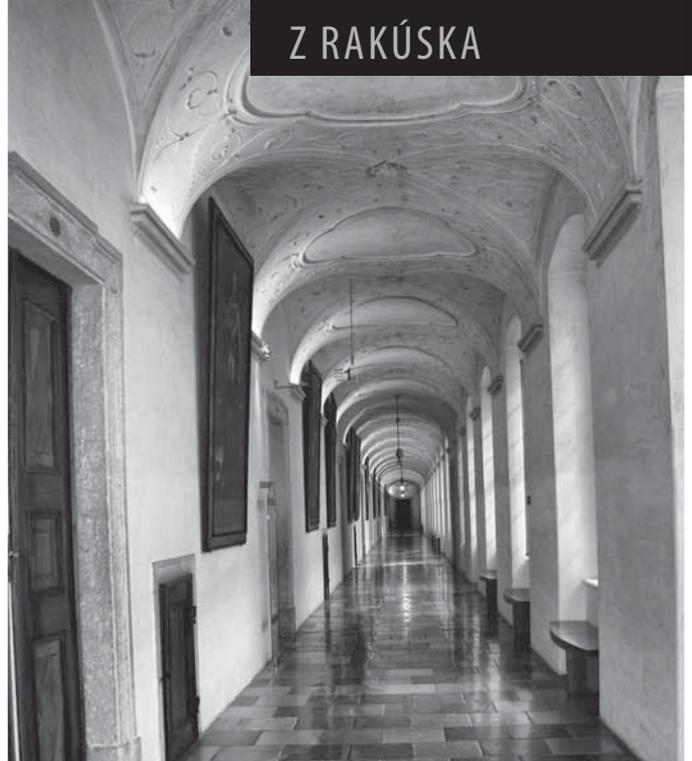
kláštorného kostola, čoskoro však presvedčil opáta, že lepším riešením bude postaviť kostol úplne nový. Po dokončení jeho hrubej stavby prestaval postupne vlastne celý kláštor. Obidve veže po požiari v roku 1738 nanovo postavil Jozef Mungenast a majú už rokokovú formu. Medzi vežami vidíme anjelov a sochu vzkrieseného Krista, ktorý na znak víťazstva nad utrpením a smrťou drží v ruke kríž. To je hlavné posolstvo tohto kostola – nie smrť, ale život má mať posledné slovo.

64 metrov vysoká kopula

Knižnica

Druhou najvýznamnejšou časťou komplexu je kláštorná knižnica – budovaná v duchu hesla sv. Bendikta „Ora et labora“ – Modli sa a pracuj a čítaj. Výnimočné na nej je, že strop je z kameňa, aby sa v prípade požiaru knižné bohatstvo uchránilo. Knižnica zaberá 12 miestností a obsahuje približne 100 000 zväzkov – z toho 1 888 rukopisov, najstarší je z 9. storočia. Stropná freska od Paula Trogera vytvára protipól k mramorovej sále, kde svetská moc ovláda svoju múdrou miernosťou celú scénu, v knižnici je alegoricky zobrazená viera.

Chodba s celami benediktínov

Prehliadka kláštora vrcholí individuálnym vstupom do Chrámu sv. Petra a Pavla. Stropná freska od salzburského majstra Johanna Michaela Rottmayra vyjadruje tému víťaznej cesty sv. Benedikta do neba. Symfóniou farby a formy tohto architektonického skvostu je zlatá, oranžová, okrová, sivá a zelená farba a opäť štukový mramor.

O krásu kláštorného komplexu v Melku vo Wachau sa s benediktínmi ročne delí asi 450 000 návštevníkov. Možno sa tam vyberieme budúci rok spoločne s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom a odhalíme, čo som v tomto článku ešte neuviedla. ■

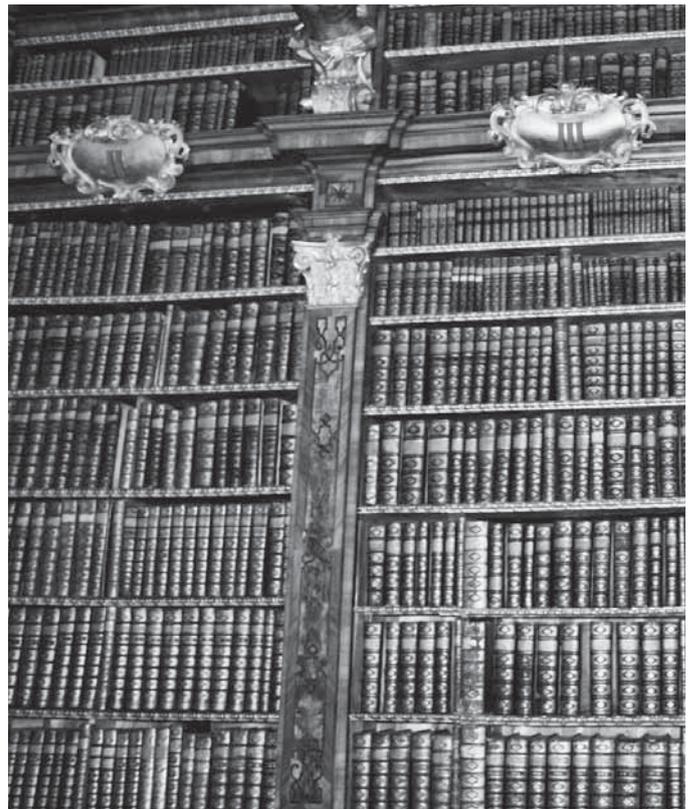
Použité pramene:
www.stiftmelk.at

www.benediktini.sk

Wiener Zeitung z 30.10.2008

Stift Melk: Führer

Universum - dokumentárny film ORF 1
„Wachau Land der Strome“

Kláštorná knižnica

MÁRIA KOLEK

Básničky

Milí čitatelia Pohľadov,

predstavujem sa vám básničkami, v ktorých však nehľadajte nejakú umeleckú hodnotu, skôr tú obyčajnú ľudskú. Sú to básničky písané v životnej situácii, keď sa mi zrazu môj zostávajúci čas zdal akýsi prikrátky. Vtedy som nadobudla pocit, že zanechám svojim blízkym, keď už nie majetky, aspoň svoje myšlienky, pocity a pohľad na svet formou básničiek. Dnes je pre mňa písanie básničiek nielen psychoterapiou, ale hlavne vyjadrením určitého posolstva. A toto posolstvo chcem zanechať svojim blízkym a priateľom a zároveň touto formou aj vám, všetkým čitateľom Pohľadov: „V živote sú veľmi dôležité láska, šťastie, zdravie, ale aj úsmev a humor. A hlavne s úsmevom a humorom sa všetko darí ľahšie. A preto nezabúdajte na úsmev!“

Vaša Mária Kolek

Diagnóza

*Zákerná a podlá sviňa,
je tá hrozná rakovina.
Keď vás chytí, nechce pustiť,
môžete do nej hoc čo hustiť.*

*Zrazu bežné je sa báť,
pred dilemou tvrdo stáť:
žiť či nežiť, zvládnem to?
Mám sa tešiť na leto?*

*Myslieť na to každú noc,
či dožijem do Vianoc.
Obáv sa chcem zaraz zbaviť,
z úspechu však musím zľaviť.*

*Terapie nepočkajú,
treba sa im venovať.
Správne si ich pomenovať
a jednoducho prekonať.*

*Miešajú nám koktailky,
len aby sme prežili.
Nešpinia si poháriky,
púšťajú ich do žily.*

*Žalúdok však nie je slepý,
vidí – je to otrava.
Nie je z toho vôbec happy,
skáče zľava doprava.*

*Všetky vlasy pochodujú čo najďalej od nás,
cítíme sa pontžené, je to úder pod pás.
Všetok šarm je zrazu preč
a teraz to všetko lieč!*

*Avšak všetko sa dá zvládnuť,
keď nedajú ti tvoji padnúť.
Mňa tí moji podporujú,
aj keď silné vetry dujú.*

*Anjelov je pri mne veľa,
to je moja chuť a sila.
Nie všetci však krídla majú,
priateľmi sa nazývajú.*

Dobrý nápad?!

*Prišlo to tak nečakane, priam to spadlo z neba,
život bol hneď celkom iný, keď som stretla teba.*

*Ani mladý, ani krásny, pri káve však balí ma,
nechýba mu šarm a čaro, je v ňom veľká charizma.*

*Po dvoch týždňoch káfovania, už to chcelo zmenu,
pochopil to z čista jasna, pozýval ma k nemu.*

*Hlavu krútim s nesúhlasom,
tú ponuku odmietla som.
Aj keď mi tu srdce búši,
ešte hľadám súhru duší.*

*Nie však dlho, tak to nejde,
nerisknem, že ho to prejde.*

*Tvárim sa však veľmi milo, jak pomerov neznalá,
a tak trošku ostýchavo na obed ho pozvala.*

*Nezaváhal ani chvíľu a vytiahol zápisník
a na zajtra poznačil si veľký čierny výkričník.*

*Dohoda hneď padla jasne na prestávku obední,
že on teda bude presný a že príde na jednu.*

*On je celý natešený, ja mám hlavu v smútku,
to, že ja aj obed sľúbim, oľutujem v skutku.*

*Do zajtra je krátka chvíľka naučiť sa variť,
neviem ani praženicu, nieto knedle pariť.*

*To bol teda super nápad, to sa nedá poprieť,
nestačil by čerstvý chleba kúskom masla potrieť?*

*Keď pozývam na obed, tak to by chcelo váru,
a na poprvé iste takú, čo nebude mať páru.*

*Namierim to do potravín, odhodlaná bojovať,
pevne som ja rozhodnutá zajtra slušne stolovať.*

*Vzdávam to až po hodine obchádzajúc konzervy,
žiaden tip a žiadny nápad, už som z toho na nervy.*

*To, že variť vôbec neviem, to určite zistí,
a že hladom nezahynie, to šnicelhaus mi istí!!!!*

Diéty

*Každá žena od pätnástich má rovnakú starosť.
Budí sa s ňou každé ráno, prežíva s ňou mladosť.*

*Tajným snom je každej z nás,
hneď zrána mať štíhly pás.
Štíhle nohy, jednu bradu,
v bikinách vyjst' na záhradu.*

*Chcem byť, bože, taká tenká,
nosiť šaty na ramienka.
V skrini mať len úzke sukne,
nech suseda zlosťou pukne.*

*Prejsť bytom v sexi prádle,
zastaviť sa pri zrkadle.
Zdvihnúť nos a pochváliť sa,
ty si ale krásavica!*

*A v tom ten zvuk budíka,
ozýva sa do ticha.
Vďaka nemu krásny sen,
premení sa v všedný deň.*

*Opuchnutá, pokrčená, vstávam z postele,
pri pohľade do zrkadla pot ma zaleje.*

nie na každý deň...

V snahe zrazu všetko zmeniť, postavím sa na váhu, sama sebe čudujem sa, že mám na to odvahu.

*Váha tíško zakvíli,
celá blednem vo chvíli.
Zúfalstvo ma chytá razom,
ved' ja zase narástla som!*

*Diéty už poznám všetky, hádam,
len tú pravú ešte stále hľadám.
Nenakladať si len kúsky,
dať si za tým dva zákusky.*

*Dať si stejčik na večeru,
tak to sa mi ľúbi – veru.
Ostat' pritom stále štíhla
a obezíte vždy sa vyhla.*

Koniec

*Už pár rokov spolu so mnou životom si kráčaš,
za inou už veľmi dlho hlavu neotáčaš.
Lúbim ťa a podporujem, a to veľmi oddane,
Škoda, že aj za lásku je treba platiť dane.*

*Vzťah je kl'udný, harmonický, aj keď pridám tise,
je to príbeh presne taký, aký život píše.
Raz je hore, raz je dole, je to podľ'a normy,
za tie roky dalo sa to do určitej formy.*

*Vnímam tu však isté šumy, niečo nie je v poriadku,
listujem si v spomienkach, idem riadok po riadku.
Kedysi som mala pocit, že láska nemá konca,
dnes tá láska chytá hrdzu, jak falošná minca.*

*Uvažujem, čo sa deje, čo mi vlastne chýba,
už to nie je, čo to bolo, kde sa stala chyba?
Mysel' blúdi v minulosti, hľadá všeho pôvod,
nevie zistiť ani dátum, ani pádný dôvod.*

*Celé roky zobúdzam sa len s myšlienkou na teba,
zniesla by som pre teba aj kus modrého neba.
Úlohu som mala krásnu – spríjemniť ti chvíle,
kvôli tomu, po čom túžiš, prejsť i celé míle.*

*Dnes však chýba mi tá tvoja pohoda,
už je to pričasto, nie je to náhoda.
Kdesi sa stratili horúce bozky
a z tvojej vášne ostali trosky.*

*Toľko vecí, čo ma trápi, chcem ich dostať zo seba,
povedať ich, vyriešiť ich, pritom neprísť o teba.
Takže je čas urobiť už prepotrebné kroky,
aby sa zas vrátili k nám tie pokojné roky.*

*Chcem zas vidieť v tebe ten žiarivý kus slnka,
nech môj život nie je tortou, v ktorej chýba plnka.*

Melánia

*Hľadá bocian z komína,
kam chcel letieť, spomína.
Má ísť vľavo a či vpravo?
Kedysi to zvládal hravo.*

*Zvažuje a nevie kam,
hlavou krúti – žeby tam?
Veď on, chudák, nevie sám,
a namieri to priamo k nám.*

*Osloví tam Majku s Katkou,
ktorá chce byť prvá matkou?
Nato zrak sa Majke zúži,
ona po tom veľmi túži.*

*Katke šancu nedala,
hneď si dieťa nechala.
Hladká si ho denne v brušku,
dáva mu jesť sladkú hrušku.*

*„Len jedz, moja Melany,
ty môj zázrak želaný.
Každé kilo navyše,
tebe sa len pripíše.“*

*Oto bude hrdý tato,
malá bude preňho zlato.
Už teraz ju rozmaznáva,
aj keď si to nepriznáva.*

*Dedo Oto netára,
investoval do fára.
Výber teda neflákal,
pri platení zaplakal.*

*A ja sa teším neskonale,
tú úlohu plniť dokonale.
Veď keď príde malinká,
bude zo mňa STAMINKA!*

Vianoce

*Prichádzajú krásne sviatky,
keď aj všetky bežné piatky
majú nádych sviatočný
– je to ten čas vianočný.*

*Ja som z tých, čo všetko stihne,
žiadny stres ma nezastihne.
Všetko presne a hneď zrovna
premyslím si dopodrobna.*

*Škoda len, že dvadsiateho nemám
ani potuchy,
kedy stihnem upratovať
a zariadiť nákupy.*

*Toľko treba ešte stihnúť,
panike sa musím vyhnúť.
Preto začnem hneď a zaraz
všetko robiť rýchlo naraz.*

*Teraz stojím v kuchyni a vážim si múku,
pridám vajcia, trochu cukru,
za lyžicu tuku.*

*A už pekne do zlatista pečiem
koláč sladký,
naplním ho jemným krémom,
ten je krásne hladký.*

*A tak celá vytešená, že sa všetko darí,
dám si koláč na balkón,
nech sa pekne chladí.
Upratujem, len tak sviští,
kuchyňa sa opäť blyští,
keď tu zrazu od balkónu,
nechcem veriť tomu tónu.*

*Čo došlo mi až do uší,
to písať sa však nesluší.*

*Zisťujem hneď, čo sa deje,
ten pohľad plný beznádeje...
Môj zat' stojí v pekáči
na chladnícum koláči.*

Zámocká záhrada

Foto: Jozef Macura

Impozantný palác Horný Belvedér

Jozef Macura

PREHLIADKA PALÁCA Horný Belvedér

S JANOU GREGOR-ROGLER

Na prehliadku jedného z najkrajších zámkov na svete pozvali viedenských Slovákov a ich priateľov v nedeľu 9. októbra 2011 diplomovaná sprievodkyňa vo Viedni Jana Gregor a RSKS. Cieľom takmer dvadsiatich účastníkov kultúrnej výpravy bol palác princa Eugena Savojského – Horný Belvedér.

Účastníci prehliadky pozorne počúvajú výklad sprievodkyne Janky

Vonku bolo chladné, daždivé počasie, a tak sme sa všetci tešili na nádherné vnútorné priestory paláca – letnej rezidencie poľného maršala a hlavného veliteľa rakúskeho vojska v protitureckej vojne v roku 1697.

Princ Eugen si dal postaviť tento palác podľa zámku vo Versailles. Architektom veľkolepej stavby bol Lukas von Hildebrand, ktorý na tomto diele pracoval 10 rokov. Horný palác dokončili roku 1724, keď princ Eugen už obýval Dolný Belvedér (jeho stavbu dokončili roku 1716). Dnes je v ňom Múzeum rakúskeho barokového umenia a veríme, že aj sem sa spolu s Janou Gregor vyberieme.

Oba zámky spájajú nádherné barokové záhrady s terasami, po stranách sú lemované živým plotom s alejami. Ich architektom bol parížsky majster Dominique Girard. Celkový dojem umocňujú nádherné fontány. Z najvyššieho poschodia zámku je nádherný výhľad na zámocké záhrady, ale aj na veže Viedne a vrcholky Viedenského lesa. Tento staveľský skvost však nemal šťastný osud, po smrti princa Eugena zostal palác bez majiteľa. Napokon ho zdedila princova neter Hrozná Viktória – tak ju nazvali Viedenci

– ktorá jeho majetok a skoro celý interiér zámku rozpredala. Roku 1752 získal budovy a záhrady cisársky dvor. V rokoch 1894 – 1914 býval v Belvedéri následník trónu Ferdinand d'Este a odtiaľto sa vybral aj na osudnú cestu do Sarajeva.

V priestoroch Horného Belvedéru sa dnes nachádza Galéria rakúskeho umenia 19. a 20. storočia s vynikajúcimi zbierkami umeleckých diel od raného baroka cez biedermeier, secesiu až po tvorbu súčasných umelcov. Obdivovali sme diela takých veľikánov, ako sú Friedrich Füger, Moritz von Schwind, Rudolf von Alt a Peter Fendi. Osobitný zážitok poskytujú majstrovské diela Gustava Klimta, hlavného predstaviteľa rakúskej secesie, ako aj diela Eugena Schieleho a Oskara Kokoschku.

Naša sprievodkyňa nás často upozorňovala na obrazy, ktoré mali v popiskách „Slowakei“. A bolo ich naozaj veľa. Neuveriteľné, akú veľkú čas umeleckej zbierky vystavenej v Belvedéri vytvorili umelci, ktorí sa narodili, pôsobili alebo zomreli na Slovensku.

Obdiv zámku Belvedér umocnilo nadšenie z bohatej umeleckej zbierky, ale aj z odborného výkladu sprievodkyne - našej Janky Gregor-Rogler. ■

Ingrid Fux

PRECHÁDZKA IMPERIÁLNOU Viedňou

Po mimoriadne vydarených predchádzajúcich prehliadkach nás osvedčená sprievodkyňa Janka Gregor zasvätila do labyrintu históriou opradených viedenských ulíc.

Koncom júna tohto roku nám pripravila ďalšiu zaujímavú prechádzku.

Naším cieľom boli historické stavby, ktoré reprezentovali lesk a slávu niekdajšieho impéria Rakúsko-Uhorska.

Namierili sme si to na tie najprestížnejšie viedenské adresy. Stretli sme sa na námestíčku obklopenom Albertínou s jej unikátnou grafickou zbierkou, svetoznámu Viedenskou operou a hotelom Sacher. Naša sprievodkyňa nám priblížila tieto známe monumenty z celkom iného pohľadu, upriamila ho najmä na to, ako sa na týchto miestach zapísali do histórie Viedne Slováci a ich potomkovia. Napríklad excelentná zbierka Albertíny vznikla pôvodne na Slovensku, keďže Albert Sasko-Tešínsky, zať Márie Terézie, ju pôvodne budoval v kabinetoch na Bratislavskom hrade.

Vďaka komplexným informáciám sprievodkyne Janky dostávali budovy na trase našej prehliadky úplne iné rozmery. Celkom inak sme sa na ne začali pozeráť, keď sme zistili, že úzko súvisia s našou históriou. Odrazu sa nám stali omnoho bližšími a hmatateľnejšími. Keď teraz prechádzame okolo budov, kde prebývali významní rakúski králi a cisári, určite sa mnohým z nás v myslí vybaví, že najvernejšou dvornou dámou cisárovnej Sisi, ktorá jej slúžila do poslednej chvíle, bola Slovenka rodom zo Zemplína. Takisto že najväčší opál vo Viedenskom prírodovedeckom múzeu pochádza z najstaršej opálovej bane sveta z Dubníka na východnom Slovensku.

Emotívny výklad nás vtiahol do histórie, ponúkol nám aj fakty o Augustínskom kostole, kde mali svadbu Habsburgovci, viedol nás cez Švajčiarsky dvor či Michaelské námestie. S hrdosťou i hrejivým pocitom na srdci sme načúvali dejným súvislostiam, ktorých súčasťou sme sa v toku dejín stali aj my, Slováci. Toto nádherné odpoľudnie sme ukončili pred renesančnou budovou, v ktorej sa nachádzajú stajne ušľachtilých Lipicánov a skonštatovali sme, že nám nápadne pripomína stavbu Slovenskej národnej galérie v Bratislave, pôvodné Vodné kasárne na nábreží Dunaja. A týmto pomyselným spojením s rodným Slovenskom a prianím, aby sa podobná prehliadka opäť zaradila do programu, sme sa rozišli do štýlových historických viedenských uličiek. ■

KERAMICKÉ FIGÚRKY ZO SLOVENSKA

Ignác Bizmayer: Adam a Eva
Foto: Miroslav Slámska
© Österr. Museum f. Volkskunde

IGNÁC

Ignác Bizmayer

je slovenský keramikár, národný umelec a držiteľ štátneho vyznamenania Pribinov kríž I. triedy za mimoriadne významné zásluhy v oblasti výtvarného umenia a figurálnej tvorby. Narodil sa 20. apríla 1922 v obci Košolná pri Trnave. Vyrastal na habánskom dvore v Košolnej. V detstve sa stretol s moravským keramikárom a znalcom habánskej fajansy Heřmanom Lansfeldom, učil sa v Keramickej škole v Modre, ako majster pôsobil v Slovenskej ľudovej majolike a od roku 1957 sa venuje vlastnej keramickej tvorbe. Žije a tvorí vo svojom ateliéri v Modre-Harmónii.

Zdroj: wikipedia

KERAMICKÉ BETLEHEMY ZO SLOVENSKA

Výstava približuje čaro a udalosti Svätej noci prostredníctvom 23 keramických betlehemov a pôstneho závesu s rozlohou vyše 35 m² z roku 1640.

Marián Liška: Kľaňanie sa troch kráľov
Foto: Christa Knott © Österr. Museum f. Volkskunde

Rakúske národopisné múzeum prezentuje dve pôsobivé výstavy figurálnej keramiky zo Slovenska

V stredu 26. októbra 2011 v Rakúskom národopisnom múzeu otvorili výstavu „Slovenská figurálna keramika. Národný umelec Ignác Bizmayer“. Pri tejto príležitosti zorganizovali Modranská muzeálna spoločnosť a Slovenské národné múzeum – Múzeum Ludovíta Štúra tri autobusy pre nadšených obdivovateľov keramickej tvorby Ignáca Bizmayera z Modry. Na vernisáži sa zúčastnil aj 89-ročný umelec spolu so svojou manželkou Violkou aj so svojimi dcérami a vnúčatami.

Výstava sa uskutočňuje pod kurátorským vedením Kathariny Richter-Kovarik a Claudie Peschel-Wacha v spolupráci so Slovenským národným múzeom – Múzeom Ludovíta Štúra v Modre v rámci spoločného projektu EÚ „Tradície z hliny – cesty za poznaním keramickeho dedičstva“. Na Slovensku sa v rámci projektu konalo už niekoľko výstav počas „Slávnosti hliny“ v Modre v septembri tohto roku. V Rakúsku je to prvá výstava s týmto zameraním. Predstavuje priesez celožitovnej tvorby a najobľúbenejšie námety národného umelca Ignáca Bizmayera. V prvej výstavnej miestnosti upútajú pozornosť aj diela ďalších troch významných národných umelcov niekdajšieho Československa – Martina Benku, Karola Plicku a Ferdiša Kostku. Všetci sa venovali podobným ľudovým témam, navyše osobne poznali Ignáca Bizmayera a obdivovali jeho dielo. Ďalšie dva výstavné priestory sú venované výlučne Bizmayerovej umelecko-remeselnej tvorbe. Návštevníci si môžu pozrieť keramické figúry alebo figurálne skupinky, reliéfne tabule a nástenné taniere s reliéfmi, plné vnútorného napätia a dynamiky. Exponáty sú zoskupené tematicky podľa etnografických okruhov, napr. život na vidieku, vinohradníctvo, legenda o Jánošíkovi, ľudové pobožnosti a pod. Sú zapožičané zo zbierok Múzea Ludovíta Štúra v Modre, z Historického múzea v Bratislave (obe

Ignác Bizmayer: Iľú chlapci, Iľú...
Foto: Miroslav Slámska © Österr. Museum f. Volkskunde

múzea sú pobočkami Slovenského národného múzea) a zo Slovenskej národnej galérie. Špeciálne pre túto výstavu vytvoril filmový portrét Ignáca Bizmayera talentovaný slovenský režisér a dokumentarista Marek Šulík.

Pri príležitosti otvorenia menšej výstavy betlehemov 27. novembra, ktorá sa prelína s výstavou Ignáca Bizmayera, sa uskutočnila aj prezentácia katalógu k výstave Slovenská figurálna keramika. Záštitu nad výstavou prevzal veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku Dr. Peter Lizák, ktorý ju aj slávnostne otvoril. Obe výstavy potrvajú do 12. februára 2012.

Ignác Bizmayer: Dudok
Foto: Miroslav Slámska © Österr. Museum f. Volkskunde

MOŽNOSŤ NÁVŠTEVY VÝSTAVY A ATELIÉRU PRE NAŠICH ČLENOV

V nedeľu 29. januára 2012 o 15.00 hod. pripravujeme návštevu výstavy keramickej tvorby národného umelca Ignáca Bizmayera s výkladom v slovenčine pod vedením kurátorky Kathariny Richter-Kovarik. Po prehliadke si záujemcovia môžu vytvoriť

vlastné umelecké dielko v ateliéri múzea. Podujatie je určené aj pre deti.

Österr. Museum für Volkskunde
Gartenpalais Schönborn,
Laudongasse 15-19, 1080 Wien

BIZMAYER

DIE AUSSTELLUNG „FIGURALE KERAMIK AUS DER SLOWAKEI.

In zwei eindrucksvollen Sonderausstellungen werden im Österreichischen Museum für Volkskunde Figurale Keramiken aus der Slowakei präsentiert.

Ignác Bizmayer: Dievčatko s bábkou
Foto: Miroslav Sláma
© Österr. Museum f. Volkskunde

DER NATIONALKÜNSTLER IGNÁC BIZMAYER“

Am Mittwoch, den 26. Oktober 2011, wurde im Österreichischen Museum für Volkskunde in Wien die Ausstellung „Figurale Keramik aus der Slowakei. Der Nationalkünstler Ignác Bizmayer“ eröffnet. Anlässlich dieser feierlichen Gelegenheit organisierte die Museale Gesellschaft der Stadt Modra und das Slowakische Nationalmuseum - Ludovít Štúr Museum drei Autobusse mit BesucherInnen aus

Modra, die das keramische Schaffen Ignác Bizmayers begeistert bewundern. Es fehlte auch nicht der 89jährige Nationalkünstler mit seiner Familie: seiner Ehefrau Viola, seinen Töchtern und Enkeln.

Die Ausstellung kuratierten Katharina Richter-Kovarik und Claudia Peschel-Wacha in Zusammenarbeit mit den Mitarbeiterinnen des SNM-Ludovít Štúr Museums in Modra im Rahmen des gemeinsamen EU-Projekts „Tradition aus Ton. Wege zur Wahrnehmung des keramischen Erbes.“ Die erste Ausstellung in Österreich (in der Slowakei fanden im Rahmen des Projekts bereits mehrere Ausstellungen während des Festivals rund um den Ton in Modra im September 2011 statt) stellt einen Querschnitt durch das gesamte Schaffen und der beliebtesten Sujets Ignác Bizmayers

dar. Im ersten Ausstellungsraum wird der Augenmerk neben Ignác Bizmayer auf weitere drei bedeutende Nationalkünstler der ehemaligen Tschechoslowakei – Martin Benka, Karol Plicka und Ferdiš Kostka – gelenkt. Alle drei widmeten sich ähnlichen volkstümlichen Themen wie Bizmayer und kannten ihn und sein Werk. Die weiteren zwei Ausstellungsräume widmen sich ausschließlich Bizmayers künstlerisch-handwerklichem Oeuvre. Gezeigt werden ausgewählte keramische Einzelfiguren, Figurengruppen, Bildplatten und Wandteller mit Reliefs voller inhaltlicher Spannung und Dynamik. Sie sind nach ethnographischen Themenkreisen (z.B. das Landleben, den Weinanbau, die Legenden über den Räuber Jánošík, die Volksfrömmigkeit) gruppiert.

Die Exponate stammen aus dem SNM-Ludovít Štúr Museum in Modra, aus dem SNM-Historisches Museum in Bratislava und der Slowakischen Nationalgalerie. Eigens für die Ausstellung wurde ein filmisches Porträt über Ignác Bizmayer vom talentierten slowakischen Dokumentaristen Marek Šulík gedreht. Und am 27. November 2011 wurde anlässlich der Eröffnung einer kleineren Krippenausstellung, in welche die Ignác Bizmayer-Ausstellung mündet, der deutsch-slowakische Katalog zur Ausstellung „Figurale Keramik aus der Slowakei“ präsentiert. Die Ausstellung steht unter dem Ehrenschutz des Botschafters der Slowakischen Republik in Österreich, Dr. Peter Lizák, der sie auch am 26. Oktober feierlich eröffnete. Sie ist bis 12. Februar in der Laudongasse 15-19 zu sehen.

Katharina Richter-Kovarik

Ignác Bizmayer

Geboren am 20. April 1922 in Košolná bei Trnava. Er bewohnte einen sogenannten Habaner Hof aus der Zeit der Täufer, einer reformatorischen Glaubensgemeinschaft, die im 16. Jahrhundert die Technik der Fayenceherstellung in die Slowakei gebracht hat. Anfang der 30er Jahre verfolgte Ignác Bizmayer Grabungen, die von dem Keramiker und Hobby-Archäologen Heřman Lansfeld geleitet wurden und brachte den 14jährigen an die Keramikschule der Majolikafabrik in der Töpferstadt Modra. Danach war er dort als Keramikmaler tätig. Im Jahr 1957 verließ er die Majolikafabrik und startete eine Karriere als freischaffender Künstler. Er lebt und arbeitet in seinem Atelier in Modra.

Die zweite Schau „**Betlehemy – Keramikkrippen aus der Slowakei**“ beschäftigt sich mit der Faszination, das Geschehen der Heiligen Nacht jedes Jahr aufs Neue lebendig werden zu lassen.

In dieser Ausstellung sind insgesamt 23 Keramikkrippen und das mehr als 35 m² große Fastentuch aus dem Jahre 1640 zu sehen.

Foto: Christiane Blumauer
© Österreichisches Museum f. Volkskunde

Otvorenie výstavy: (zľava) M. Schindler, riaditeľka Österreichisches Museum für Volkskunde; P. Lizák, vefvyslanec SR; V. a I. Bizmayerovci a V. Polakovičová, riaditeľka Slov. inštitútu vo Viedni

SVETOZNÁMY DOBRODRUH Z VRBOVÉHO

Móric

RODINA BEŇOVSKÝCH

Príslušníci rodu Beňovskovcov získali azda všetky hodnosti, ktorými cirkev odmeňovala za verné služby svojich oddaných synov: boli dvornými kaplánmi Ostrihomského arcibiskupa, kanonikmi, arcidiakonmi, vikármi a jeden z nich dokonca aj listrijným titulárnym biskupom. Iná časť rodu sa orientovala na vojenskú kariéru. Šľachtici z Beňova dosahovali vysoké hodnosti plukovníkov a generálov. V ich žilách kolovala dobrodružná krv a muži z tohto rodu sa vyznačovali rytierskym charakterom. Na každom kroku bránili český šľachtického stavu a správali sa podľa hesla: šľachetnosť zaväzuje.

CHARIZMATICKÝ GRÓF

Po Móricovi Beňovskom sú pomenované dve ulice vzdialené od seba tisíce kilometrov: vo Vrbovom, kde sa narodil, a v Tananarive, hlavnom meste Madagaskaru, kde padol v boji. Na vzdialených kontinentoch sa stal hrdinom rušných udalostí, preukázal sa ako schopný moreplavec a diplomat, ale aj odvážny dobrodruh.

Mimoriadne hrdí sú na Beňovského vo Vrbovom, kde prežil jediné pokojné obdobie svojho života – detstvo v rodine generála Samuela Beňovského a Terézie, rodenej Révayovej. Podľa otca si aj Móric vybral vojenskú dráhu v uhorskej armáde. Slúžil na Spiši, kde sa ako osemnásťročný mladík búril proti náboženskej neslobode. V čase, keď Habsburgovci podporovali rekatolizáciu, on sa tvrdo hlásil k protestantskej viere, za čo ho v Spišskej Sobote súdili ako kacíra. Pred uväznením ušiel do Poľska, no ešte predtým sa stihol zamilovať do šestnásťročnej spišskej Nemky Zuzany Hönšchovej. Bola to prudká a neopatrná láska. Keď dievča otehotnelo, Móric sa zachoval ako čestný muž. V roku 1768 sa so Zuzanou tajne, proti vôli jej rodičov zosobášil, aby sa malý Samko nenarodil ako nemanželské dieťa. Potom sadol na koňa a už ho nebolo!

V poľskom Krakove sa stihol ešte nerozvážne zamiešať do vojny medzi Poľskom a Ruskom. Jeho oddiel zajali donskí kozáci a korbáčmi ich hnali do mesta Kazaň. Beňovský sa druhý raz prejavil ako majster útekov. Než sa kozáci spamätali, ušiel im do Petrohradu, kde sa dal najat' na holandskú loď. So svojim kúskom sa pochválil

Móric Beňovský

kapitánovi lode, ten ho vzápätí udal. S putami na rukách sa tak dostal medzi zajatcov, ktorých transportovali do tábora na nehostinnú Kamčatku.

Po niekoľkomesačnej strastiplnej ceste v roku 1770 dorazili do trestaneckého tábora v Boľše, kde sa barón Beňovský stal atrakciou číslo jeden. Mal na to všetky predpoklady: bol mladý, spoločensky uhladený, ovládal základy latinčiny i francúzštiny. Veliteľ tábora i pravoslávny kňaz sa s ním dohodli, že bude učiť ich deti po francúzsky. Pre Beňovského nebolo ťažké zaujať svoju žiačku – peknú veliteľovu dcéru Afanáziu, ktorej náruč túžila po vhodnom mužovi. Historik Jonathan Manthorpe o nej píše, že „ju spaľovala mocná sexuálna túžba po uhorskom barónovi, hoci vedela, že má v Európe manželku“. Dobrodružný muž krátko po príchode rozmýšľal nad novým útekem a ani vo sne mu neprišlo na um pripútať sa k temperamentnej Ruske. Zorganizoval v pevnosti vzburu a s niekoľkými desiatkami druhov ušiel na plachtenicích cez Ochotské more a Behringovu úžinu do východného Tichomoria.

Medzitým manželka Zuzana musela doručiť Móricovi smutnú správu, že ich syn Samko zomrel. Túžba utešiť svoju prvú lásku ho nabádala k tomu, aby ju po štyroch rokoch odlúčenia pozval do Paríža. Z ich opätovného stretnutia sa narodila dcéra Žofia. Stala sa jedinou pokračovateľkou Beňovského rodu, lebo neskôr zomrela aj jeho druhá dcéra Rozália.

Beňovského dom vo Vrbovom

265. VÝROČIE NARODENIA A 225. VÝROČIE SMRTI

Beňovský

MADAGASKARSKÝ KRÁĽ

Beňovský nebol typ muža, ktorý by obsedel na jednom mieste. Horúčkovite pripravoval plán na kolonizáciu Madagaskaru a predstrel ho francúzskemu kráľovi, známemu pôžitkárovi Ľudovítovi XV. Bol svetaskúsený, videl, ako si Tichomorje kolonizujú Angličania, a tak vedel kráľa šikovne navadiť. Písal mu: „Veličenstvo, objavím na Madagaskare bane na železo, meď, zlato, striebro, kryštály, topázy a iné drahokamy, zabezpečím príjem do kráľovskej pokladne z kávy, bavlny, cukrovej trstiny, korenia...“ Spomenul aj vzácne produkty, ako ebenové drevo a ambru, dôležitú prísadu pri výrobe voňaviek. Milovníkovi prepychu Ľudovítovi XV. to muselo znieť veľmi lákavo. Bez dlhého rozmýšľania vymenoval Beňovského za vojenského veliteľa a dal mu k dispozícii dobrovoľníkov, ochotných vyplávať kolonizovať Madagaskar. Keďže Beňovský vždy vedel vychádzať s ľuďmi, dlho to zvládal aj na ostrove. Nechýbala mu diplomatická prefikanosť: svojim dôstojníkom radil, aby využívali slabôtky miestnych náčelníkov, ktorí „slopú a prahnú po strieborných výložkách“. Za bezcenné ozdoby sa tak vzdávali svojho nerastného bohatstva. V porovnaní s inými kolonizátormi bol lepší v tom, že dal vybudovať na ostrove prístav, cesty a nevnucoval domorodcom žiadne nové náboženstvo. Práve naopak, radil im, ako majú zjednotiť vlastný spisovný jazyk. Pre tieto zásluhy ho vyhlásili za svojho kráľa.

Francúzsko sa usilovalo ovládnuť aj neďaleký ostrov Maurícius, ktorého guvernér, rytier de Ternay, i správca Maillart sa obávali Beňovského konkurencie a závideli mu jeho popularitu medzi domorodcami. Ohovárali ho pred ministrami v Paríži, ktorí uverili, že veliteľ sleduje na Madagaskare vlastné zisťovacie ciele, a tak ho v roku 1776 z jeho postu odvolali. Na krátky čas sa vrátil do rakúskej monarchie. Aj kráľovná Mária Terézia sa už dopočula o slávnom mužovi a udelila mu milosť za odsúdenie v Spišskej Sobote, aj grófsky titul.

Ale túlavé topánky Beňovského neudržali dlho vo Viedni. Ešte v Paríži sa zoznámil s americkým veľvyslancom Benjaminom Franklinom a odcestoval spolu s manželkou a novou nádejou do Spojených štátov, do mesta Baltimoor, kde ponúkol Američanom svoje služby.

Madagaskarskí domorodci z Beňovského cestopisu Spomienky

Beňovského erb znázorňujúci jeho dobrodružstvá z ciest po oceánoch a jeho schopnosť prekonávať prekážky

Tí však mali vlastné starosti, keďže práve viedli vojnu s Anglickom. Kráľ Beňovský sa v roku 1785 znova vrátil na „svoj“ ostrov, tentoraz v spoločnosti odvážneho francúzskeho poručíka Lasalla. Hoci prišiel nevyzbrojený, jeho konkurenti poslali výstražnú depešu do Paríža. Nový francúzsky kráľ Ľudovít XVI. sa nezaujímal, aká je skutočná situácia na Madagaskare. Nechal ministrom voľnú ruku, aby vyslali proti Beňovskému ozbrojené komando. Ozbrojenci ho prepadli v pralesi, kde v roku 1886 prišiel o život.

BASTILSKÉ VÄZENIE

Dvom bratom Mórica Beňovského kolovala v žilách rovnaká horúca krv. Dôstojník a dobrodruh František Beňovský si ako jeden z mála Slovákov na vlastnej koži vyskúšal väzenie v povestnej parížskej Bastille. Keď Móric pricestoval do Paríža a dozvedel sa, že jeho brata Františka väznia, využil svoju šikovnosť, známosť a diplomáciu, aby presvedčil sestru svojej manželky Zuzany – Johannu, ktorá mala v parížskej spoločnosti výborné kontakty, aby Františkovi pomohla z väzenia. S pomocou Johannu sa dostal na slobodu a odplával do Ameriky. Keďže František bol chýrny dobrodruh a zhýralec, človek neuveriteľných nápadov aj skutkov, potíkal sa po Karibských ostrovoch, až zakotvil v Spojených štátoch. Vedel o popularite brata Mórica, aj o tom, že bol blízkym priateľom Benjamina Franklina, a z času na čas používal Móricovo meno, aby si uľahčil cestu za úspechmi. ■

Spracovala: Martina Viglašská

Zdroje:

A. Remiášová: *Kráľ z Vrbového*
D. Machala: *Šľachtické rody*

SLÁVNE MESTÁ ZÁPADNEJ

So Spolkom viedenských certifikovaných sprievodcov som navštívila západnú Ukrajinu – tú časť, ktorá bola v rokoch 1772 až 1918 súčasťou Rakúsko-Uhorska.

Mesto Ľvov sa nazývalo Lemberg a stalo sa hlavným mestom Haliče (po ukrajinsky Halyč, po poľsky Halicz, nemecky Galizien, po anglicky a latinsky Galicia). Černovice –Tschernowitz boli hlavným mestom Bukoviny. Objavíme aj krásy hlavného mesta druhej najväčšej krajiny Európy – Kyjeva.

Fotografie: autorka článku

Gréckokatolícka Katedrála sv. Juraja v Ľvove

S Johannom Szegöm, čestným prezidentom Spolku viedenských certifikovaných sprievodcov sa stretávame na letisku Schwechat pri registrácii s označením „Studienreise Fremdeführer Lviv“. Po vyše hodinovom lete vystúpime na letisku v Ľvove. Pri kontrole pasu zisťujem, že po ukrajinsky sa povie ďakujem „dakujem“. Milo ma to prekvapí a hneď si ukrajčinu obľúbim. Keď v historickej budove letiska namierim fotoaparát na Ukrajinca v uniforme, v okamihu zdvihne výstražne prst: „Nenado devočka.“ Pretože v Ľvove je o hodinu viac, posunieme si čas na hodinkách, zavoláme svojím najbližším, že lietadlo sa nezrútilo. Autobus nás dovezie pred štvorhviezdičkový hotel Dnister. Zvonku síce počtu hviezdíčiek nezodpovedá, ale vnútri je pekne vybavený, chyžné sa usmievajú, v izbe máme fľaše minerálky, večera chutí výborne. Ochutnali sme „boršč“ (hustá polievka), „banus“ (kukurličná kaša) a ďalšie chutné špeciality.

Ľvov – Florencia Východu

V zozname pamiatok UNESCO je Ľvov označený za Florenciu Východu, pretože mesto zdobí okolo 5 tisíc levov. Ľvovu patrí prvenstvo v objave plynovej lampy, prvý raz ju použili v miestnej nemocnici roku 1853. Celé mesto je živým múzeom západnej architektúry od gotiky po súčasnosť.

Je nedeľa, chcem stihnúť svätú omšu v najbližšom chráme, vojdem do Katedrály sv. Juraja. Juraj je patrónom mesta. Väčšina Ukrajincov sa hlási ku gréckokatolíckej cirkvi. Počas omše veriaci stoja medzi lavicami, sedia len chorí a starší. Započúvam sa do modlitieb upokojujúcich dušu po namáhavom pracovnom týždni. Veriaci opakovane vstávajú a prežehnávajú sa spojenými prstami – palcom, ukazovák a prostredníkom, dotknú sa čela, prs, pravého a potom ľavého pleca, kláknú si, aj vtedy sa poklonia až po zem. Na miestach v chráme, kde sú vystavené ikony, čakajú veriaci v rade. Bielym obrúskom utrujú sklo ochraňujúce podoby Panny Márie alebo iných svätých a postupne tie miesta pobožkajú. Spev kňazov pôsobí mysticky, snažím sa porozumieť, pri spievaní Otčenášu rozumiem každému slovu. Vychádzam s ostatnými. Cítim kresťanskú spolupatričnosť, myslím na cestu k jednote kresťanov – na slová pápeža Jána Pavla II., ktoré vyriekol v Ľvove v roku 2001 na omši byzantského rítu pred miliónom veriacich. Vyhlásil prvých Ukrajincov za svätých. Bolo to 27 obetí Stalinovho režimu.

Večerné slnko rozohralo na katedrále teplé farby, pokúsim sa urobiť pár záberov. Táto stavba z 18. storočia sa pokladá za najkrajšie rokokové architektonické dielo východnej Európy. Navrhol ju Bernard Meretyn a do konca 19. storočia bola materským kostolom gréckokatolíckej cirkvi.

UKRAJINY

Sv. Anastasius a Leo - patróni Katedrály sv. Juraja

Sprievodca Jurij nám rozpráva 750-ročnú históriu mesta. Je hrdý na svoju národnú príslušnosť. V Lvove žijú prevažne Ukrajinci, ale aj Rusi, Bielorusi a Poliaci. Z autobusu vidíme statnú ženu zametajúcu ulicu cirokovou metlou, sivé domy z čias komunizmu tvoria kontrastné pozadie štíhlym mladým dievčatám na vysokánskych podpätkoch, luxusným autám, celkom novým alebo renovovaným

L'vov - námestie Rynok...

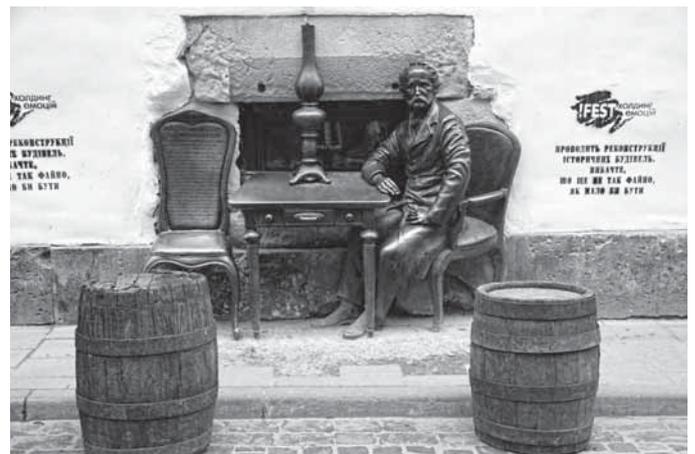
historickým budovám z obdobia renesancie, baroka, secesie. Míňame polytechnickú univerzitu, ktorej absolvent, Poliak Wladyslaw Sadlowski naplánoval v roku 1888 Hlavnú stanicu v Lvove. Otvorili ju v roku 1904 a ovplyvnila ďalšie stavby staničných budov v Prahe a vo Viedni. Cesta vlakom z vtedajšieho Lembergu do Viedne trvala 18 hodín. Dnes to nie je oveľa rýchlejšie. Vystúpime pred hlavnou budovou lemerskej stanice zastrešenej veľkou kupolou. Pozorujeme uniformovaných konduktorov, modrý vlak so záclonami s výšivkou ľvovskej železnice, staršiu Ukrajinu so šatkou na hlave ovešanú košíkmi.

Zametačka ľvovských ulíc

L'vov je aj mesto kostolov. V mnohých obdivujeme bohato zdobené ikony. Pozastavujem sa nad menom svätého Jána z Dukly, patróna kostola bernardínov. Vyrastal v dedine Trzcina pri Dukle v juhovýchodnom Poľsku, pri dnešnej hranici so Slovenskom. Podľa povesti ochránil L'vov pred zničením počas mnohých vojen.

Prehliadka mesta pokračuje pri pomníku jeho zakladateľa Daniela haličsko-volinského kráľa. Mesto pomenoval na počesť svojho syna Lea, čo znamená lev. Preto je lev aj v erbe mesta. A okrem toho takmer všade - v podobe sôch, na obrazoch, emblémoch, kovaniach dverí. Pôvodné centrum mesta bolo roku 1256 na mieste dnešného Starého rynku. Takmer 100 rokov mesto prekvitalo, roku 1340 ho napadol a zničil poľský kráľ Kazimír III. Odvtedy až do roku 1772 patrilo pod poľsko-litovskú nadvládu s prevahou Poľska. Naš sprievodca Jurij dodáva, že mnohí Ukrajinci to svojim susedom ani v súčasnosti nevedia odpustiť. Následné obdobie nadvlády rakúsko-uhorskej monarchie sa dnes prejavuje v šarme centra mesta. Dokonca aj obed máme v kaviarni a reštaurácii „Wiener Cafe“ Dostaneme sa k nej cez námestie Staryj rynek so štyrmi fontánami z 18. storočia a meštianskymi domami. Dom Roberta Bardinelliho, zakladateľa prvej pošty v meste, alebo Čierny kamenný dom zo 16. storočia patria k skutočným skvostom architektúry.

... a dom vynálezcu plynovej lampy

Ikona v Arménskej katedrále

Wirmenskou (arménskou) ulicou vchádzame do arménskej štvrte. Arméni sem prišli z Kaukazu už v 14. storočí. V tejto ulici objavíme dom vynálezcu petrolejovej lampy, dom ročných období a samozrejme Arménsku katedrálu stavanú na etapy od 14. až do 20. storočia s jedinečnými freskami a mozaikami. Zvláštnosťou je nástenná maľba v secesnom štýle z roku 1928. Jan Henryk Rosen portrétoval mestských prominentov aj samého seba. Za nemalý poplatok som si ju mohla odfoťiť.

Popoludní prospeje prechádzka na zámocký kopec, na ktorom síce nijaký zámok nevidíme, zachoval sa iba na rytinách. Vidíme však odtiaľto celé mesto, zaľúbený pár hľadiaci do diaľky a maliara portrétov. Ďalšou zastávkou je 40 hektárov veľký Lyčakovski cintorín z 18. storočia označovaný za múzeum vo voľnej prírode. Tu naši miesto posledného odpočinku bankári, básnici, architekti, biskupi, ale vedľa nich aj sovietski generáli. Úctu zomrelým prejavujú obyvatelia mesta množstvom sýtofarebných plastových kvetov. Malé kytičky živých konvaliniek predáva len jedna Lvovčanka. Nemo, s prosebným výrazom v tvári stojí na chodníku v teplých krpcoch. Večer sme boli pozvaní na koncert do bývalej rímskokatolíckej Katedrály svätej Magdalény. Organ českej firmy z roku 1932 je najväčší na Ukrajine. Keď bola Ukrajina jednou zo Zväzu sovietskych socialistických republík, využívali katedrálu ako športovú halu. A od roku 1960 je to organová sála Lvovského konzervatória.

Pidhirci – Versailles Východu

K renesančnému zámku v Pidhirci kráčame alejou lemovanou 300-ročnými lipami. Z diaľky vyzerá bývalé rodinné sídlo Sobieskych a Koniepolskych zo 17. storočia naozaj pekne a veľkolepo. Treba si odmyslieť neupravené okolie. Zblízka konštatujeme, že kompletná rekonštrukcia rezidencie určite potrvá ešte dlho. S menom rodiny Sobieski je spojený aj zámok Olesko. Tu sa totiž narodil poľský kráľ Ján III. Sobieski, preslávený ako veliteľ armády, ktorá prišla na pomoc Viedni počas obliehania Turkami. Zámok Soločiv, ktorý navštívime

Zámok Olesko - portrét na sarfofágu

ako tretí, má smutnú históriu. V 17. storočí to bola obranná pevnosť, v časoch monarchie väzenie, počas druhej svetovej vojny tu sídlilo gestapo a neskôr Stalinovi prívrženci. Vďaka rekonštrukcii v roku 2008 sme si mohli v interiéri pozrieť zbierku obrazov.

Kúpele Jaremče v Karpatoch

Spevák kozáckych balád

Ďalší deň pokračujeme do mesta Ivano-Frankivsk, ktoré založila poľská šľachtická rodina v roku 1662 ako Stanislawów. Až v roku 1962 bolo premenované na Ivano-Frankivsk podľa spisovateľa Ivana Franka. Od miestnej sprievodkyne sme sa dozvedeli, že Ivano Franko sa stal novodobým hrdinom nezávislých Ukrajincov.

Po obede v reštaurácii luxusného hotela Nadja sa presunieme 50 kilometrov do malých kúpeľov Jaremče v oblasti Karpát. Vzduch je naozaj čerstvý, zhlboka sa ho teda nadýchame, vnímame prírodu, hluk vln bystrej rieky Prút a živú vravu Ukrajinkiek predávajúcich typické suveníry Huzulov – ako nazývajú obyvateľov tunajších hôr. Dám sa nahovoriť na výšivku a drevené maľované vajíčka. Cestou pozorujeme malé dedinky s jednoduchými domami, v každej dedine je kostol s kupolou zväčša výraznej modrej farby. Podobné kupoly len v úplne malom formáte majú aj studne vo dvoroch.

Černovice – hlavné mesto Bukoviny

Opustili sme bývalú Halič a nocujeme v Černoviciach (po ukrajinsky Cernivci), hlavnom meste bývalej korunnej krajiny Bukovina. Mesto preslávila literatúra, maliarstvo a architektúra. Napríklad

Černovice – autorka cestopisu v kočiari

v medzivojnovom období tu vychádzalo 140 novín v rôznych jazykoch. Z 18 kostolov v meste je 16 ortodoxných. Niektoré omše trvajú 4 hodiny, veľkonočná celú noc. Ženy majú predpísané vstúpiť do chrámu so šatkou na hlave. Sledujem mladú dámu v minisukni na vysokých podpätkoch, ako pred vstupom do chrámu spomalí, uviaže si šatku, ale ostatné vnady svojho tela nezakrýva.

Dominantou mesta je komplex budov univerzity postavenej v 19. storočí podľa plánov českého staviteľa Jozefa Hlávku (bol „stavebným majstrom“ Viedenskej štátnej opery). Pôvodne to bola rezidencia metropolitov Bukoviny a Dalmácie. Na stavbe vidieť byzantské a románske prvky. Sochy a kamenné dlažby robili rakúski kamenári celých 18 rokov a zároveň školili domácich kamenárov.

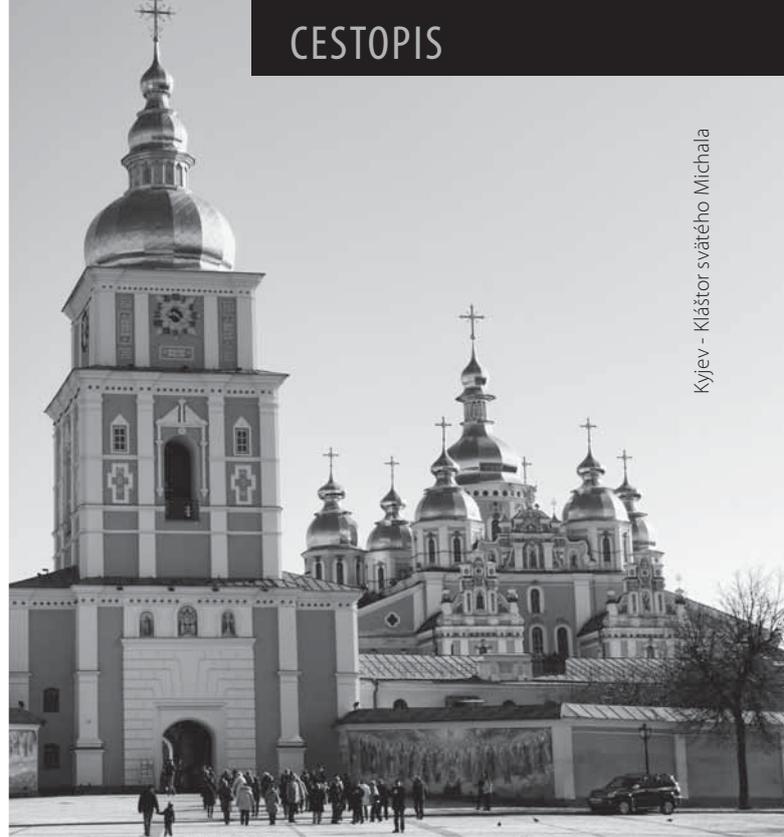
Kyjev - sídlo slovanskej kultúry

Prvého apríla nás čaká cesta autobusom do hlavného mesta Ukrajiny a partnerského mesta Bratislavy - Kyjeva. Koľko je to kilometrov? 600! Lenže nie po diaľnici, len posledný úsek, isté je, že nám to trvalo 14 hodín s dvoma hodinovými prestávkami. To nie je aprílový žart, ale tvrdá realita, taká tvrdá, ako nám pripadali sedadlá počas jazdy po nerovnom povrchu cesty. Jurij nám neúnavne rozpráva históriu, preberá politiku, najbohatšieho muža Ukrajiny Rinata Achmetova, majiteľa baní, púšťa nám piesne ukrajinskej speváčky nazývanej „Zlatý hlas Ukrajiny“ – ale Kyjev je stále v nedohľadne. Prestávka s prehliadkou rozľahlej pevnosti Kamenec Podolsky bola však výnimočná. Odohrával sa tam jeden z dielov televízneho seriálu Prihody pána Michala (pána Wolodiowského). V kyjevskom hoteli „Rus“ sa ubytujeme o pol desiatej večer. To ešte netušíme, že budeme celý čas aj v izbách pod dohľadom hotelovej kamery.

Ráno nám kyjevská sprievodkyňa Valentína oznámi, že prísť tak naskoro do Kyjeva ako my, je hriech, veď mesto je väčšie ako Viedeň, má tri milióny obyvateľov. Perfektnou organizáciou peších prechádzok a krátkych autobusových presunov sa nám snaží ukázať to naj z Kyjeva, hlavného sídla Kyjevskej Rusi v 9. –12. storočí. Fascinuje nás modrý Kláštor svätého Michala na ploche 38 000 m² postavený nedávno podľa originálu z 12. storočia. Svätý Michal je patrónom Kyjeva. Valentína prirovnáva jeho zobrazenie k Batmanovi. Na ulici cestou ku Kostolu svätého Ondreja počujeme smutnú kozácku baladu. Precitene ju hrá a spieva Ukrajinec (kobzar) s vysokou baranicou na hlave. Ulicu strmo klesajúcu od kostola lemujú predavači suvenírov, maliari obrazov, „Andrijivski Uzviz“ takzvaný kyjevský Monmartre s múzeami, galériami. Myšlienka cárovnej Alžbety I. Petrovny postaviť Chrám svätého Ondreja na tomto kopci sa zrodila počas jej návštevy Kyjeva v roku 1744. Rozprávková stavba so slávnostným schodišom, tyrkysovou fasádou, bielymi stĺpmi, výraznou zelenou farbou piatich veží dekorovaných pozlátenými girlandami. Vnútrajšok si môžeme pozrieť až pri ďalšom zázjazde na Ukrajinu, pretože sa práve renovuje.

Pevnosť Kamenec Podolsky

Ideme ku korunovačnej Katedrále sv. Sofie postavenej podľa vzoru Hagia Sophia v Konštantínopole. V súčasnosti je to múzejný komplex patriaci do svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. V interiéri si uvedomíme význam mena Sofia, čo znamená božská múdrosť, a neveriaco krútíme hlavami nad počtom kamienkov šesťmetrovej mozaiky Panny Márie v oltárnom priestore: milión dvestopäťdesiatšesťtisíc.

Kyjevsko-pečarská lavra – svätyňa Ukrajiny

Pri obede v „Cárskom dvore“, vraj aj za cárske ceny (my to tak nevnímame, keďže sme zaplatili za všetky služby v celkovej sume), premýšľame, čo nás asi čaká v kyjevskom jaskynnóm kláštore so zvláštnym názvom Kyjevsko-pečarská lavra z 11. storočia. Jeho zakladatelia svätý Boris a Gleb priniesli do Kyjevskej Rusi kresťanstvo. Kláštoru dali meno umelo vytvorené jaskyne, kde žijú mnísi. Časť jaskýň, nachádzajúcich sa 4 až 12 metrov pod zemou, sme si mohli pozrieť – ako pútnici so sviečkami v ruke, v úplnej tichosti a bez fotenia. Pomaly sme prechádzali úzkymi chodbami, zaostrili zrak a videli telá nebohých mníchov vo vyšívaných odevoch. Myslím, že sme mali aj zimomriavky. Ortodoxná cirkev odmieta akékoľvek porovnanie s egyptskými múmiami, pretože relikvie ukrajinských svätých neboli mumifikované. V jednom zo sklenených sarkofágov večne odpočíva svätý Nestor kyjevský, pisateľ Nestorovej kroniky. Opisoval v nej aj dejiny Slovanov. Pod zemou sú dokonca tri kostoly.

Kláštor je oddávna svätyňou Ukrajiny. K jaskyniam patrí aj niekoľko nádherne zdobených kostolov na povrchu, takmer nás tie zlaté kupoly oslepovali svojím jasom.

Neodvratne je tu posledný deň nášho putovania po Ukrajine. Rýchlo odbehnem na trh Bezarabskij bazar so všetkými druhmi kaviáru, gorylkou (ukrajinská pálenka), s farebnými, tentoraz živými kyticami kvetov, symbolicky sa rozlúčim s rozľahlým bulvárom Kreščatik a znova letím v lietadle ponad môj rodný kraj Slovensko. V tomto momente sa Ukrajina stáva spomienkou zachytenou v mojom cestovnom denníku.

Pramene:

Reiseführer Lemberg, Taras Palkov 2007

Willkommen in Czernowitz, Reiseführer Verlag Zentrum Europas 2007

Architektur Geschichte Kiew, Sergej Chwedtschenja 2006

Ingrid Žalneva

Fujara, fujara,
bodaj si spukala,
že si mi tej noci
tak smutne pískala...

25. novembra 2005 zaradilo UNESCO do zoznamu svetového ústneho a nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva aj fujaru. Správa o majestátnej kráľovnej medzi pastierskymi ľudovými nástrojmi sa rozletela do sveta a čoskoro sa z fujary stal nielen najznámejší slovenský hudobný nástroj, ale aj akýsi symbol Slovenska. O zvláštny nástroj sa začali zaujímať hudobníci z najrozličnejších krajín a slovenskí fujaráši sa vydali do sveta, aby týchto hudobných nadšencov naučili na fujare nielen hrať, ale si ju aj vyrobiť. Jedným z nich je aj Dušan Holík z Očovej, ktorého sme navštívili v rámci prípravy ďalšieho pokračovania rozprávania o ľudových remeslách.

Fujara

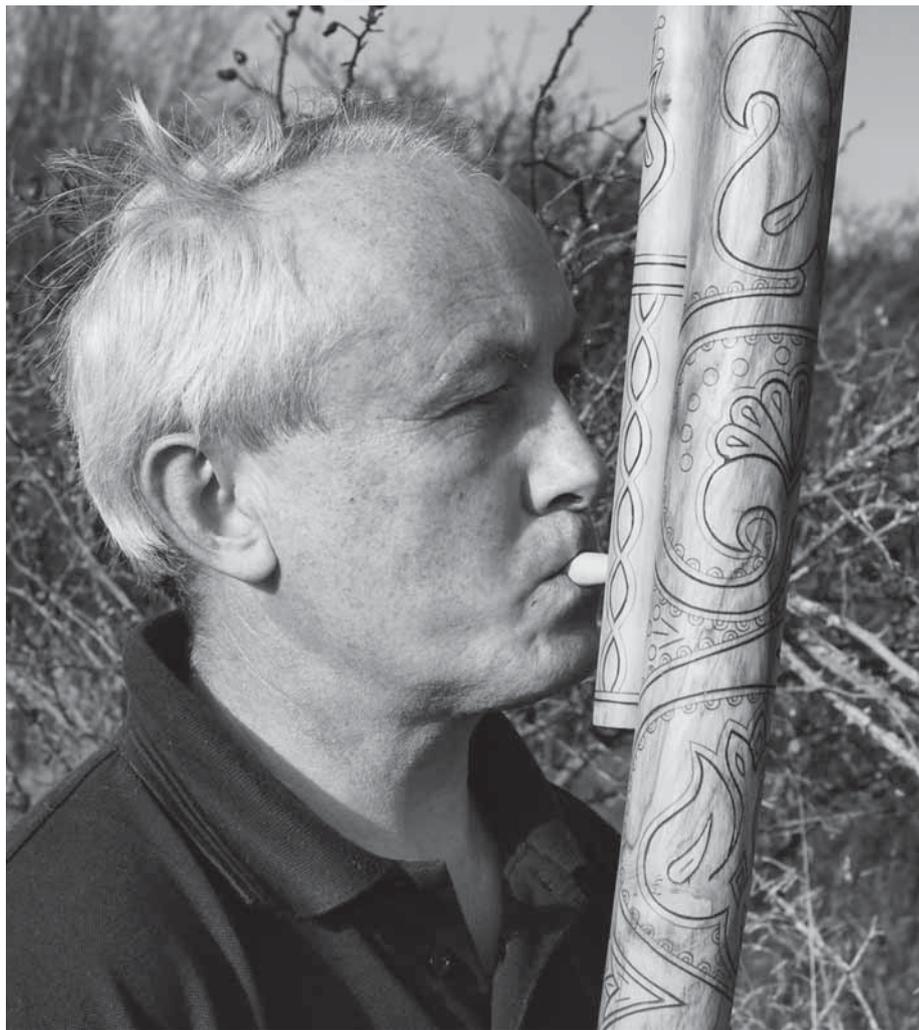
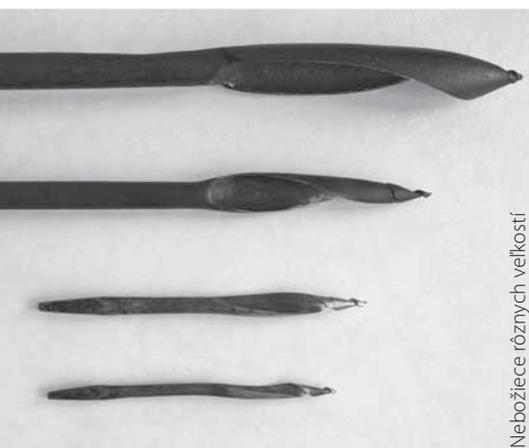

Foto: Colin P. Varga

Každý správny fujarista by si mal zahrať aj vo voľnej prírode!

Nebožiece rôznych veľkostí

Fujara sa nevyskytuje nikde na svete, najpodobnejší nástroj – moseno – si dokázali vyrobiť len juhoamerickí indiáni v Peru a Bolívii. O tej našej slovenskej fujare sa hovorí, že má dušu. Nielen ten, kto na nej hrá, ale aj ten, čo počúva, sa dáva unášať jej mumlavými tónmi, melancholickou a clivou melódiou. A práve vďaka tejto svojej zvukovej originalite a štýlovej výzdobe si získala fujara postavenie výnimočného hudobného nástroja.

VZNIK FUJARY

Presný dátum vzniku tohto dreveného dychového nástroja sa nedá jednoznačne určiť. Odborníci muzikológovia považujú za jeho predchodcu trojdierkovú píšťalu, ktorá bola veľmi rozšírená už v 12. a 13. storočí. Postupne sa začala predlžovať, aby sa dosiahol hlboký – ten typický smutne sfarbený – tón. Najstaršie zachované písomné zmienky o fujare pochádzajú zo 17. storočia, keď sa pravdepodobne začala vyvíjať do dnešnej podoby. V zbierkach Slovenského národného múzea v Bratislave sa nachádzajú

KRÁĽOVNÁ MEDZI ĽUDOVÝMI NÁSTROJMI

Noty z fujarového spevníka

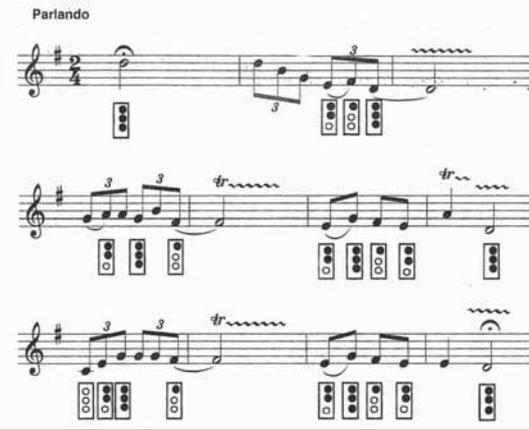

Foto: Colin P. Varga

Dušan Holík pri vŕtaní fujary nebožičcom

najstaršie zachované fujary – nedatovaný exemplár z 2. polovice 19. storočia a nástroj z Detvy z roku 1870. Domovom fujary je Podpoľanie - malebná podhorská oblasť na strednom Slovensku. Práve tu – pod vrchom Poľana, ktorý sa často objavuje v slovenských ľudových piesňach, sa už oddávna rozvíjalo salašníctvo. Keď bača večer zahnal ovce do košiara, krátil si dlhú chvíľu stružlikaním dreveného riadu a iných úžitkových predmetov. No a, samozrejme, si vyrábala aj hudobné nástroje – najmä fujaru a píšťaly. Do fujary láskyplne vyrýval ornamenty a potom ju zavesil k ohnisku, na ktorom sa prevárali

syra a žinčica. Fujara sa taktiež „zaúdila“ a stmavla. A keď na baču doľahla samota a clivota, prihovárал sa k svojej fujarôčke ako k žene a vyfukoval do nej svoje žiaľ, melódie až intimného charakteru. Žiaden div, že fujara má dušu...

NA NÁVŠTEVE V OČOVEJ

Aby sme sa oboznámili s výrobou fujary, vybrali sme sa do rázovitej slovenskej obce Očová. Býva v nej moja spolužiačka, ktorá sa po skončení gymnázia vydala a vôbec pri tom nemusela zmeniť svoje priezvisko. Holíková sa

vydala za Holíka. V tomto regióne je meno Holík veľmi rozšírené. A predsa, keď sa v Očovej opýtate, kde býva Dušan Holík (muž mojej spolužiačky), ktorý vyrába fujary, každý vás vie správne nasmerovať. Dušan vyštudoval na konzervatóriu odbor dychových hudobných nástrojov a pracuje ako učiteľ na Základnej umeleckej škole v Detve. Pôsobil tiež vo viacerých folklórnych súboroch, absolvoval veľa vystúpení doma i v zahraničí, a popri tom všetkom už 30 rokov vyrába fujary. V tomto roku dokonca vydal Fujarový spevník – prvý svojho druhu, obsahujúci ľudové piesne z Podpoľania, ktoré

sa dajú zahrať na fujare. Okrem obyčajných nôt sú v knihe aj také miniatúrne „semafóriky“, ktoré označujú prstoklad – hmatovú techniku na troch dierkach. Dušan Holík knihu venoval svojmu starému otcovi, od ktorého kedysi dávno dostal prvú píšťalku a ktorý mu vstúpil lásku k rodnému kraju a jeho tradíciám. Prvý exemplár spevníka dostal prezident SR Ivan Gašparovič, ktorý je známy tým, že tiež vie hrať na fujare.

NÁVOD NA VÝROBU FUJARY

Prvým krokom je výber správneho dreva, najlepšie sa hodí bazové (najmä ak baza rástla v drsnejších podmienkach a čo najďalej od vody), ale fujary sa vyrábajú aj z javora, agáta, jaseňa, ovocných stromov či z orecha. Odpílený kus dreva má hrúbku asi ako 1,5-litrová fľaša a musí sa hneď prevrtať. Stavím sa, že mnohí z vás už počuli slovo nebožiec, ale nevedia si celkom dobre predstaviť, čo to vlastne je. Ide o kovový vrták, pomocou ktorého sa budúca fujara prevrta. Potom sa drevo natrie vazelínou, aby nepopraskalo a minimálne jeden rok, ale niekedy až

Foto: Colin P. Varga

Na návšteve v dielni výrobcu fujár a píšťal

na veľké počty bačovi postačil motúz) a vyvrtávajú dierky. Po každom prevrtaní sa musí vyskúšať, ako dierky ladia a podľa potreby sa potom postupne zväčšujú. Keď je nástroj takto pripravený, dokončí sa povrchová úprava a môže sa začať s ozdobovaním.

FUJARA AKO UMELECKÉ DIELO

Dlhá štíhla píšťalová trubica je základom nádherného tvaru fujary, typické je aj jej jemné zakrivenie. Niektoré fujary ostanú neozdobené, a predsa krásne. Originalitu im dodáva prirodzená štruktúra dreva, nepravidelné rôznofarebné plôšky či dokonca povrchové nerovnosti. Vo väčšine prípadov sa však fujara ozdobuje. Keďže ide o pomerne veľký nástroj, vytváranie ornamentov si vyžaduje premyslenú koncepciu. Pri výbere geometrických, rastlinných a figurálnych motívov čerpajú výrobcovia inšpiráciu hlavne z ľudových výšiviek, pričom každý z nich má svoj vlastný rukopis i škálu používaných ornamentov – svoj vlastný vzorkovník. Najrozšírenejšou technikou zdobenia je vypaľovanie – vyrezávanie predkresleného vzoru a následne jeho

leptanie kyselinou dusičnou. Tak sa vytvorí dvojfarebný vzor. Fujary sa zdobia ale aj dvojitém hlbokým rezom, vybíjaním kovovými plieškami (tmavé fujary), vydlabávaním plôch medzi ornamentmi, vylieváním cínom na niektorých doplnkových motívoch či dokonca vykladáním ozdôb napr. perleťou. Jednotlivé techniky sa môžu aj kombinovať. Dušan Holík dáva prednosť klasickým spôsobom ozdobovania. V záverečnej fáze sa fujara pretre šelakovou politúrou, celé vnútro sa naimpregnuje ľanovým alebo parafinovým olejom, čím sa zabezpečí ochrana pri zmenách vlhkosti a teploty vzduchu.

HRA NA FUJARE

Na rozdiel od profesionálnej výroby hudobných nástrojov je dobrý výrobca fujary spravidla aj dobrým hráčom. Fujara patrí medzi dychové nástroje, bez pohnutia prstov sa na nej dá zahrať celá jednoduchá pieseň. Keď sa chce niekto naučiť hrať na fujare, musí predovšetkým zvládnuť správnu techniku dýchania a ovládanie dychu pri prefukovaní. Postupne sa potom učí zvládať všetky nuansy hry – rozfuk, prefuk, trilok a vibráto. Fajaráš (hráč na fujare) stojí vzpriamene, mierne rozkročený, v ľavej ruke drží fujaru, nie zvislo dolu, ale mierne priečne. Pravou rukou pridržava fujaru v nižšej časti. Cez tenkú trubičku („cecúl“) na hornom konci vzduchovodu fúka vzduch a zakrývaním troch dierok

Foto: Colin P. Varga

Vrtanie dierok do píšťalky

5 – 10 rokov! sa nechá sušiť. Keď je drevo suché, očistí sa od kôry a pozdĺžne sa stredom prevrta na požadovaný priemer (pri 170 cm dlhej fujare je to 30 mm) a povrch sa opracuje hoblíkom. Potom sa urobí „srdce“ fujary, jej najdôležitejšia časť – okienko – prieduch, tónotvorné zariadenie. Nasleduje ladenie – z trubice sa zrezáva, až kým nedosiahneme tón G. Fujaru tvorí vlastná píšťalová trubica a vzduchovod, ktoré sú spojené malou trubičkou. Vzduchovod sa vyrába z rovnakého dreva, jeho dĺžka predstavuje asi tretinu fujary. Keď máme všetky časti hotové, podľa vzorca sa vyrátajú (kedysi

Nebožiec - pracovný nástroj pri výrobe fujary

prstami a ich odkrývaním vytvára rôzne tóny. Prstami oboch rúk si pritom zároveň prtláča fujaru k telu, čím sa vytvorí niekoľko oporných bodov. Hra na fujare si nevyžaduje znalosť nôt, ale hráč musí mať hudobný sluch. A ako hovorí Dušan Holík, každý hráč by si mal na fujare zahrať nielen v uzavretej miestnosti, ale hlavne v slovenských horách – veď tam sa fujara zrodila a tam aj patrí!

ACH, TÍ AMERIČANIA...

Po zapísaní fujary do svetového dedičstva UNESCO podstatne vzrástol záujem o tento hudobný nástroj. Prostredníctvom internetu sa Dušanovi hlásia záujemcovia z rôznych kútov sveta, ktorí sa chcú naučiť hrať na fujare. Mal už žiakov z Japonska, Španielska či z Aljašky. Spolu s Američanom Benom Sorensenom vydali spoločné CD pod názvom Spojila nás hudba. Názov je viac než symbolický, aj so Španielom, ktorý neovládal žiaden iný jazyk okrem španielčiny, sa spolu dohodli pomocou muziky a vytvorili spolu ezoterickú hudbu. Fujara je totiž ideálna na meditácie, aj bača pri hre rozjímal. Dušan si spomenul

aj na profesora z Technickej univerzity vo Zvolene, tiež známeho fujaristu, ktorý, keď ho niečo vytočilo v práci, zavrel sa na chvíľu do kabinetu, zahral si trochu na fujare a myseľ sa mu vyjasnila. Vo svete je záujem nielen o hru na fujare, ale aj o jej výrobu. Dušan Holík organizoval už niekoľko workshopov. Keď spomína, ako bol v USA, zrazu sa vytratí a o chvíľu sa vráti s niečím dlhým, strašne rovným a strašne modrým. Americká fujara! Z umelej hmoty! Americkí nadšenci si ju vyrobili z PVC-rúrok v národných farbách. Dušanovi darovali tú modrú. Dokonca nám na nej aj zahral a naozaj to znelo ako fujara, ale nikto ma nepresvedčí o tom, že toto nablýskané tmavomodré čudo má aj dušu...

FUJARA V SÚČASNOSTI

Aj na Slovensku sa fujara v posledných desaťročiach spopularizovala. Je neodmysliteľnou súčasťou rôznych folklórnych podujatí, pre fujaristov sa otvorili nové možnosti na vzájomné stretávanie, vymieňanie skúseností, ale aj súťaženia, napr. v rámci súťaže výrobcov ľudových hudobných nástrojov „Instrumentum excellens“. Nástroj prekročil hranice Podpoľania a výrobcov dnes nájdeme prakticky po celom Slovensku. Fujary – ako umelecké diela – kráslia mnohé príbytky, stali sa totiž vyhľadávaným darčekom pri rôznych jubileách, svadobnými darmi, ale

aj reprezentatívnym predmetom pre vzácných hostí a štátnikov. Rakúskemu publiku sa unikátny slovenský hudobný nástroj predstavil vlni – pri otváracom ceremoniáli Life Ballu 2010, kde zaznela téma z Beethovenovej 9. symfónie v podaní fujary, ku ktorej sa pridali ľudové nástroje z Indie, Kambodže, Ruska, Ukrajiny a Južnej Afriky.

Fujara je vyznaním, hlasom i dušou našich bačov a valachov, ktorí k nám touto cestou prehovárajú i dnes. Svojím hlasom vytvára lesný chór, ktorý je na začiatku mohutnou ozvenou našich hôr s postupne klesajúcimi tónmi akoby poskakujúcimi po dlhých lánoch polí, lúk a pastvín, osviežený o trilky horských bystrín zostupuje z hôľ, aby si nakoniec ako ustatý roľník sadol na priedomie a hlbokými mumlavými tónmi chválil západ slnka a tichý šum lesov. (citované z www.fujara.sk) ■

*Použité zdroje:
www.dusafujary.sk
Michal Filo: Fujary, písťalky (ÚLUV Bratislava, 2004)
Oskár Elschek: Fujara ako výtvarné dielo (ÚLUV Bratislava 2009)*

Foto: DIMITER ŽALNEV

Americká a slovenská fujara. Uhádnete, ktorá je ktorá?

*Keď ho vše dojal osud človečí
a nebolo mu potom do reči,
tu zoľal bazu.*

*Tichý trošičku,
vytriasol z nej krehkú dušičku
a pomaloval zvonku útly strom,
ako si ženích zdobí vlastný dom,
a oprášiac si z hlíny kolená,
sám seba potom vložil do kmeňa
a ostal v ňom...*

*Kráľ z krvi otrokov
a jeho dych s horou širokou
tak uhrančivo niesol do dialí,
že sa mu nemé skaly ozvali.
Pomni sa milá, ohník dohára,
ej, fujarôčka moja, fujara.
Pomni sa, milá, ohník dohára!
Ej, fujarôčka moja, fujara.*

Milan Rúfus

Moje milé deti,

Vianoce sú tu a s nimi aj koniec roka. Zase sme o rok starší. Deti sa z toho tešia – starší ľudia lamentujú alebo to vôbec nekomentujú... Ale takí ako ja (večné deti) – si to nijako nevšímame a radšej rozmýšľame o tom, ako sme z roka na rok múdrejší a skúsenejší. Čo sme sa zase naučili a v čom sme sa poučili. V čom ste sa poučili vy v tom odchádzajúcom roku? Porozmýšľajte a napíšte nám. Radi uverejníme vaše zážitky a poučenia.

Keďže s blížiacim sa koncom roka prichádza aj Silvester, tak vám okrem pránia všetkého krásneho a veľa darčiekov pod vianočný stromček darujem aj jeden vianočný vtíp:

Policajt sa rozhodne, že si uloví vianočného kapra. Zoberie náradie a začne sekať dieru do ľadu. Odrazu príde za ním jeden pán a kričí: „Okamžite prestaňte sekať do toho ľadu!“

„Akým právom mi to zakazujete!“ pýta sa policajt.

„Právom správcu zimného štadióna!“

Vaša Ina

Milí mládežníci,

zima sa ešte ani poriadne nezačala a už tu máme pre vás ponuku na leto. Konkrétne ide o letné pobyty na Slovensku, ktoré pre krajanov mládežníkov organizuje Ústav jazykovej a odbornej prípravy pre zahraničných študentov Centra ďalšieho vzdelávania UK v Bratislave.

Sú to nasledovné podujatia:

**SLOVENČINA NA KAŽDÝ DEŇ
A SLOVENSKE REÁLIE**

**LETNÝ KURZ DRAMATICKÉHO UMENIA –
ŠKOLSKE DIVADLO**

**LETNÁ ŠKOLA CHOREOGRAFIE
ĽUDOVÉHO TANCA**

LETNÁ ŠKOLA SPOLOČENSKÉHO TANCA

Termíny síce ešte nie sú spresnené, ale z minuloročných skúseností vieme, že letné pobyty sa konajú koncom júna alebo začiatkom júla. Spolok SOVA vás bude o nich včas informovať, ako aj o podmienkach účasti na týchto zaujímavých podujatiach.

Minulý rok sa takto podarilo zorganizovať niekoľko pobytových kurzov na Slovensku s rôznym zameraním. Či to bola letná škola choreografie ľudového tanca rôznych regiónov Slovenska, letná škola so zameraním na dramatické umenie a školské divadlo alebo letná škola žurnalistiky. Predpokladom účasti na takýchto akciách pre krajanov je členstvo v krajanom spolku, to pre vás znamená členstvo v spolku SOVA alebo RSKS a znalosť slovenčiny na komunikatívnej úrovni. Ako mladí krajanovia vo veku 16 – 18 rokov sa môžete na týchto vzdelávacích kurzoch zúčastniť v podstate bezplatne a máte jedinečnú možnosť nadviazať kontakt so Slováckmi z rôznych kútov Európy alebo zámoria.

Predstavte si, že napríklad letná škola spoločenského tanca, ktorá sa mala konať v júli 2011 v nádhernom prostredí kúpeľov Piešťany, sa pre nedostatočný záujem vôbec neuskutočnila! Škoda, pretože pokiaľ ako krajanovia neprejavíme záujem o tieto aktivity, prestanú sa časom organizovať. A to len na škodu nás, Slováckov žijúcich v zahraničí.

Za poznaním slovenskej histórie...

Centrum ďalšieho vzdelávania UK a Ústav jazykovej prípravy UK v Bratislave sa môže ale pochváliť aj naozaj vydarenou akciou, ktorou bol minuloročný jazykový tábor Slovenčina na každý deň a slovenské reálie. Počas školského roka sa na ňom od 20. do 24. júna 2011 zúčastnilo 33 mladých ľudí z Rakúska, Srbska, Maďarska, Ukrajiny a Chorvátska. Organizátori ho venovali hlavne mladým krajanom, potomkom Slováckov v zahraničí, ktorí sa rozhodli pre maturitu zo slovenského jazyka, prípadne pre štúdium na slovenskej univerzite, alebo sa jednoducho zaujímajú o krajinu alebo jazyk svojich predkov.

Cieľom tohto pobytu bolo

**ZDOKONALOVANIE SA V SLOVENSKOM
JAZYKU ZÁBAVNOU FORMOU**

OBOHATENIE SLOVNEJ ZÁSObY

**ROZŠÍRENIE VEDOMOSTÍ O HISTÓRII,
KULTÚRE A SÚČASNOSTI VYBRANÝCH
MIEST, V KTORÝCH ŽILI ALEBO
PRACOVALI VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI
SLOVENSKA**

**ZVÝŠENIE NÁRODNÉHO POVEDOMIA
SLOVÁCKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ**

**ZVÝŠENIE SEBAVEDOMIA
A SEBAHODNOTENIA ZÚČASTNENÝCH
MLADÝCH ĽUDÍ**

**ZÍSKANIE GEOGRAFICKÝCH VEDOMOSTÍ
O SLOVENSKU**

**ZOZNAMOVANIE SA S OSUDMI
ZAUJÍMAVÝCH A VÝZNAMNÝCH
OSOBNOSTÍ SLOVENSKA**

Aký význam majú tieto aktivity pre krajanov, organizované slovenskými inštitúciami v slovenskom prostredí, aké dojmy a zážitky z týchto podujatí si odnášajú mladí účastníci? Prečítajte si ich spomienky na pobytový tábor Slovenčina na každý deň a slovenské reálie.

V mene našich = rakúskych účastníkov tábora i v mene Slovenského školského spolku SOVA a spolku RSKS srdečne ďakujeme organizátorom, predovšetkým pani Ing. Ivete Tunegovej a Mgr. L. Ábelovej za ich angažovanosť, snahu a trpezlivosť. Pevne veríme, že podobné aktivity oslovia aj tento rok dostatočný počet mládežníkov v zahraničí a prispejú k bezproblémovej organizácii jazykového tábora.

Elena Mandik

KRÍŽOM-KRÁŽOM PO SLOVENSKU

Na konci 5. ročníka gymnázia som sa dozvedela o možnosti maturovať zo slovenčiny. Keďže doma hovoríme po slovensky, rozhodla som sa, že to skúsim. Jednu skúšku zo slovenčiny som už absolvovala a musím priznať, že to nebolo také ľahké, ako som si predstavovala. Na maturitnú skúšku sa budem musieť doučiť aj históriu, geografiu a kultúru Slovenska.

Fotografie: Katarína Žalheva

Mladí Slováci z rôznych krajín pri Spišskom hrade...

Na internete som si prečítala informácie o tábore pre mládež, ktorý je tematicky zameraný na slovenské reálie a slovenčinu na každý deň, a povedala som si, že sa tam prihlásim. Tešila som sa, že spojím príjemné s užitočným, lebo takto som mohla spoznať Slovensko aj nových ľudí z rôznych krajín.

Tábor sa začal v Modre-Harmónii a pre mňa bol zážitok vôbec tam trafiť. Cesta

autobusom z Bratislavy do Modry v pondelok ráno trvala oveľa viac, ako som si zistila na internete, takže som prešvihla raňajky, aj privítanie. Napriek tomu som rýchlo našla nových známych – vďaka volejbalu, futbalu a bedmintonu. Niektoré dievčatá z Chorvátska, Ukrajiny a Srbska som poznala z predchádzajúcich táborov na Slovensku. Takže všetko išlo ako po masle.

Pondelok utiekol ako voda a na ďalší deň sa začalo naše putovanie po Slovensku. Z Modry sme sa s niekoľkými prestávkami, napríklad na Oravskom zámku, dopravili až na Liptov. Tam sme strávili 3 noci v luxusnom hoteli v Liptovskom Mikuláši. Neďaleko hotela som si v malom nákupnom stredisku veľmi výhodne doplnila svoj letný šatník.

Každý deň sme robili rôzne výlety do okolia. Navštívili sme mesto Martin a Múzeum slovenskej dediny, videli sme Vysoké Tatry, kde sme si urobili prechádzku okolo krásneho Štrbského plesa. Dobré sme sa zapotili pri výstupe na Spišský hrad, pretože v ten deň boli naozaj veľké horúčavy. Dozvedela som sa, že táto rozľahlá hradná zručanina je zapísaná do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a patrí medzi najväčšie stredoveké hrady v Európe. V Levoči sme si prezreli centrum mesta, starú radnicu a kostol s dreveným oltárom majstra Pavla, ktorý bol práve v rekonštrukcii. Prekvapila ma aj slnkom zaliata Banská Bystrica so svojim dlhým námestím a fontánou. Ako spomienku som si odtiaľ priniesla pekné slnečné okuliare. Tento deň bol, podobne ako celý týždeň, veľmi horúci. Dve dievčatá z našej skupiny v tej horúčave stratili

... a na Oravskom zámku

Mária Kolek
MATERINKA

„Keď raz budem ozaj veľká,
bude zo mňa učiteľka.
A to nie len hociká,
ale tá, čo deti zláka.

Prevediem ich celým svetom,
oboznámim s každým kvetom.
Naučím ich básničky,
farby, čísla, pesničky.

Každé vie, jak robí mačka,
ba i kačka Rapotačka.
A že kôň má veľké zuby,
a voňavé seno ľúbi.

Aj to, že kapor v jazere
na červíka zaberie.
Že zelená je každá lúka,
na jeseň nám vietor fúka.“

Dnes už som ja ozaj veľká
a je zo mňa učiteľka.
Neskoro som pochopila,
čo za plán som zhotovila.

Učím deti básničky,
spievam s nimi pesničky.
Kde je vpravo a kde vľavo
a že havká každý havo.

Deti sú však veľmi rôzne,
jedny bystré, druhé hrozné.
Ale jedno všetky majú,
nádherné sa usmievajú.

Ten ich úsmev, ten má silu,
rozjasniť vie každú chvíľu.
A keď sa im smejú oči,
tak sa zrazu všetko točí.

Nápady im nechýbajú,
vždy je niečo v talóne.
Učiteľke pripravujú
prelet triedou v balóne.

Ako chutí modrá krieda,
zisťovala celá trieda.
A kvalitu nožničiek
zlížla knižka básničiek.

Každému sa iné páči,
čo tak traktor v kvetináci?
Iné majú zase rady,
keď sa lepom stena brázdí.

Je však moja táto banda,
nedám na ňu dopustiť.
Žiaden hnev a žiadna hanba,
viem im všetko odpustiť.

Vyskúšali sme si "posedenie" v mučiarni...

... a aj v slovenskom parlamente...

Autorky príspevkov (zľava):
A. Mandlík, T. Redžovič a K. Žalneva

Pri Pamätníku SNP v Banskej Bystrici

orientáciu v čase aj priestore, takže sme ich museli hľadať po celej veľkej Banskej Bystrici. Tým poriadne našťali naše učiteľky a sprievodkyne, ktoré kvôli nim museli zmeniť program. Nakoniec ale všetko dobre dopadlo a stratené dievčatá sme našli.

Po troch dňoch na strednom a východnom Slovensku sme sa vrátili zase do Modry. Na druhý deň bola plánovaná prehliadka hlavného mesta Slovenska a návšteva parlamentu v Bratislave. Ja som sa však musela rozlúčiť a z tábora odísť už v piatok ráno, pretože večer som letela s mojou triedou z Rakúska do Paríža. Škoda, pretože som si nestihla prezrieť

budovu slovenského parlamentu. Dievčatá z tábora mi ale napísali, že to bolo veľmi fajn.

Vďaka táboru som spoznala za krátky čas veľa zaujímavých miest a kultúrnych pamiatok Slovenska, ktoré by som asi za taký krátky čas nemohla zvládnuť sama. Ak bude takýto tábor aj na budúci rok, určite sa prihlásim a dúfam, že tam bude zase dobrá nálada a zábava ako tento rok. Možno tam znova stretnem staré známe priateľky z Chorvátska, Srbska a Ukrajiny. A určite mi pobyt na Slovensku prispeje aj k príprave na maturitu.

Andrea Mandlík

Aj ja som sa zúčastnila na kurze, aby som sa zdokonalila v slovenčine a na vlastné oči spoznala slovenské reálie. Keďže rada cestujem, lákalo ma, že budem môcť navštíviť viaceré slovenské mestá, hrady, rodné miesta niektorých spisovateľov a iných významných slovenských osobností. Mohla som tak lepšie spoznať rodnú krajinu mojej matky, hoci niektoré miesta som už predtým navštívila, ale páčilo sa mi aj to, že som sa zoznámila s inými mladými ľuďmi z rôznych krajín, s ktorými som sa porozprávala po slovensky. Mnoho sme toho spoločne videli a ešte sme sa pritom aj veľa zabávali.

Medzi najveselšie príhody patrí príprava medzinárodných palacínok. Keď sme sa ubytovali v Liptovskom Mikuláši a zistili sme, že každá izba má aj kuchynku, rozhodli sme sa, že si vyskúšame dačo ukuchtiť. A čo by sa viac hodilo ako palacinky, ktoré všetci poznajú a všetkým chutia?

Koniec júna 2011 sme strávili v neobyčajnom tábore na Slovensku. Pýtate sa, prečo v neobyčajnom? Tu je odpoveď:

Bol to zaujímavý spôsob spoznávania Slovenska, jeho kultúry a jazyka, ale okrem toho to bola aj výnimočná príležitosť spoznať slovenské deti žijúce v zahraničí. V tábore sme stretli našich rovesníkov zo Srbska, Rakúska, Rumunska, Maďarska a Ukrajiny. Okrem cestovania krížom-krážom po celom Slovensku sme pekné júnové dni strávili pospevujúc si známe slovenské piesne, hrávali sme rôzne športové hry, zapájali sa do rôznych kvízov a vyhrávali vzácne ceny. Zabávali sme sa

Rozdelili sme sa do dvoch medzinárodných skupín, nakúpili suroviny a pustili sa do prípravy. Trochu sme to však prehnané – nielenže každá skupina urobila najmenej 50 palacínok, ale rovnakým dielom nám prispel aj kuchár z reštaurácie. Keď sme ho šli poprosiť, či by nám nemohol vymiešať cesto, lebo sme nemali mixér, ochotne nám pomohol a pribalil hotové palacinky. A tak to vyzeralo ako v nejakom palacinkovom kráľovstve...

Palacínok sme sa tak najedli, až sme ich už nechceli ani vidieť. Nasledujúce dni sa asi najčastejšie opakovala otázka: „Nechceš si náhodou dať ešte jednu palacinku s džemom alebo čokoládou?“

Nielen palacinky nás zblížili. Bolo naozaj zaujímavé, že hoci pochádzame z rôznych krajín a rôznych kultúr, našli sme si nielen spoločnú reč – slovenčinu, ale aj rovnaké záujmy alebo názory na dianie okolo nás.

Katarína Žalneva

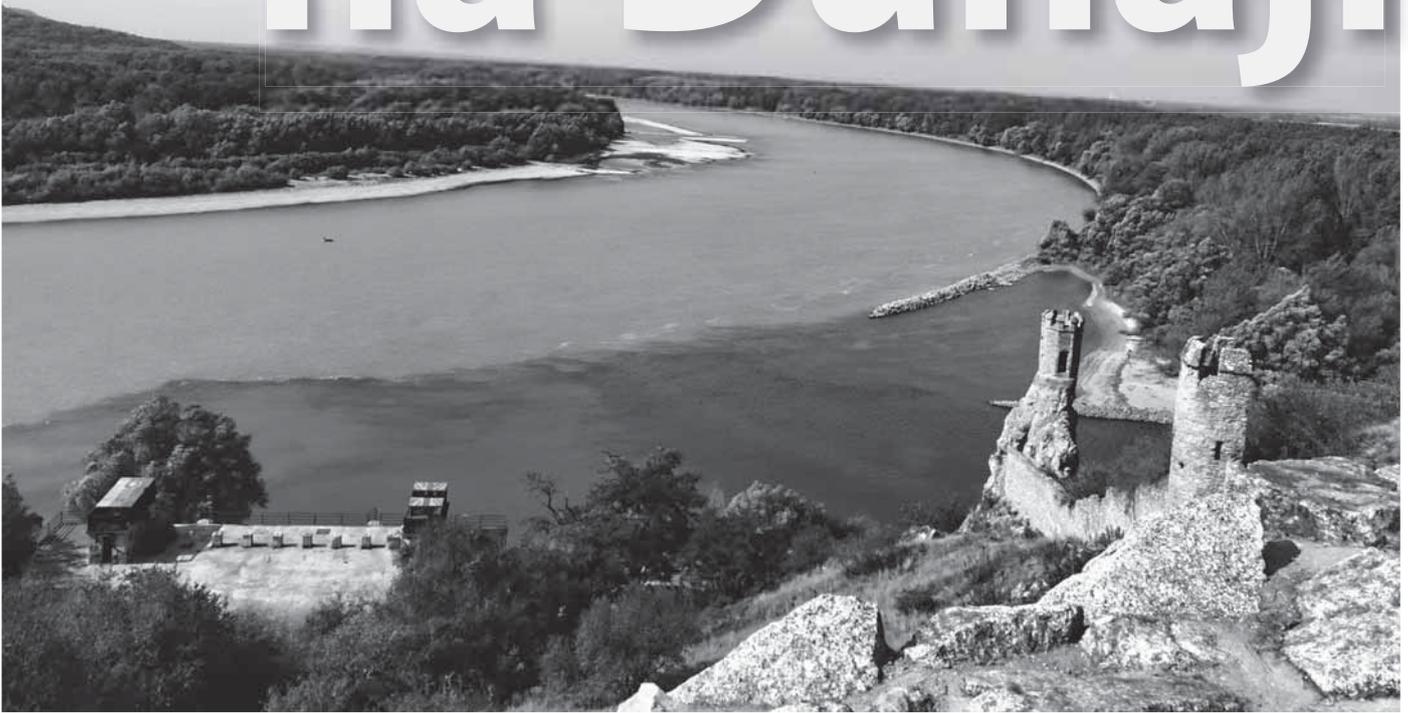
s ostatnými deťmi pri biliarde, stolnom tenise a hudbe a pri tom sme si pochutnávali na fantastických slovenských horalkách. Vrchol večerného programu pre nás znamenal spoločné pozeranie známeho slovenského filmu Fontána pre Zuzanu, pri ktorom sme sa výborne nasmiali, ale zároveň si aj poplakali.

Aj keď sa nám program niekedy zdal na prvý pohľad nie až taký veľmi atraktívny, nakoniec to vždy dopadlo fajn. Na Slovensku sme zažili nezabudnuteľné chvíle, na ktoré budeme radi spomínať!

sestry Zuzana a Tima Redžovič, Chorvátsko

PRI PREŠPORKU

na Dunaji

Fotografie: Elena a Andrea Mandik

Úžasný pohľad z Devína na sútoku Dunaja a Moravy

Po Dunaji na lodi Martin, uličkami a námestiami peši, autobusom, električkou, ale aj v detských kočiarikoch – takto sme sa túlili po hlavnom meste Slovenska v nedeľu 18. septembra 2011. Nádherné jesenné počasie sprádzalo našu rôznorodú skupinku počas celodenného výletu do najbližšej susednej

vyrazili do Starého mesta na prehliadku pamätihodností. Dozvedeli sme sa, kde bola v Bratislave upálená prvá bosorka, aj prečo sú na kamennej dlažbe umiestnené zlaté korunky. Vyliezli sme na Michaliskú vežu, odkiaľ sa nám naskytol úžasný pohľad na historické centrum, striešky kostolov a starých budov. V Primaciálnom paláci sme obdivovali cenné anglické zlatom pretkávané gobelíny a niektorí si dokonca rezervovali Zrkadlovú sieň paláca na svoj svadobný obrad. Osviežili sme sa vodou z Maximiliánovej fontány a posilnení sladkou zmrzlinou sme putovali na nábrežie Dunaja. Potom to už bolo len na skok do Eurovey, ktorá nás prekvapila zaujímavou módnou prehliadkou.

Deň ubehol ako voda. Stratené ruksaky sme našťastie bezproblémovo našli, a tak sme podvečer príjemne unavení dorazili do Viedne.

Elena Mandik

Chlapci skúšajú hĺbku studne na Devíne

Čakanie na električku č. 13

Hĺbku studne skontroloval takmer každý...

metropoly. Pozreli sme si zrúcaninu hradu Devín, ktorý sa nachádza v krásnom prostredí na sútoku riek Moravy a Dunaja. Výletná loď Martin nás doviezla do centra Bratislavy, odkiaľ sme po bohatom obede

Spoločná cesta do Bratislavy

Na Námestí Ľudovíta Štúra

Vlado Mlynár

FINÁLE TENISOVEJ SEZÓNY VO VIEDNI

Slováci vo Viedni ukázali, že majú športového ducha, že vedia nielen zorganizovať perfektné podujatie, ale aj vyhrať hlavné ceny. Športová referentka Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku Slavomíra Vančová s veľkým nasadením pripravila 1. ročník tenisového turnaja Danube Challenge Cup RSKS. Uskutočnil sa 24. septembra v tenisovom stredisku Tennis Point Vienna pod záštitou veľvyslanca SR v Rakúsku Petra Lizáka, ktorý sa tiež aktívne zapojil do hry. Na turnaj si prišli zahrať nadšenci z Rakúska, Slovenska, Česka a dokonca i z ďalekého Turecka (hoci nemuseli na podujatie letieť lietadlom, pretože to boli športoví fanúšikovia z tureckého zastupiteľského úradu vo Viedni). Vyše 70 účastníkov hralo o trofeje v mužskej a ženskej štvorhre a v mixe. Hráčske zostavy určil vrchný rozhodca Jaroslav Sudy.

Tenisoví nadšenci (zľava): Vlado Mlynár, Hans Oberer, Mário Tupta a Jozef Macura

Spoločná fotka účastníkov tenisového turnaja

Šport spája – generácie, ľudí rozličných profesií a národností. V tenisových ponožkách sme všetci rovnakí – líšime sa len zručnosťou, ako narábame s tenisovou raketou. Samozrejme, že každý z nás chce vyhrať, ale vyhrať môžu len tí najlepší. V mužskej štvorhre to boli Ján Braniša a Miroslav Brna z Hlohovca. V ženskej štvorhre zvíťazili Melitta Schubert a Dana

Pešková z Viedne a mix vyhrali Martin Krajčovič a Evka Vozáriková z Leopoldova. Svojou účasťou nás poctili aj veľvyslanec SR pri medzinárodných organizáciách Marcel Peško s manželkou Danou (víťazkou ženskej štvorhry), ako aj profesor Jozef Klimko, bývalý veľvyslanec SR v Rakúsku. Podujatie svojou návštevou spestrili aj bývalý generálny riaditeľ

Zľava: Róbert Knotek, Miroslav Brna, Eduard Pallay, Ján Braniša, vrchný rozhodca Jaroslav Sudy, Jan Žák a Peter Suchán

Zľava: veľvyslanci SR Peter Lizák a Marcel Peško, Slavomíra Vančová a Marta Kopany

Zľava: vrchný rozhodca Jaroslav Sudy, Dana Pešková, Slávka Vančová, Vlado Mlynár a Melitta Schubert, ktorá spolu s D. Peškovou zvíťazila v ženskej štvorhre

Na tenisovom dvorci (zľava): Marián Slovák, Stanislav Štefánik, Peter Helešic a Martin Hanáček

Českých dráh Ing. Petr Kousal, slovenský herec Marián Slovák, manažér hudobnej skupiny Taktici Fedor Patočka, z Českej republiky JUDr. Jan Žák a JUDr. Petr Suchán a z tureckého veľvyslanectva konzul p. Onur Ozceri a dokonca filmový team ORF z redakcie pre menšiny, ktorý nakrútil pekný príspevok do televízie. Nálada bola vynikajúca. Každý účastník

si zahral aspoň dve hry. Myslím, že každý z nás si prišiel na svoje. Prvý ročník sa vydaril, všetci boli spokojní, výborne sme si zahrali, zabavili sa a nadviazali aj nové pracovné, osobné a športové priateľstvá. Hlavná organizátorka turnaja Slavomíra už pracuje na príprave druhého ročníka Danube Challenge Tennis Cup 2012, na ktorý sa už všetci tešíme. Prídete aj VY? ■

Organizátorka turnaja Slávka s najstaršími účastníkmi Jozefom Klimkom a Gabrielou Filipovou

Zľava: Slávka Šulimanová, Róbert Gubán, Marek Vančo, Zuzana Vančová, Slavomíra Vančová a Jana Carnogursky

Turnaj takéhoto rozsahu by nebolo možné zorganizovať bez podpory sponzorov, ktorým patrí vďaka celého vedenia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku. Boli to:

CD Cargo Vienna, Rakúsko
Straka a Žák, advokáti Praha, Česká republika
Titol – Šport, s. r. o., Bratislava, Slovensko
American Chance Casinos, a. s.,
Pobočka: Hate 199 – Route 59,
Česká republika
Firma Lanceria Opava, Česká republika
Tennis Point Vienna, Rakúsko
Mond Casino – Maribor, Slovinsko
Elektro Masmart, s. r. o., Madunice, Slovensko
Divadlo Andreja Bagara Nitra, Slovensko

Vlado Mlynár

slovaci.at

TROCHU ŠTATISTIKY

Slováci vo Viedni – aj keď sú na skok od Bratislavy, mali a majú ešte dnes svoje spolky, aktivity a v konečnom dôsledku zodpovednosť za život slovenskej komunity tu v Rakúsku. Naše dva spolky (RSKS a SOVA) patria medzi vyše 200 krajských slovenských spolkov na celom svete. Naš časopis Pohľady, resp. jeho redakcia je jednou z vyše 100 redakcií krajských novín a časopisov. Svojou kvalitou a dlhou tradíciou je to výnimočný časopis – výnimočný je však aj tým, že ani po otvorení hraníc nezanikol, práve naopak – zvýšili sme počet strán a realizovali sme nové koncepty, rozšírili redakčný tím a dostávame pozitívne ohlasy z celého sveta.

Banner našej webovej stránky

Národnostné vysielania dotvárajú pestrú paletu rozhlasových a televíznych príspevkov na celom svete. Bohužiaľ, na slovenské vysielanie a príspevky v ORF (pozri tabuľku vysielania ORF) nemáme veľký vplyv, ale snažíme sa o intenzívnu spoluprácu.

Naš detský súbor Rozmarín je jedným z 200 folklórnych súborov a divadiel, ktoré šíria kultúrne tradície Slovenska vo svete.

K zachovaniu slovenčiny medzi krajanmi pomáhajú aj školské aktivity. Za hranicami Slovenskej republiky existuje takmer 100 škôl s vyučováním slovenského jazyka, my žiaľ vlastnú slovenskú školu v Rakúsku nemáme.

Existujú však aj iné možnosti výučby slovenčiny ako materinského jazyka.

V niektorých krajinách obohacuje tvorivosť krajanov pôsobenie knižníc a archívov, ba nájdú sa aj múzeá a galérie. V našom spolku sú tiež k dispozícii knihy slovenských autorov, ako aj filmy, ktoré sa premietajú v rámci Filmového klubu.

Osvetové tradície krajanov rozšírili v posledných rokoch nové komunikačné médiá a možnosti internetu. Existuje veľmi veľa slovenských internetových stránok. Zatiaľ

nikto nerešeršoval, koľko ich vlastne je. Naše rakúske spolky mali už v 90. rokoch vlastnú webovú stránku, no bola statická, veľmi rýchlo „zostarla“ a už nezodpovedala dobe. Vďaka iniciatíve Stana a Doda sme roku 2005 vytvorili nový interaktívny portál, ktorý mal veľmi dobrý ohlas nielen medzi krajanmi, ale aj na Slovensku. Technika ide ďalej, a preto sme pred dvoma rokmi spravili redizajn našich stránok www.slovaci.at. at do tej podoby, akú majú dnes. Stále ich zdokonaľujeme a vždy dopĺňame o nové informácie. O živote rakúskych Slovákov by sme radi informovali v slovenčine, nemčine a v angličtine. Zatiaľ sú informácie len v slovenčine, takže, ak sa nájde niekto, kto by bol ochotný pomôcť s ostatnými jazykmi, je vítaný. Sme radi, že môžeme takto pozitívne prispievať k informovanosti našich krajanov.

Štatistiky návštevnosti našich stránok ale prekvapili aj mňa. Samozrejme, príjemne. Veď kto by rátal s tým, že máme skoro 17 tisíc návštevníkov a hlavne, že denne príde na naše stránky až 2000 ľudí!? Toto číslo ma motivovalo pozrieť sa, kto vlastne na naše stránky chodí a prečo. Nie každú z týchto otázok môžeme zodpovedať, ale aspoň trochu sa na to spoločne pozrieme:

Naši návštevníci strávia na našej stránke v priemere 8 minút, počas ktorých si pozrú 6 stránok. Takmer polovica k nám chodí priamo (vedia, kam chcú ísť, a majú priamy link na www.slovaci.at), druhá polovica si nás nájde pomocou rôznych vyhľadávačov. Prekvapilo ma, že 25 percent návštevníkov sa zaoberá inzerátmi. To znamená, že veľa ľudí najmä hľadá alebo ponúka prácu. V niektorých oblastiach na Slovensku je vysoká nezamestnanosť, a tak sa samozrejme mnohí snažia nájsť si zamestnanie za hranicami. Dostávame pravidelné maily, či by sme im pri tom nemohli pomôcť, či nevieme o nejakom voľnom pracovnom mieste, ako treba vybaviť živnosť, koľko kto zarába a tak ďalej. Samozrejme, nie každý inzerát je seriózný, navyše ako kultúrny spolok nemáme na to možnosti, aby sme zhľadali zamestnanie alebo robili poradenstvo. Nemáme ani kapacity, aby sme inzeráty pravidelne filtrovali, upozorňovali ľudí, že konajú v rozpore s predpismi či dokonca protizákonne a takýchto v konečnom dôsledku aj z prístupu k stránkam vylúčili. O stránky sa stará len hŕstka nadšencov vo svojom voľnom čase.

Veľký záujem je aj o diskusiu. Aj keď si neveden z čitateľov pomyslí, že málokedy vie, o čo ide, a keď nesleduje diskusnú tému pár dní, tak nevie, na čo kto reaguje. Na druhej strane je v našich diskusiách sústredených veľa informácií, faktov, vymieňajú si v nich skúsenosti naši krajanovia z rozličných oblastí – treba len trochu hľadať. A je to aj živá výmena názorov. Najintenzívnejšie pozorujú naše stránky ľudia zo Slovenska a Rakúska. Ale to nie je všetko – užívateľov máme dokonca aj v Afrike, Indii a vo Vietname (!) – len neviem, či sú to Slováci. Najdlhšie ostávajú na stránkach naši krajanovia z Talianska – skoro 20 minút, na rozdiel od USA, kde všetci vedia všetko lepšie a rýchlejšie – takže potrebujú na to iba 2 minúty.

Príďte na naše stránky aj vy a dajte nám vedieť, čo sa vám páčilo a čo nie, čo by ste radi zmenili, a prípadne, ako by ste nám inak mohli pomôcť naše stránky vylepšiť. ■

Pravidelnou súčasťou našej webovej stránky je aj anketa. Témy obmieňame raz za mesiac, teší nás, že do ankety sa zapája čoraz viac návštevníkov stránky. Za uplynulý rok sme sa pýtali, ako naši krajanovia slávia rôzne sviatky, ako tipujú výsledky hokejových majstrovstiev, alebo sme tiež sondaovali, či sa zúčastnili niektorých našich podujatí. Zatiaľ najviac respondentov sa zapojilo do ankety, v ktorej sme zisťovali, ktorú z 10 vytýpaných top-zaujímavostí Slovenska by dali na 1. miesto. Suverénne vyhrali Vysoké Tatry, ktoré si vybralo až 111 osôb z celkového počtu 306 účastníkov ankety. Na ďalších miestach skončili Bojnický zámok a Spiš-

ský hrad. Až 297 návštevníkov stránky nám prezradilo, kde sa chystajú stráviť letnú dovolenku – prekvapivo až 55 osôb na Slovensku, 41 v inej európskej krajine, no až 61 sa nechystalo nikam. Zaujímavá bola tiež otázka, čo nám najviac prekáža pri návšteve Slovenska – z 216 „hlasov“ až 60 získalo nadávanie na všetko a na všetkých, 45 – neochota ľudí, 30 – neporiadok, 22 – výhovorky, že nie sú financie, 21 – neschopnosť ľudí, 16 – politikárčenie a desiatim prekážajú len drobné maličkosti. I naďalej hodláme v týchto našich „prieskumoch“ pokračovať a dúfame, že aj vy sa nabudúce zapojíte do našej ankety.

GENERÁLNE ZHROMAŽDENIE

Dňa 25. novembra 2011 sa v spolkových priestoroch uskutočnilo generálne zhromaždenie Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku, ako aj Slovenského školského spolku SOVA. Predsedovia oboch spolkov informovali prítomných o situácii národnostných skupín v Rakúsku, o akciách organizovaných v priebehu uplynulých dvoch rokov, o spolupráci so slovenskými i rakúskymi úradmi, ako aj o plánoch do budúcnosti. Pokladníčky oboch výborov podali správu o finančnom hospodárení spolkov. Po správach kontrolórov boli na záver zvolené nové výbory oboch spolkov na budúce volebné obdobie do roku 2013.

Chceli by sme sa touto cestou poďakovať nielen predsedníčke RSKS Ingrid Konrad a predsedovi SOVy Vladovi Mlynárovi, ale aj všetkým ostatným členom výborov, ktorí sa s veľkým nasadením a vo svojom

voľnom čase podieľali na všetkých našich aktivitách. Osobitné poďakovanie patrí pokladníčke RSKS Ľubici Macura, ktorá v tejto náročnej a zodpovednej funkcii pôsobila od roku 1997 do konca roku 2011.

Výbor RSKS

Predseda	Ingrid Konrad
1.podpredseda	Jozef Macura
2.podpredseda	Vlado Mlynár
Pokladníčka	Andrea Čepiššák
Zapisovateľka	Zuzana Lettner
Sekretárka	Ingrid Žalneva
Športová referentka	Slavomíra Vančová
Kultúrna refentka	Edith Veith

REVÍZNA KOMISIA:

1.kontrolórka	Daniela Helienek
2.kontrolórka	Jana Gregor-Rogler

ROZŠÍRENÝ VÝBOR:

Martina Víglašská, Mária Kolek, Helena Steiner, Ingrid Fux, Cyril Čepiššák

Výbor SOVA

Predseda	Vlado Mlynár
1.podpredsedníčka	Iveta Gregor
2.podpredsedníčka	Cecília Kersch
Pokladníčka	Elena Mandik
Zapisovateľka	Angela Michelitsch

REVÍZNA KOMISIA:

1.kontrolórka	Elena Beda
2.kontrolórka	Miriám Čillíková

ODIŠIEL OD NÁS

22. augusta sme sa rozlúčili v Trenčíne s Miro Kobzom. V júni oslavoval 60. narodeniny. Tragicky zahynul 4. augusta 2011 vo Švajčiarsku na Mönchsberg pri zostupe vo výške 3 600 metrov.

Poznali sme sa takmer 30 rokov. Prvý raz sme sa stretli na spoločnom večere v Cotton Club niekde v Dolnom Rakúsku. Hrali tam samozrejme obľúbenú Mirovu muziku – swing, Glenu Millera atď. Odtedy sme sa pravidelne stretávali. Miro mal najlepšie burgenlandské červené zo všetkých emigrantských kontaktov v tom čase. Ale nikdy sme si neboli istí, či je ešte dobré, preto sme ho museli pravidelne ochutnávať – a bolo veru výborné. Miro robil najlepšie ananášové toasty vo Viedni – keďže sme ich tak pochválili – vždy boli na jedálnom lístku, hoci možno mal aj iné špeciality. Miro mal prvý najlepšiu hi-fi vežu, veľmi rýchlo mal aj pestrú paletu muziky – neostalo len pri jazze, ale niekedy sme si pustili aj Led Zeppelin alebo Deep Purple pri zvýšenej hlasitosti. Neskôr sme sa stretli, keď bolo treba niečo inštalovať do počítačov – samozrejme, nezištne. Radi sme spolu chodili bicyklovať, aj na hory – to boli

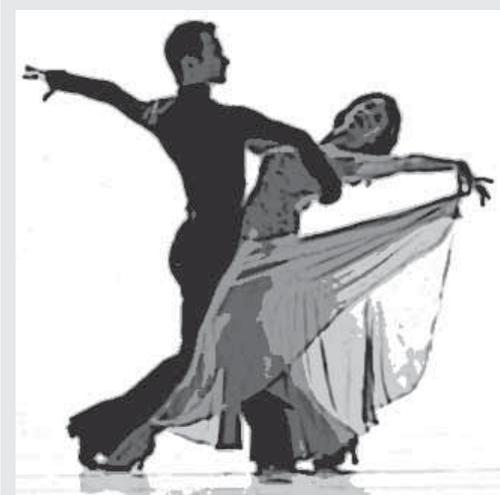
Miro Kobza - tak, ako nám ostane v pamäti...

vždy jeho priority. Vždy čerpal silu z horských túr. Nepotreboval zakaždým spoločníkov, jeho tempo a časy výletov boli nezvyčajné. Kto už začína výlet na hory o piatej hodine? Miro áno. Ako mi ostane v pamäti? Usmiata tvár, bystré oči mu svietia spoza okuliarov. Milý a obľúbený spoločník, nikdy nechcel byť stredobodom pozornosti, ale vždy som mal pocit, že sme spojení magickým povrazom, bol jeden z nás. Radi sme diskutovali – o našich lokálnych, ale aj svetových témach. Muzikant, skladateľ a možno málokto vie, že písal prózu. Zažili sme s ním ne jeden ples v Hofburgu, kde hral v svojej bigband. Alebo v jazzkluboch vo Viedni a okolí alebo u nás v spolku.

Pred odchodom na poslednú dovolenku sme sa u nás stretli. Vlastne tú sobotu chcel byť už v Alpách, ale pre stretnutie s priateľmi rád zmenil svoje plány. Bol medzi nami. Posledný pevný stisk ruky, pohľad naspäť a úsmev pri odchode. Bol plný plánov do budúcnosti. Odišiel od nás, zostane nám ale jeho muzika, spomienky na spoločné chvíle a jeho usmiata tvár. Miro, vďaka.

Vlado Mlynár

TANEČNÝ KURZ

každý utorok od 18.00 do 19.30
pre začiatočníkov

a od 19.40 do 21.10
pre pokročilých

Tanečný kurz povedie tanzmajster pán Juraj Komora z Bratislavy.

Za každý z týchto dvoch po sebe nasledujúcich kurzov tanečníci v daný večer platia spolu 30 eur.

Čím väčší počet tanečníkov je v jednom kurze, tým lacnejšie je to pre jednotlivca.

V prípade záujmu sa prihláste mailom na túto adresu :

edita.drobna@meduniwien.ac.at

Pre milovníkov štandardných a latinsko-amerických tancov začíname 17. januára 2012 v priestoroch Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku tanečný kurz v nových termínoch:

11. 11. 2011 si svoje áno povedali Janka Gregor a Norbert Rogler. Svadobný obrad – aj v slovenskom jazyku – v Peterskirche odslúžil Lic. theol. Pavol Dubovský. Mladomanželom gratulujeme a prajeme veľa spoločných šťastných chvíľ.

Výbor RSKS

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať. Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli náš časopis vo vašej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: ..... 1 rok / € 23,-
2 roky / € 42,-
Študent: ..... 1 rok / € 7,-
2 roky / € 12,-
Podporujúci člen: ..... 1 rok / € 50,-

PSK 60000 Kontonummer 92040212

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!
Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:
adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.
Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok - Österreichisch-slowakischer Kulturverein
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99
Šéfredaktorka: Ingrid Konrad
Redakčná rada: Zuzana Lettner, Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská Jana Gregor-Rogler, Ingrid Žalneva
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Články podpísané menom alebo skratkou autora nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird vom Bundeskanzleramt der Österreichischen Republik finanziert.

FIT & MOVE

Training, Massage, Entspannung ...

Home
Über mich
Was ich anbiete
Fitness Urlaub
Empfehlungen
Kontaktieren Sie mich
Galerie Fotos
WeihnachtsAktion

Schenken Sie Ihren Liebsten, Freunden oder Ihren Mitarbeitern einen Gutschein für eine Massage oder lassen Sie sich selber verwöhnen. Nutzen Sie die Gelegenheit und sparen Sie jetzt!!!

LOMI LOMI-Hawaii Massage:

25min Massage statt 25€ um nur 19€
40min Massage statt 36€ um nur 29€
55min Massage statt 47€ um nur 39€

Gesichtsmassage: 40min statt 33€ um nur 28€

Indische Kopfmassage: 35min statt 25€ um nur 19€

Kombi:Lomi+Kopfmassage:75' statt 72€ um nur 55€

Tel.: 0699 10653437, Mail: klembi@gmx.at

Kontaktieren Sie mich einfach für weitere Informationen.

Aktion ist bis 31.12.2011 gültig.

Die Gutscheine sind bis zum 30.06.2012 einzulösen.

Pre čitateľov Pohľadov akcia platí do 31.3.2012

Die ausgebildete Trainerin mit langjähriger didaktischen Erfahrung bietet Slowakisch-Unterricht für Anfänger und Fortgeschrittene an.
Info: Tel. 01/5961315 oder 0650/4588549

POZVÁNKA NA VÝLET DO MELKU

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok organizuje v sobotu 7. apríla 2012 výlet z Viedne cez údolie Wachau do Melku s prehliadkou kláštora so sprievodkyňou Ing. Janou Gregor-Rogler.

Orientačná cena za cestu a vstupné 35,00 eur.

Prihlášky posielajte na e-mailovú adresu: j.gregor@tmo.at

REDAKČNÁ UZÁVIERKA DVOJČÍSLA 1/2012 JE 30. APRÍLA 2012

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny: utorok: 09.00 – 10.30
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
F 0043(0)1/595 57 99
rsk@slovaci.at, sova@slovaci.at

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-